

ISSN 1905-7245

JWP

Japan Watch Project

Vol.2 No.2 เมษายน - มิถุนายน 2551

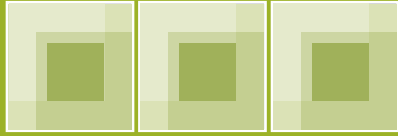
- การเกษตรแบบมีสำนึก

ความยากจน และความมั่นคงทางอาหาร

- บทบาทภาครัฐ และภาคสังคมใน “การฟื้นฟูท้องถิ่น” ของญี่ปุ่น

: กรณี OVOP (One Village One Product) ของโออิตะ

- The Role of Japan toward The Nuclear Crises on the Korean Peninsula since 1990s

สารบัญ

แวดวงวิจัย

- A Summary Assessment of the Second National Academic Conference of Japanese Studies Network-Thailand at Chulalongkorn University on May 8, 2008 1

Current Issues

- การเกษตรแบบมีสัญญา ความยากจน และความมั่นคงทางอาหาร รศ.ดร.ศิริพร วัชชวัลคุ 10

รายงานการวิจัย

- บทบาทภาครัฐ และภาคสังคมใน “การฟื้นฟูท้องถิ่น” ของญี่ปุ่น : กรณี OVOP (One Village One Product) ของโออิตะ ณรงค์ศักดิ์ พิชญพิศุทธิ 16
- The Role of Japan toward The Nuclear Crises on the Korean Peninsula since 1990s ปิยดา จูตะวิริยะ 63

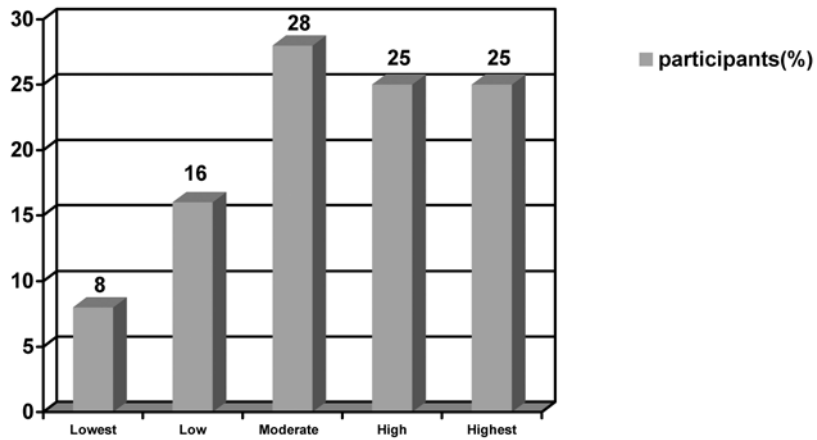
คั่นความคิด

- “Ending hunger in Our Lifetime : Food Security and Globalization” เอกสิทธิ์ หนูนงักดี 106
by C. Ford Runge, Benjamin Senauer, Philip G. Pardey, Mark W. Rosegrant.

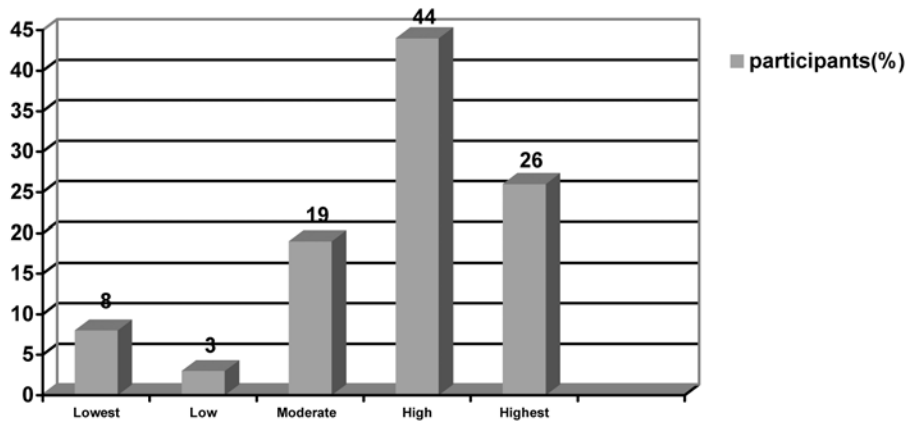
Contributors

The Other Side of the Sun

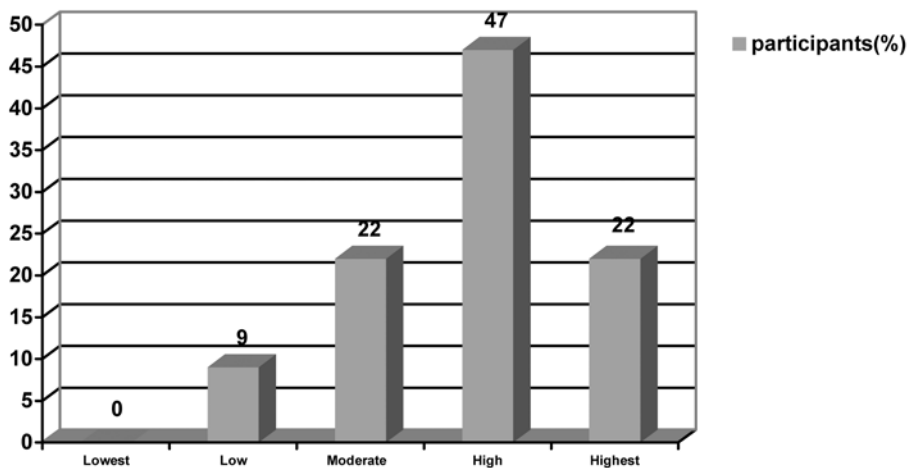
1.2 Schedule and time-length was appropriate

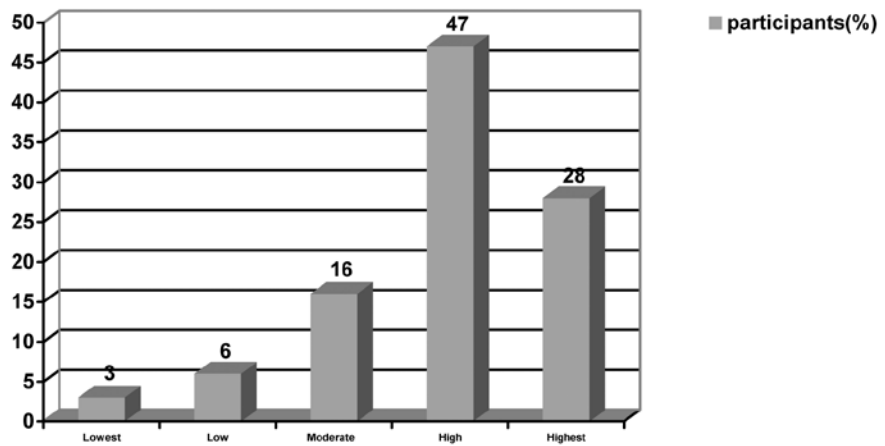
1.3 The content of the conference was interesting

1.4 The knowledge gained from attending the conference

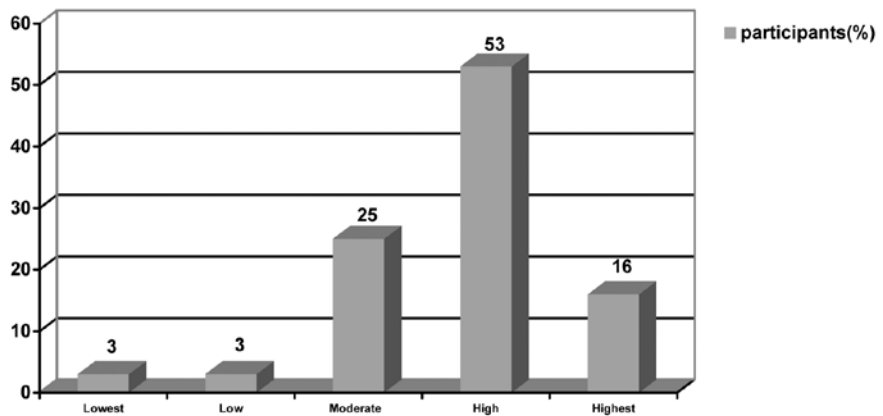

1.5 The average satisfaction to the program activities and benefit in overall picture

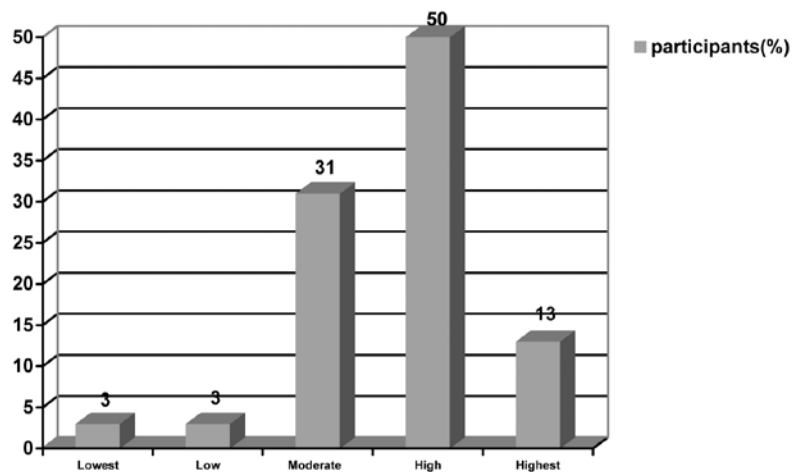

2. Satisfaction of speakers

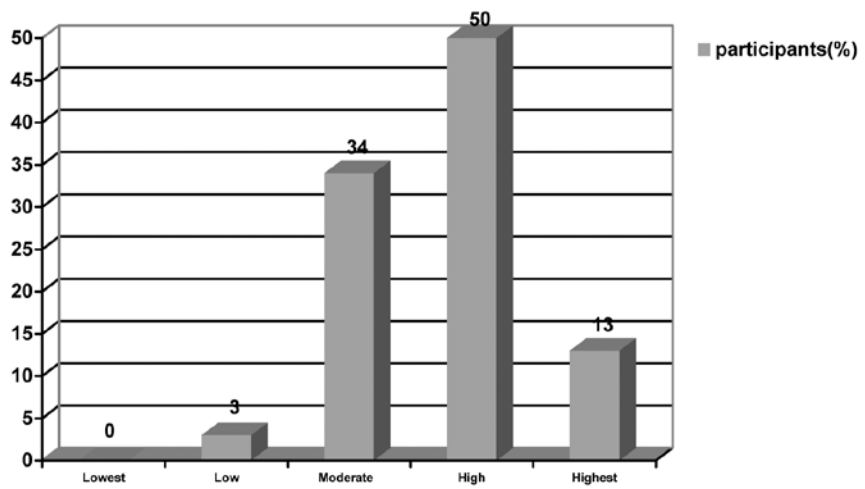
2.1 Speakers' presenting techniques

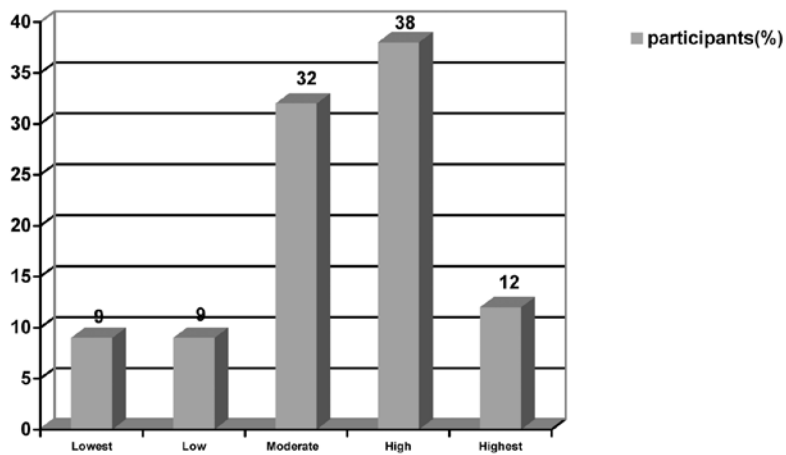
2.2 Speakers' presentation is comprehensive

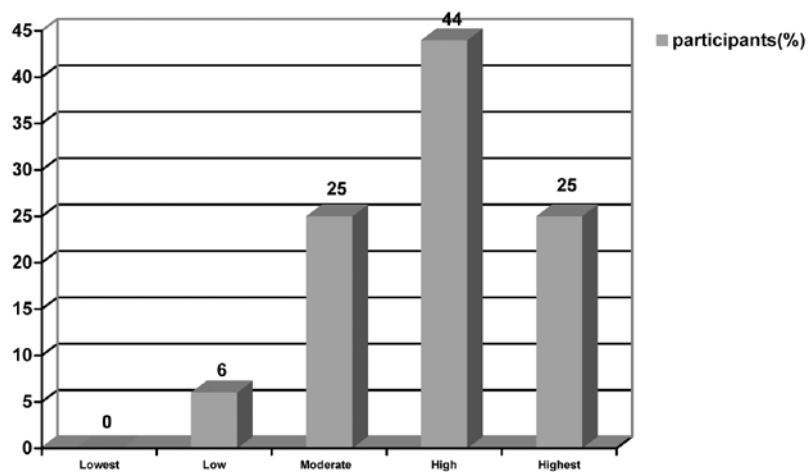
2.3 Speakers' time management

2.4 Supplementary documents

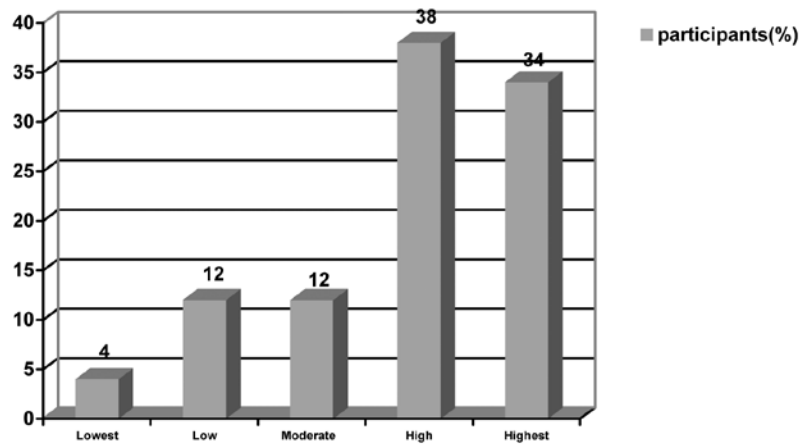

2.5 The average satisfaction to the speakers in overall picture

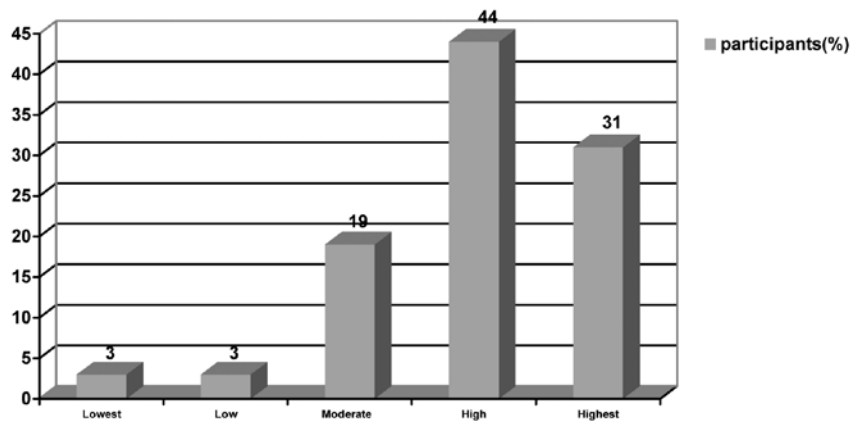

3. Satisfaction of services and coordination

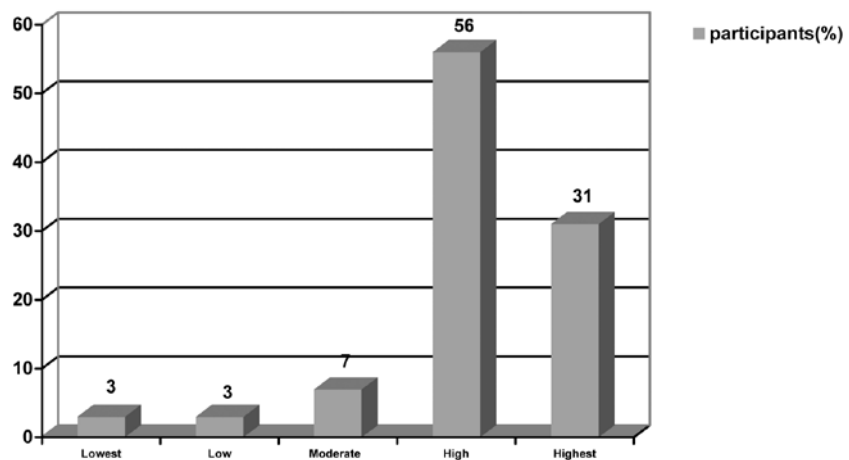
3.1 The appropriateness of the venue

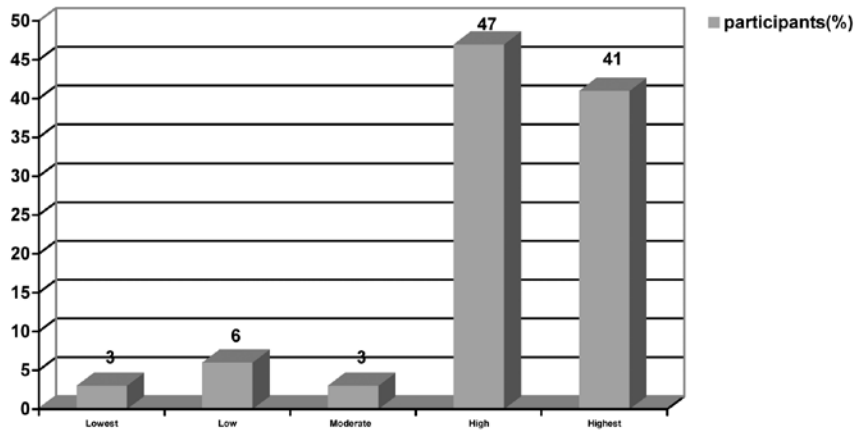
3.2 The preparedness of audiovisual aids

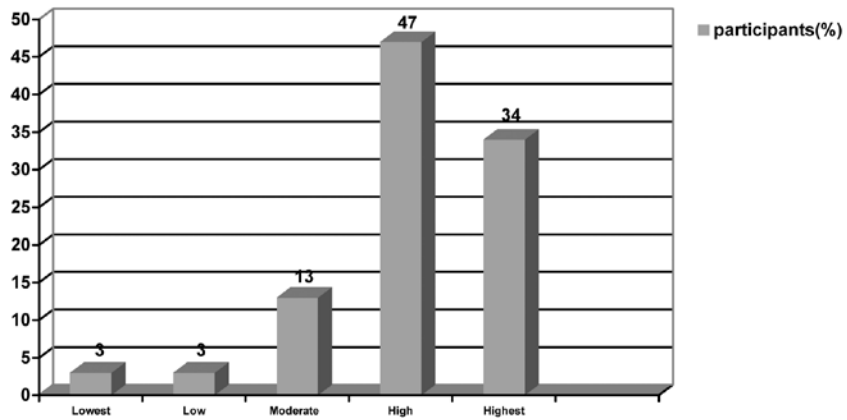
3.3 The conveniency provided by the conference's management

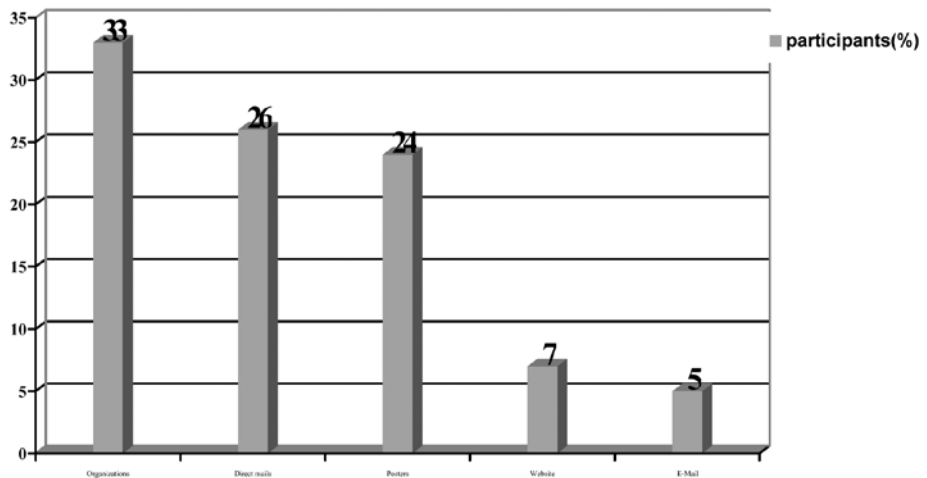
3.4 Food and beverage

3.5 The average satisfaction to the services in overall picture

Regarding to an enquiry to participants about how they received the information about the conference, the chart below shows that

Thirty-three percent of participants received the information about the conference from their contacts and friends or from the advertisement publicized by some organizations. Twenty-six percent learned about it from direct mails sent by the organizer while twenty-four percent of them heard the news from posters put up in different places. Another seven percent learned the news from some websites that the organizer arranged. The rest five percent received the information from e-mailed messages and from attending some other seminars organized by IAS.

Concerning the amount of papers background of speakers, tables and graphs below show that the big amount of papers were from Bangkok, and universities' lecturers and M.A. students were the main paper presenters in the conference.

Table 1 Numbers of participants divided regions

Region	Papers presenters persons/(%)	Papers persons/(%)	participants persons/(%)
Bangkok	17 (74)	17 (74)	93 (88)
North	3 (13)	3 (13)	3 (3)
South	1 (4)	1 (4)	1 (1)
Northeast	2 (9)	2 (9)	1 (1)
East	-	-	4 (4)
Foreigners	-	-	3 (3)
Total	23 (100)	23 (100)	105 (100)

Graph1 Numbers of participants divided by region

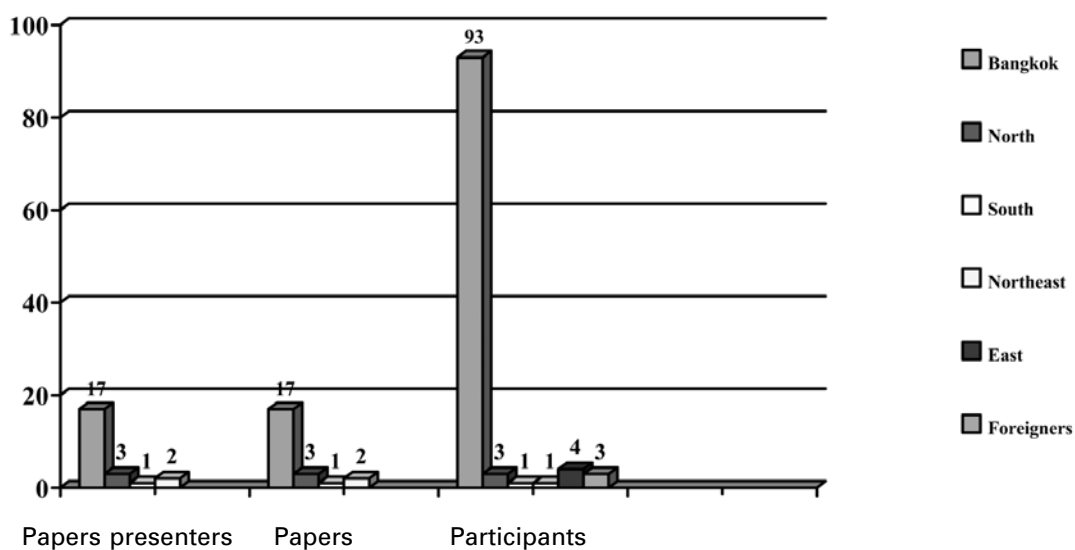
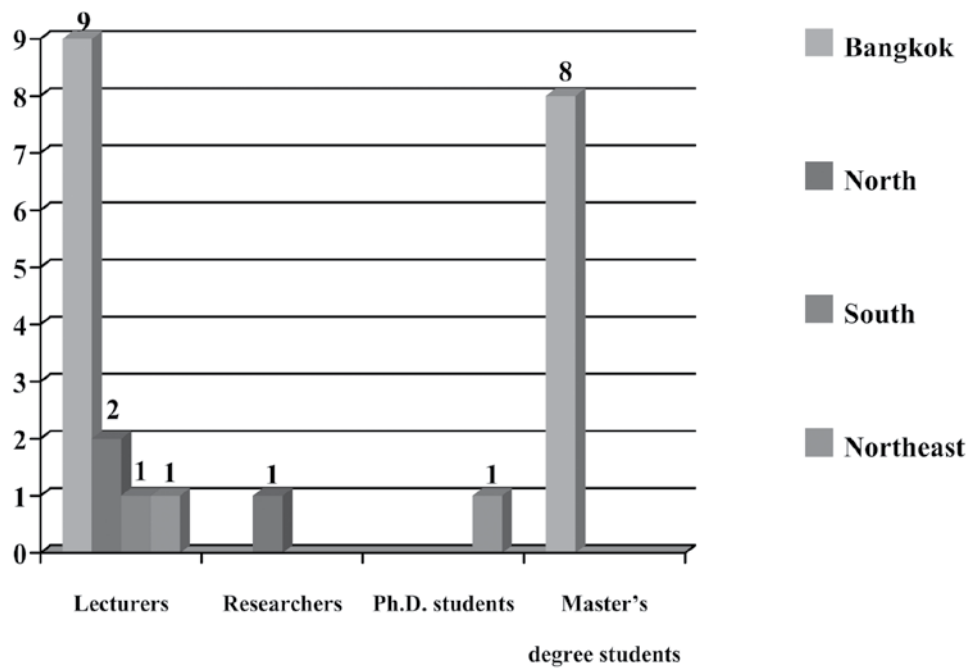

Table 2 Numbers of papers presenters divided by regions

Region	Lecturers	Researchers	Ph.D. students	Master's degree students	Others
Bangkok	9	-	-	8	-
North	2	1	-	-	-
South	1	-	-	-	-
Northeast	1	-	1	-	-

Graph2 Numbers of papers presenters divided by regions

การทำเกษตรแบบมีสัญญา ความยากจน และความมั่นคงทางอาหาร

ศิริพร รัชชวัลลค์ *

บทนำ

การทำเกษตรแบบมีสัญญา เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนมากกว่าที่เห็นอยู่ และมีผลในวงกว้างต่อทั้งผู้ทำสัญญาและผู้รับทำสัญญา รวมทั้งประเทศที่เป็นต้นทางและปลายทางของกระบวนการนี้ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เขียนเชื่อว่าการมองการทำเกษตรแบบมีสัญญาจากมุมมองด้านการผลิตเพียงอย่างเดียวเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอ

ในปัจจุบัน การทำเกษตรแบบมีสัญญา หรือที่รู้จักกันในชื่อ Contract Farming กำลังเป็นวิธีการทำการเกษตรที่ได้รับความนิยมอย่างมากในหลายประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย เช่น ไทย และอีกหลายประเทศในเขตลุ่มแม่น้ำโขง โดยที่การทำเกษตรแบบมีสัญญานี้ถูกนำไปใช้กับผลิตผลหลายแบบทั้งพืชและสัตว์ ในหลากหลายรูปแบบของสัญญา เช่น สัญญาการรับซื้อ สัญญาเรื่องราคา สัญญาทั้งการรับซื้อและตกลงราคาล่วงหน้า รวมทั้งหลากหลายสถานะของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ทำสัญญาและผู้รับทำสัญญา เช่น สัญญาโดยตรงระหว่างบริษัทกับเกษตรกร หรือการทำสัญญาผ่านตัวแทน เป็นต้น นอกจากนี้ ผลหรือประสบการณ์ของการทำเกษตรแบบมีสัญญายังมีความแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ มีทั้งกรณีที่เกษตรกรได้ประโยชน์มาก หรือเสียประโยชน์มาก และมีกรณีที่บริษัทได้ประโยชน์มาก หรือเสียประโยชน์มากเช่นกัน รวมทั้งมีกรณีที่การทำเกษตรแบบนี้ไม่ประสบความสำเร็จเลย และต้องยกเลิกการทำไปในที่สุด ซึ่งในกรณีหลังนี้ถือเป็นประเด็นที่สร้างความเสียหายให้แก่ทั้งบริษัทที่ทำสัญญาและเกษตรกรผู้รับทำสัญญา ดังนั้น งานวิจัยจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงให้ความสำคัญแก่ประเด็นเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการทำเกษตรแบบมีสัญญาภายใต้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย เพื่อสร้าง “ตัวแบบ” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

* ผู้ประสานงานโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนคิดว่า การทำเกษตรแบบมีสัญญาเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนมากกว่าที่เห็นอยู่ และมีผลในวงกว้างต่อทั้งผู้ทำสัญญาและผู้รับทำสัญญา รวมทั้งประเทศที่เป็นต้นทางและปลายทางของกระบวนการนี้ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เขียนเชื่อว่า การมองการทำเกษตรแบบมีสัญญาจากมุมมองด้านการผลิตเพียงอย่างเดียวเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอ เพื่อที่จะเข้าใจและใช้ประโยชน์จากการทำเกษตรแบบมีสัญญา มีความจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจหรือมีมุมมองต่อเรื่องนี้จากหลากหลายแง่มุมและจากหลากหลายแนวคิดด้วย

บทความสั้นๆ บทนี้จะพยายามเสนอแนวคิดและมุมมองที่มีต่อการทำเกษตรแบบมีสัญญาที่แตกต่างไปจากมุมมองเดิมที่เน้นในเรื่องกระบวนการผลิตและปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้การผลิตประสบผลสำเร็จ ซึ่งแนวคิดหรือมุมมองที่เสนอนี้ ยังต้องการการถกเถียงและศึกษาวิจัยอีกมาก และผู้เขียนก็ยินดีที่จะได้รับโอกาสนั้นจากทุกท่านที่อ่านบทความนี้

Contract Farming: What is ? What for ? and For whom

เป็นที่ทราบกันว่า การเกษตรแบบมีสัญญา หมายถึง การตกลงกันล่วงหน้าระหว่างบริษัทกับเกษตรกร ในเรื่องของการผลิต ผลผลิต การรับซื้อ และราคาของผลผลิตนั้น ซึ่งเป็นเรื่องของ “กระบวนการ” มากกว่าเรื่อง “แนวทาง” หรือ “นโยบาย” หรืออาจจะกล่าวให้ชัดเจนกว่านั้น ก็คือ การทำเกษตรแบบมีสัญญา เป็น “เครื่องมือทางนโยบาย (Policy tool)” เครื่องมือหนึ่งในบรรดาเครื่องมือทางนโยบายอื่นๆ เช่น การทำเขตการค้าเสรีแบบสองฝ่าย (Bilateral FTA) หรือ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ (Foreign Aid-ODA เป็นต้น ดังนั้นในแง่นี้ คำถามว่า “What is ?” สำหรับการทำเกษตรแบบมีสัญญาอาจจะไม่ใช่คำถามสำคัญเท่ากับคำถามว่า “What for ?” และ “For whom ?” เนื่องจากคำถามว่า “What for ?” และ “For whom ?” นั้นเป็นคำถามที่จะนำไปสู่การตระหนักถึงการทำเกษตรแบบมีสัญญาในมุมมองที่กว้างขวางกว่ากระบวนการผลิตและปัจจัยของความสำเร็จ/ล้มเหลวของการผลิต รวมทั้งน่าจะนำไปสู่การใช้ “เครื่องมือเชิงนโยบาย” ขึ้นนี้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย

ภายใต้คำถามว่า “What for ?” นั้น คำตอบที่คาดหวังว่าจะได้รับก็คือ วัตถุประสงค์ที่เครื่องมือเชิงนโยบายเรื่องการทำเกษตรแบบมีสัญญานี้ถูกเลือกไปใช้ เช่น การพัฒนาไปสู่ธุรกิจการเกษตร หรือการลดความยากจน หรืออื่นๆ ซึ่งถ้าจะขมวดรวมเป็นประเด็นใหญ่ๆ ก็พบว่า เรื่องนี้เกี่ยวพันอยู่กับนโยบายหลักของประเทศในเรื่องการพัฒนา กล่าวคือ ทิศทางในการพัฒนาประเทศจะเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งมีข้อถกเถียงบนพื้นฐานแนวคิดที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่เป็นกระแสหลัก (Mainstream) และกลุ่มที่เป็นแนวคิดแบบทางเลือก (Alternative view)

สำหรับกลุ่มที่เป็นกระแสหลักนั้น เนื่องจากมีความเชื่อในเรื่องของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การจ้างงานและการสร้างรายได้จึงเป็นกุญแจสำคัญ ซึ่งจากแง่มุมนี้ การทำเกษตรแบบมีสัญญาอาจจะเป็นคำตอบหรือเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับนโยบายการพัฒนาประเทศ เนื่องจากสามารถประกันรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเปลี่ยนผ่านระบบการผลิตของประเทศไปสู่ระบบการผลิตการเกษตรในลักษณะที่เป็น

อุตสาหกรรมมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม กลุ่มที่มีแนวคิดแบบทางเลือกให้ความสำคัญแก่การกระจายรายได้และการกระจายความเจริญ ซึ่งต้องอาศัยความมุ่งมั่นและแรงผลักดันทางการเมืองประกอบด้วย เพราะการปล่อยให้ทุกอย่างเป็นไปตามกลไกตลาดนั้นอาจจะไม่ได้นำไปสู่การพัฒนาของประชาชนในระดับรากหญ้า ดังนั้น จากแง่มุมนี้ ถ้าการทำเกษตรแบบมีสัญญาถูกเลือกมาใช้ในฐานะเป็นเครื่องมือทางนโยบายของการพัฒนาประเทศและแก้ปัญหาความยากจน ก็อาจจะเกิดคำถามขึ้นได้ว่าเครื่องมือเชิงนโยบายนี้สามารถตอบสนองต่อแผนนโยบายดังกล่าวได้หรือไม่ เพราะโดยเนื้อหาแล้วการทำเกษตรแบบมีสัญญามีผลในเรื่องการประกันรายได้แก่เกษตรกร แต่ไม่มีผลต่อการกระจายความร่ำรวยที่เกิดจากการทำกิจกรรมนี้ไปสู่พวกเขา ซึ่งถ้าจะทำให้เกิดการกระจายความร่ำรวยก็จำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางนโยบายอย่างอื่นประกอบด้วย รวมทั้งต้องการกลไกของรัฐในการบริหารจัดการ หรือแบ่งปัน/กระจายความร่ำรวยอย่างเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในขณะที่ถ้าใช้การทำเกษตรแบบมีสัญญาเพียงประการเดียว ในที่สุดแล้ว ผู้ที่จะได้ประโยชน์สูงสุดจากการทำเกษตรแบบนี้ก็น่าจะเป็นบริษัทมากกว่าเกษตรกร ยิ่งกว่านั้น ในระยะยาวเครื่องมือนี้อาจจะสร้างปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทกับเกษตรกรในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกันหรือเกิดการพึ่งพิงกันด้วย ซึ่งในกรณีนี้ คำถามที่ตามมาก็คือ การเลือกการทำเกษตรแบบมีสัญญานี้เป็นไปเพื่อใคร (For whom ?) และเครื่องมือนี้สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้หรือไม่ ถ้าต้องการใช้เครื่องมือนี้เพื่อวัตถุประสงค์นั้น ในเวลาเดียวกัน ถ้าต้องการใช้เครื่องมือนี้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ ควรมีนโยบายและ/หรือกลไกของรัฐอะไรอีกบ้างที่จะมาช่วยเสริมในเรื่องนี้ และไม่ใช่แต่เฉพาะในกรณีของการกระจายความร่ำรวย หรือแก้ปัญหาความยากจนเท่านั้น แม้แต่ในกรณีของการใช้เครื่องมือนี้เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรอุตสาหกรรม รัฐควรมีนโยบายและ/หรือกลไกอะไรเพื่อช่วยจัดการในเรื่องนี้บ้าง

ในกรณีของประเทศไทย ในปัจจุบัน การทำเกษตรแบบมีสัญญาถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางกับผลิตภัณฑ์หลากหลาย ทั้งพืชและสัตว์ ด้วยความเชื่อที่ว่าจะทำให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน รวมทั้งการพัฒนาภาคเกษตรและประเทศในอนาคตด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนไม่แน่ใจว่ารัฐไทยมีนโยบายหรือแนวทางที่ชัดเจนหรือไม่ในการเลือกใช้เครื่องมือการทำเกษตรแบบมีสัญญา เพราะในขณะนี้ นอกจากแนวทางที่ประกาศว่าให้การสนับสนุนการทำเกษตรแบบมีสัญญา โดยให้ภาคเอกชนมีบทบาทหลักแล้ว ประเทศไทยยังไม่ได้มีนโยบายหรือมาตรการอื่นๆ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในขณะที่ผลของการทำเกษตรแบบมีสัญญาของภาคเอกชนในขณะนี้ทั้งผลดีและผลเสียต่อทั้งเกษตรกร และบริษัท รวมถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย นอกจากนี้ แม้ว่าในการทำเกษตรแบบมีสัญญาในฐานะเครื่องมือทางนโยบายจะมีประโยชน์หลายประการ แต่ก็ไม่ใช่เครื่องมือที่สมบูรณ์แบบและไม่สามารถถูกใช้เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งเดียวในการแก้ปัญหาได้ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น รวมทั้งการนำมาใช้ในบริบทหรือภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างอาจจะให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้น คำถามสำคัญที่รัฐไทยอาจจะต้องคำนึงถึงและเตรียมดำเนินการนอกเหนือไปจากการคิดในเรื่องนโยบายและแนวทางในเรื่องของการใช้การทำเกษตรแบบมีสัญญาก็คือ บทบาทของตนเองว่าควรเป็นเช่นไร หรือมีมากน้อยเพียงใดในการแทรกแซงกลไกหรือกระบวนการนี้

ไม่ว่าจะโดยผ่านกฎระเบียบหรือการกระจายอำนาจ หรือการทำให้ชุมชนเข้มแข็งเพื่อให้สามารถต่อรองกับบริษัทได้

ในระดับระหว่างประเทศ ประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำเกษตรแบบมีสัญญาและมักได้รับการกล่าวถึงอยู่เสมอคือ ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ซึ่งโดยความหมายนั้น ความมั่นคงทางอาหารไม่ได้หมายความถึงการมีอาหารเพียงพอ (Availability of food) แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงความสามารถในการเข้าถึงอาหาร (Access to food) ด้วย ซึ่งในหลายๆ ประเทศและภูมิภาคอื่นๆ ของโลก การทำเกษตรแบบมีสัญญาถูกเลือกใช้เป็นเครื่องมือทางนโยบายในการประกันความมั่นคงทางอาหารของตน โดยเฉพาะประเทศที่ไปทำสัญญาการเกษตรแบบนี้ในประเทศอื่นที่เป็นผู้รับทำสัญญา เนื่องจากประเทศที่ไปทำสัญญาดังกล่าวจะสามารถประกันอุปทานด้านอาหารได้ทั้งในแง่ของปริมาณ คุณภาพ และการเข้าถึงอาหาร (Availability, quality and quantity, and accession) ในขณะที่ ประเทศที่เป็นผู้รับทำเกษตรแบบมีสัญญานี้ แม้ว่าจะสามารถประกันรายได้ของเกษตรกรและรายรับของประเทศได้ แต่ก็ไม่สามารถประกันความมั่นคงทางอาหารได้ โดยเฉพาะถ้าผลิตผลที่ผลิตเป็นไปตามอุปสงค์ทางอาหารของประเทศที่มารับทำสัญญามากกว่าอุปสงค์ทางอาหารของประเทศที่รับทำเกษตรแบบมีสัญญา และในระยะยาวมีแนวโน้มว่าเกษตรกรจะสูญเสียอำนาจการตัดสินใจเหนือปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะที่ดิน หรืออาจสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่บริษัทของประเทศที่เข้ามาทำสัญญาการเกษตรในลักษณะนี้ด้วย เนื่องจากบริษัทต้องการประกันอุปทานทางอาหารของตนเอง การถือครองปัจจัยการผลิตได้จึงเป็นหนทางหนึ่งในการประกันอุปทานดังกล่าว ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนี้ในที่สุดจะนำไปสู่การที่เกษตรกรกลายเป็นเพียงแรงงาน หรือลูกจ้างของบริษัทเท่านั้น และความมั่นคงทางอาหารของพวกเขาโดยเฉพาะการเข้าถึงอาหารอาจจะไม่ได้รับการประกันเลย

ในขณะเดียวกัน มุมมองหรือวิธีคิดที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการทำเกษตรแบบมีสัญญากับความมั่นคงทางอาหารของกลุ่มกระแสหลัก และกลุ่มแนวคิดทางเลือกก็มีความแตกต่างกัน สำหรับแนวคิดกระแสหลัก เนื่องจากปัญหาความมั่นคงทางอาหารเกิดจากความไม่เพียงพอของปริมาณอาหาร ดังนั้น เพื่อเป็นการประกันความมั่นคงทางอาหาร การเพิ่มปริมาณอาหารนับเป็นวิธีการที่สำคัญ และการทำเกษตรแบบมีสัญญาอาจจะช่วยตอบโจทย์นี้ได้ เพราะการทำเกษตรแบบมีสัญญาเป็นการตกลงกันล่วงหน้าระหว่างผู้ผลิตและผู้รับซื้อในเรื่องของปริมาณและราคา ดังนั้น โดยกระบวนการนี้ ทั้งผู้ผลิต ผู้ซื้อ รวมถึงผู้บริโภค และรัฐ จะทราบล่วงหน้าถึงปริมาณของผลผลิตที่ชัดเจนในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งจะสามารถแก้/บรรเทาปัญหาความไม่เพียงพอของอาหารได้ ในขณะที่แนวคิดทางเลือกเห็นว่าปัญหาความมั่นคงทางอาหารเกิดจากความไม่สามารถในการเข้าถึงอาหารด้วยสาเหตุและปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะความล้มเหลวของกลไกตลาดที่ทำให้ไม่เกิดสภาพของการแข่งขันเสรี และความอ่อนแอของรัฐที่ไม่สามารถทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสของประชาชนในเรื่องต่างๆ ได้ ดังนั้น การทำเกษตรแบบมีสัญญาจึงอาจจะไม่สามารถตอบโจทย์ของการเข้าถึงอาหารได้ เพราะโดยหลักการแล้ว การเกษตรแบบมีสัญญาจะเน้นที่ความสามารถและประสิทธิภาพในการผลิต และกลไกตลาดในกระบวนการกำหนดราคาและซื้อ-ขายมากกว่าจะให้ความสำคัญแก่ความเป็นอยู่

ของเกษตรกรหรือประชาชนในประเทศที่รับทำเกษตรแบบมีสัญญา ยิ่งไปกว่านั้นในระยะยาว ถ้าการผลิตสินค้าเกษตรหรืออาหารเป็นไปตามอุปสงค์ของประเทศที่เข้ามาทำสัญญาเป็นหลัก แล้ว อาจมีความเสี่ยงที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารของภูมิภาคหรือของโลกได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่การปลูกพืชพลังงานกลายเป็นกระแสหลักของการทำเกษตรแบบมีสัญญาในหลายประเทศ โดยที่ประเทศที่เข้ามาทำสัญญาอาจจะเป็นประเทศทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนี้นำไปสู่การตั้งคำถามถึงบทบาทของกฎกติการะหว่างประเทศ (International Regime) ในเรื่องนี้ว่าควรเป็นอย่างไร รวมถึงคำถามต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่างๆ ในภูมิภาค และอนาคตของภูมิภาคในเรื่องความมั่นคงทางอาหารและการประกันความมั่นคงทางอาหารด้วย

สำหรับรัฐไทย ประเด็นเรื่องความมั่นคงทางอาหารดูเหมือนจะเป็นปัญหาที่ไม่เคยได้ รับการตระหนักถึงหรือเตรียมการล่วงหน้ามาก่อนมากนัก ด้วยเหตุผลที่ว่าประเทศไทยเป็น ประเทศที่ผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ทั้งยังส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารรายใหญ่ของโลก ความคิดที่ว่าประเทศไทยจะมีปัญหาเรื่องความมั่นคงทางอาหารจึงไม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในมิติ เรื่องความเพียงพอของอาหาร แต่ในปัจจุบันเนื่องจากราคาข้าวพุ่งสูงขึ้นมากทำให้เกิดการตื่น ตัวและตระหนักถึงประเด็นเรื่องความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น แต่เป็นประเด็นในมิติเรื่องความ สามารถในการเข้าถึงอาหารมากกว่าเรื่องความเพียงพอของอาหาร ในเวลาเดียวกัน ความ ต้องการพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้เกิดความต้องการพืชพลังงานเพิ่มขึ้นตามมา และรัฐไทยก็ มีนโยบายสนับสนุนให้มีการปลูกพืชพลังงานทั้งในประเทศและในประเทศเพื่อนบ้านด้วย โดยที่ การทำเกษตรแบบมีสัญญาถูกเลือกใช้ในฐานะเป็นเครื่องมือทางนโยบายที่จะตอบสนองต่อ นโยบายในเรื่องนี้ได้ แม้ว่าการมีนโยบายและการเลือกเครื่องมือทางนโยบายดังกล่าวนี้จะไม่ถูก ปฏิเสธจากประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน แต่ในระยะยาวคำถามในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร และการประกันความมั่นคงทางอาหารในภูมิภาค รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเหล่านี้จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้อีกต่อไป

unaru

การทำเกษตรแบบมีสัญญาในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ และด้วยหลากหลาย วัตถุประสงค์ ทั้งเพื่อเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ แก้ปัญหาความยากจน และพัฒนาประเทศไปสู่ การเป็นเกษตรอุตสาหกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชา อีกทั้งผลของการดำเนินการก็มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทและเงื่อนไข/ปัจจัยแวดล้อม ผู้เขียนคิดว่าความเข้าใจที่มีต่อการทำเกษตรแบบมีสัญญา โดยเฉพาะในเรื่องนโยบายและแนวทาง หรือเหตุผลที่ใช้กำกับการ เลือกรการทำเกษตรแบบมีสัญญาเป็นประเด็นที่สำคัญและควรคิดไตร่ตรอง ศึกษา วิเคราะห์ และถกเถียงกันมากกว่านี้ และควรเป็นการศึกษาที่มาจากหลากหลายมุมมองหรือแนวทาง ศึกษา โดยเฉพาะในประเทศไทยและในประเทศเพื่อนบ้านในเขตลุ่มแม่น้ำโขงที่การทำเกษตร แบบมีสัญญากำลังได้รับความสนใจและดำเนินการกันอย่างกว้างขวาง ผู้เขียนเชื่อว่าความ เข้าใจที่ชัดเจนและลึกซึ้งในเรื่องนี้ รวมถึงการแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกันจะมีส่วนช่วยใน

การกำหนดแนวทางหรือเหตุผลในการเลือกเครื่องมือนี้ เพื่อที่ว่าเครื่องมือนี้จะถูกใช้โดยมีประสิทธิภาพสูงสุดและอำนวยความสะดวกให้แก่ทั้งเกษตรกรและบริษัทในฐานะผู้ผลิต และแก่ประชาชนของประเทศในฐานะผู้บริโภคด้วย

บรรณานุกรม

Charles W. Kegley, Jr. (2007). **World Politics: Trend and Transformation**. London: Thomson Learning.

Charles W. Kegley, Jr. & Gregory A. Raymond (2007). **The Global Future: A Brief Introduction to World Politics**. London: Thomson Learning.

David Craig and Doug Porter (2006). **Development Beyond Neo-Liberalism?**. London: Routledge.

Dwight H. Perkins, Steven Radelet, David L. Lindauer (2006). **Economics of Development**. New York: W.W. Norton & Company.

John Baylis, Steve Smith, Patricia Owen (2008). **The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations**. New York: Oxford University Press.

Joshua S. Goldstein. (2001) **International Relations**. London: Longman

Timothy Besley, Louise J. Cord (eds.) (2007). **Delivering the Promise of Pro-Poor Growth**. New York: Palgrave.

หมายเหตุ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นและผลกระทบต่อประเทศไทย: กรณีศึกษาภาคเกษตรของญี่ปุ่นกับความมั่นคงทางอาหาร และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเกษตรของญี่ปุ่นในเอเชีย

บทบาทภาครัฐ และภาคสังคมใน “การฟื้นฟูท้องถิ่น” ของญี่ปุ่น

กรณี OVOP (One Village One Product) ของโออิตะ

ณรงค์ศักดิ์ พิชญพิศุทธิ์*

บทนำ

ญี่ปุ่นเองยังคงมีปัญหาเรื้อรังของภาคท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นเนื่องจากผลพวงของความเจริญของภาคเมือง จากการที่ประชากรวัยรุ่นหนุ่มสาวต่างพากันย้ายเข้าไปทำงานในภาคเมืองที่มีความเจริญ ทั้งทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคม ทอดทิ้งภาคท้องถิ่น หรือชนบทซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเองไป

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี แต่ถ้าหากจะวิเคราะห์ให้ลึกลงไป การที่ประเทศญี่ปุ่นเจริญขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว จนเรียกได้ว่ากลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ญี่ปุ่นเองยังคงมีปัญหาเรื้อรังของภาคท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นเนื่องจากผลพวงของความเจริญของภาคเมือง จากการที่ประชากรวัยรุ่นหนุ่มสาวต่างพากันย้ายเข้าไปทำงานในภาคเมืองที่มีความเจริญ ทั้งทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคม ทอดทิ้งภาคท้องถิ่น หรือชนบทซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเองไป โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1960 ที่รัฐบาลกลางมีนโยบายมุ่งไปที่การพัฒนาเมือง และอุตสาหกรรมต่างๆ จนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาการลดลงของจำนวนประชากรในพื้นที่ (Depopulation) อย่างรุนแรง ภาคท้องถิ่นต้องตกอยู่ภายใต้สภาวะเงียบเหงา ซบเซา และประชาชนในท้องถิ่นถูกลดความสำคัญลงเรื่อยๆ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่แย่ลงทุกวัน จนในที่สุดได้มีท้องถิ่นบางท้องถิ่นในญี่ปุ่นลุกขึ้นมาเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ด้วยตนเอง จนเป็นแรงผลักดันให้เกิดเป็นกระแสฟื้นฟูท้องถิ่นทั่วทั้งประเทศญี่ปุ่น¹ ทำให้ในปัจจุบันความซบเซาและเศรษฐกิจในท้องถิ่นได้รับการแก้ไข และมีชีวิตชีวามากขึ้น

* สรุปลงมาจาก ณรงค์ศักดิ์ พิชญพิศุทธิ์ “บทบาทภาครัฐและภาคสังคมใน “การฟื้นฟูท้องถิ่น” ของญี่ปุ่น : กรณี OVOP (One Village One Product) ของโออิตะ” วิทยานิพนธ์ คณะศิลปศาสตร์ สาขาญี่ปุ่นศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551. โดย กมลวรรณ สมดี

¹ Morihiko Hiramatsu, One Village One Product: Spreading throughout the world. (Oita: Oita Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2006), p. 7.

ญี่ปุ่นพยายามพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี-
โลยีของตนให้ทัดเทียมกับประเทศทางตะวันตกมา
ตั้งแต่สมัยเมจิ แต่หลังจากแพ้สงครามโลกครั้งที่สอง
ในปี ค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นเหมือนต้องเริ่มต้นใหม่ในการ
พัฒนาประเทศ แต่นับเป็นโอกาสอันดีของญี่ปุ่นที่จะ
ได้มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตัวเองเพราะ
สหรัฐฯ ได้เข้ามาดูแลด้านความมั่นคงให้แก่ญี่ปุ่น
ญี่ปุ่นจึงสามารถระดมสรรพกำลังไปในการพัฒนา
ทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างเต็มที่ จนใน
ทศวรรษที่ 1960 นั้นเป็นเวลาที่ถือได้ว่าเป็นช่วง
เวลาทองของภาคเมืองโตเกียวได้กลายเป็นเมืองที่
เจริญก้าวหน้าและทันสมัยที่สุดในโลก² และเป็นช่วง
รุ่งโรจน์ทางเศรษฐกิจ³ และมีการขยายตัวในภาค
อุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องจักร
อย่างรวดเร็วในทศวรรษนี้⁴ แต่ความเจริญนั้นได้ส่ง
ผลต่อภาคท้องถิ่นอย่างมาก ภาคเมืองก็คึกคักขึ้น แต่
ในท้องถิ่นกลับเงียบเหงา ชบเซาลงเรื่อยๆ เพราะคน
รุ่นใหม่ที่นอกจากจะเป็นกำลังในการพัฒนาท้องถิ่น
ของตนเองกลับหันหน้าเข้าเมืองใหญ่ไปทำงาน จน
ในเมืองเกิดความแออัดของผู้คนแล้ว⁵ ในท้องถิ่นเอง
อัตราการเกิดของประชากรก็ลดน้อยลง เพราะคนวัย
เจริญพันธุ์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเมือง⁶ กล่าวได้ว่า ยิ่ง
ภาคเมืองมีชีวิตชีวา คึกคักมากขึ้นเท่าใด ภาคท้องถิ่น
ก็ยิ่งชบเซา และขาดการเหลียวแลมากขึ้นเท่านั้น

เมื่อภาครัฐละเลยท้องถิ่น ทำให้ประชาชนใน
ท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มสตรีที่เป็นแม่บ้าน
และคนชราวัยเกษียณ⁷ คนเหล่านี้ต้องหันมาช่วย
เหลือ และให้ความสนใจแก่ท้องถิ่นของตัวเองมาก
ขึ้นจนเกิดเป็นการเคลื่อนไหวในการฟื้นฟูท้องถิ่นของ
ตนเองในประเทศญี่ปุ่นขึ้นมา ซึ่งในช่วงแรกๆ ของ
การเคลื่อนไหวในการฟื้นฟูท้องถิ่นในญี่ปุ่นนั้น เกิด
ขึ้นในหน่วยเล็กๆ ย่อยๆ ภายในจังหวัดที่อยู่ในภาค

ท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ขาดการเหลียวแลจากรัฐบาล
ในประเทศญี่ปุ่นก่อน “หมู่บ้านโอยามะ” ซึ่งเป็น
ท้องถิ่นในโออิตะก็เป็นหนึ่งในหน่วยเล็กๆ นั้น จน
กระทั่งผู้ว่าราชการจังหวัดจังหวัดโออิตะในตอนนั้น
คือ นายฮิระมัตสึ โมริฮิโกะ ได้เล็งเห็นถึงความ
ชบเซาของท้องถิ่น และความลำบากของคนในท้องถิ่น
จนได้เกิดแนวคิดจากการเคลื่อนไหวในการฟื้นฟู
ท้องถิ่นในโอยามะ จึงได้จัดตั้งนโยบายหนึ่งขึ้นมา
เพื่อนำมาใช้ในระดับจังหวัดเพื่อฟื้นฟูท้องถิ่นที่กำลัง
ชบเซาในโออิตะ ในชื่อว่าแนวทาง OVOP หรือ One
Village One Product หรือ 一村一品 (ISSON-IPPIN)
ในปี ค.ศ. 1979 ซึ่งได้ส่งผลให้ท้องถิ่นของโออิตะได้
รับการฟื้นฟูจนเรียกได้ว่ากลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง
และสร้างกระแสการฟื้นฟูท้องถิ่นไปทั่วประเทศญี่ปุ่น
ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าแนวทาง OVOP นั้นมีแนวคิด
มาจากรากหญ้าโดยแท้ เพราะเริ่มต้นจากบทบาท
ของภาคสังคม ในส่วนของประชาชนในท้องถิ่นก่อน
และต่อมาเมื่อภาครัฐเห็นความสำคัญจึงเข้ามาช่วย
ให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ แต่ยังคงให้ความสำคัญ
แก่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก

ความสำเร็จของแนวทาง OVOP ของโออิตะ
นั้นนอกจากจะแสดงให้เห็นได้จากรายได้ของ
ประชากรภายในจังหวัด ในแต่ละท้องถิ่นที่เพิ่มมากขึ้น
จนเรียกได้ว่า ไม่น้อยหน้าจังหวัดอื่นๆ โดยเฉพาะ
จังหวัดต่างๆ ในเกาะคิวชู เพราะสามารถผลักดัน
และพัฒนาตนเองจากยากจน จนมาเป็นจังหวัดที่
ประชากรมีรายได้ที่ถือว่ามากเป็นอันดับต้นๆ ของ
คิวชู

ด้วยความสำเร็จนี้ ส่งผลให้นานาชาตินำ
OVOP ซึ่งเป็นแนวทางในการฟื้นฟูท้องถิ่นของญี่ปุ่น
ไปเป็นแม่แบบในการปฏิบัติ กระตุ้นท้องถิ่นของ
ตนเองหลายต่อหลายประเทศ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ความ

² เพ็ญศรี กาญจนินมัย. ญี่ปุ่นสมัยใหม่. (กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2538), น. 313.

³ เรื่องเดียวกัน, น. 317.

⁴ เรื่องเดียวกัน, น. 316

⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 324.

⁶ โรเซาเออร์, เอ็ดวิน โอ. ญี่ปุ่น. (กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย, 2524), น.127.

⁷ เรื่องเดียวกัน, น. 68

สำเร็จนี้ย่อมต้องมีปัจจัยหลักที่คอยส่งเสริมให้การฟื้นฟูท้องถิ่นดำเนินไปด้วยดี ซึ่งคงจะกล่าวได้ว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นอย่างมากมานี้จะไม่สำเร็จได้เลยถ้าขาดปัจจัยหลัก นั่นคือ “ผู้ปฏิบัติ” หรือ actors ซึ่งก็คือภาครัฐ ทั้งรัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลางที่เป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือในด้านต่างๆ และภาคสังคม ทั้งประชาชนในท้องถิ่นเอง รวมทั้งองค์กรต่างๆ ที่คอยปฏิบัติ และขับเคลื่อนนโยบายจากรัฐบาล จนทำให้การฟื้นฟูท้องถิ่นของญี่ปุ่น โดยเฉพาะ OVOP ของโออิตะนั้นก้าวหน้ามาได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าศึกษาว่า บทบาททั้งจากภาครัฐ ทั้งรัฐบาลกลางของญี่ปุ่น และรัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะ รวมทั้งภาคสังคม ทั้งประชาชนกลุ่ม และองค์กรต่างๆ มีบทบาทอย่างไรในการดำเนินนโยบาย และพัฒนาการของ OVOP ของญี่ปุ่นให้ประสบความสำเร็จ และสามารถทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดี และยั่งยืนได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมา ลักษณะ รูปแบบ รวมทั้งพัฒนาการ และความก้าวหน้าของ “การฟื้นฟูท้องถิ่น” ของประเทศญี่ปุ่น
2. ศึกษาความเป็นมา ลักษณะ รูปแบบ แนวนโยบาย รวมทั้งพัฒนาการ และความก้าวหน้าของแนวทาง “หนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์” หรือ “OVOP: One Village One Product” ของจังหวัดโออิตะ
3. ศึกษาบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ที่มีบทบาทต่อการฟื้นฟูท้องถิ่นของญี่ปุ่นทั้งภาครัฐ ซึ่งหมายรวมถึงทั้งรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่นของญี่ปุ่น ตลอดจนภาคสังคม อันหมายถึง ประชาชนกลุ่ม หรือสมาคม รวมทั้งองค์กรต่างๆ ในสังคม โดยเน้นไปที่แนวทาง OVOP ของจังหวัดโออิตะ

แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ

แนวคิดและพัฒนาการของ OVOP

ฮิรามัตสึ โมริฮิโกะ (平松守彦, 2006) ในหนังสือ “One Village, One Product” Spreading throughout the World ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มแนวทางนี้ได้เขียนถึงแนวคิดริเริ่ม และประวัติของนโยบายแนวทางการฟื้นฟูท้องถิ่น OVOP ของเขาเอง โดยมีการพูดถึงแนวคิดและแนวดำเนินแนวทางนี้ และมีการยกตัวอย่างของความสำเร็จในส่วนของท้องถิ่นต่างๆ ในโออิตะ เนื่องด้วยเขียนในปี ค.ศ. 2006 หลังจากที่เริ่ม OVOP มาแล้วถึง 27 ปี จึงมีตัวอย่างของพื้นที่เด่นๆ ในจังหวัดโออิตะมาประกอบด้วย เช่น หมู่บ้านโอยามะ ที่เป็นต้นกำเนิดแนวคิดในการฟื้นฟูท้องถิ่นของโออิตะ ที่เป็นท้องถิ่นแรกๆ ที่สามารถเพิ่มรายได้ต่อหัวต่อปีของประชากรในท้องถิ่นได้จนติดอันดับ 1 ในโออิตะก่อนท้องถิ่นอื่นๆ โดยเน้นจุดขายของสินค้าเอกลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งก็คือ บ๊วย และเกาลัด นำมาแปรรูปจนสินค้ามีเอกลักษณ์และได้รับความนิยม นอกจากนี้ในหนังสือเล่มนี้ยังได้ยกตัวอย่างประเทศที่นำเอาแนวคิดของฮิรามัตสึไปใช้กับภาคท้องถิ่นในประเทศตนเอง เช่น จีน ไทย เกาหลี ฟิลิปปินส์ เป็นต้น โดยให้ข้อมูลว่าประเทศใดนำเอาแนวคิดไปใช้เมื่อใด โดยใคร อย่างไร และยังมีกรอบถึงกฎเกณฑ์หลักสู่ความสำเร็จของ OVOP ของโออิตะด้วย คือ

1. คนในท้องถิ่นต้องตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง และวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน
 2. ตระหนักถึงทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง
 3. ความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบายคือพลัง
 4. สินค้าที่มีการเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น
 5. หนทางการขายที่ปลอดภัย
 6. การพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- องค์การส่งเสริมหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ 21 แห่งจังหวัดโออิตะ (大分県一村一品 21 推進協議会,

2001) ในหนังสือ บันทึกครบรอบหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ 20 ปี (一村一品運動20年の記録) ได้สรุปถึงแนวทางในการดำเนินแนวทาง OVOP ของจังหวัดโออิตะว่าในการดำเนินการนั้น จะมีพัฒนาการในการดำเนินนโยบายอยู่ 4 ระยะ ในช่วงที่นายอิระมัตสึ โมริฮิโกะ ผู้ริเริ่ม OVOP ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการจังหวัดในปี ค.ศ. 1979-2003 คือ

1. ระยะเริ่มต้นแนวทาง OVOP (一村一品運動の始まり) (1979-1982) ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลโออิตะจะประชาสัมพันธ์นโยบายนี้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้รู้จัก และให้ความร่วมมือกับทางรัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะ

2. ระยะสร้างคนและโรงเรียนเพื่อฝึกคนให้สร้างประเทศที่อุดมสมบูรณ์ (豊国づくりに人を育てる) (1983-1988) เป็นช่วงที่เน้นการสร้างคนหรือทรัพยากรบุคคลโดยมีการประชุม และสร้างโรงเรียนผู้ใหญ่เพื่อสร้างผู้นำชุมชนที่มีความคิดกว้างไกลเพื่อที่จะได้กลับไปเป็นผู้นำในท้องถิ่นของตนเอง

3. ระยะสร้างเอกลักษณ์ และประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นด้วยวัฒนธรรม (一村一文化・スポーツ運動の展開) (1989-1993) เป็นระยะที่ผู้นำที่ได้ผ่านการพัฒนาจากโรงเรียนพัฒนาผู้นำได้กลับไปเพื่อดำเนินการกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นของตนเองสร้างเอกลักษณ์ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ และในระยะนี้ยังเป็นระยะที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ต่างๆ กับสถานที่ต่างๆ นอกจังหวัดโออิตะ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ และยังเป็นระยะที่มีการจัดเทศกาลต่างๆ ภายในจังหวัด ทั้งกีฬาและอื่นๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์สร้างเอกลักษณ์ และประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นไปในตัวอีกด้วย อีกทั้งในช่วงนี้ยังเป็นช่วงที่ OVOP ได้รับความสนใจจากต่างชาติ และมีข่าวของ OVOP อยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์ในระดับนานาชาติ

4. ระยะที่เป็นยุคของการท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยน (観光・交流の時代) (1994-2001) เป็น

ระยะที่ OVOP ได้แพร่หลายไปยังนานาชาติอย่างแท้จริง และ ทำให้ชื่อเสียงของโออิตะเป็นที่รู้จักของนานาชาติ

แนวคิด 4 องค์ประกอบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ตลาด

แนวคิดนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการอ่านเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของบทบาทรัฐบาลท้องถิ่นของเทรุฮิโกะ โยชิมูระ (TERUHIKO Yoshimura, 2004) นักวิจัยของสถาบัน United Nations Centre for Regional Development (UNCRD) ในงานวิจัยเรื่อง Sustainable Local Development and Revitalization: Case of One Village One Product Movement: Its Principles and Implications

ผู้วิจัยพบว่า รัฐบาลท้องถิ่นโออิตะมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการฟื้นฟูท้องถิ่นของโออิตะ จากการบุกเบิกแนวทาง OVOP และมีบทบาทในการวางแผนนโยบาย และเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการสนับสนุนการดำเนินการในทุกๆ ขั้นตอนในกระบวนการ OVOP ผู้วิจัยจึงจะนำบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทหลักในทุกๆ ขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันมาเป็นแกนในการวิจัย และจากงานวิจัยของเทรุฮิโกะ โยชิมูระ สามารถจะสรุปองค์ประกอบที่มีบทบาทในแนวทาง OVOP ได้ 4 ด้าน ที่จะนำสินค้าที่ผลิตโดยคนท้องถิ่น ออกสู่ตลาดในแนวทาง OVOP ดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development)
2. ด้านการผลิต (Production)
3. ด้านการเงิน และงบประมาณ (Financial)
4. ด้านการตลาด (Marketing)

แนวทาง OVOP ของโออิตะนั้น จะให้ความสำคัญกับคน หรือทรัพยากรบุคคลมาก จนถือว่าเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญประการหนึ่งของ OVOP เพื่อให้บังเกิดทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และสานต่อแนว

นโยบาย OVOP ไปสู่ท้องที่ที่ตนเองอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนด้านการผลิต (Production) ตามหลักการของ OVOP นั้นจะไม่ได้เน้นเพียงการผลิตผลิตภัณฑ์ ในส่วนของสินค้าที่จับต้องได้ เป็นตัวสินค้าจริงๆ แต่เพียงอย่างเดียว แต่จะรวมถึงการผลิตสินค้าที่จับต้องไม่ได้ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว งานเทศกาล วัฒนธรรม บริการต่างๆ

ในด้านของการเงินและงบประมาณ (Finance) เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินนโยบายทางการพัฒนา เพราะเป็นเรื่องของทุน และการช่วยเหลือปัจจัยทางด้านเงิน เช่น รัฐบาลโออิตะจะไม่ได้ให้เป็นตัวเงิน หรือเงินอุดหนุน (Subsidy) แต่จะนำเงิน หรืองบประมาณเข้าไปช่วยในด้านการสร้างโรงเรียนเพื่อพัฒนาบุคคล หรือจัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในด้านของการตลาด (Marketing) มีบทบาทในการทำให้คนภายนอกรู้จัก และมีความต้องการสินค้าและบริการของจังหวัดโออิตะ โดยผู้วิจัยจะเน้นไปที่การตลาดในด้าน “สถานที่ หรือช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า (Place)” และ “การส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ (Promotion)” เนื่องด้วยส่วนการตลาดในด้าน “สินค้า” หรือ “Product” สามารถที่จะอธิบายได้ใน “ด้านการผลิต (Production)” สำหรับในด้าน “ราคา (Price)” นั้น ตามหลักการ และจุดมุ่งหมายของ OVOP มักเป็นการนำวัตถุดิบหรือสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นเข้ามาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ และพัฒนาเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม⁸ ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่าทางด้านราคานี้ OVOP ไม่ได้เน้นไปที่สินค้านำเข้า แต่จะพยายามทำให้สินค้าท้องถิ่นเป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม จากการผลิตที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์ ทางรัฐบาลท้องถิ่นโออิตะก็ไม่ได้กำหนดในเรื่องการตั้งราคา การลดราคาสินค้า หรือมีหน่วยงานใดเข้ามาควบคุมในด้านราคา แต่ปล่อยให้

ให้เป็นไปตามกลไกของตลาด ดังนั้นสิ่งสำคัญในการที่จะพัฒนาสินค้าไปสู่ตลาดก็คือ ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและการส่งเสริม ซึ่งผู้วิจัยจะเน้นใช้สองด้านคือ “สถานที่และช่องทางการจัดจำหน่าย” และ “การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์” เข้ามาเป็นหลักในการวิเคราะห์

สำหรับผู้มีบทบาทอยู่ใน “การฟื้นฟูท้องถิ่น” ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์กับแนวคิด 4 องค์ประกอบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ตลาดนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ภาครัฐ (Government) และภาคสังคม (Social Sectors) ซึ่งในแต่ละกลุ่มสามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้

ภาครัฐ

การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดต่างๆ ได้รับอำนาจในการปกครองตัวเองจากส่วนกลาง ตามหลักการและบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่น โดยการบริหารงานจะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและจะมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดกับรัฐบาลในแต่ละท้องถิ่น จะมีการแบ่งหน่วยงานการปกครองย่อยออกไปเป็นเทศบาลระดับต่างๆ คือ เทศบาลนคร (Shi) เทศบาลเมือง (Machi) และเทศบาลหมู่บ้าน (Mura) โดยจะใช้เกณฑ์การแบ่งตามจำนวนประชากรในพื้นที่ และแหล่งที่ตั้งของบ้านเรือน รวมทั้งอาชีพของประชากรในพื้นที่ตามกฎหมาย “นคร” จะต้องมีประชากร 40,000 คนขึ้นไป ร้อยละ 60 ขึ้นไปของบ้านเรือนจะต้องอยู่ในเขตเมือง และร้อยละ 60 ขึ้นไปของกำลังแรงงานในพื้นที่ จะต้องประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม โดยนครที่มีประชากรสูงตั้งแต่ 500,000 คนขึ้นไปจะได้รับการกำหนดโดยคำสั่งคณะรัฐมนตรีให้เป็น “นครพิเศษ” ซึ่งปัจจุบันในญี่ปุ่นมีอยู่ 12 แห่ง ส่วน “เมือง” และ “หมู่บ้าน” นั้นแต่ละจังหวัดจะเป็นผู้

⁸ Morihiko Hiramatsu, *One Village One Product: Spreading throughout the world.* (Oita: Oita Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2006), p. 25.

กำหนดเงื่อนไขขึ้นเองตามความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น ซึ่งแต่ละจังหวัดจะกำหนดแตกต่างกันออกไป โดยจะมีสภาเทศบาลคอยดูแลในเรื่องการปกครองในส่วนท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีอำนาจในการปกครอง และออกบทบัญญัติข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายต่างๆ ที่จะนำไปใช้ได้ในพื้นที่ของท้องถิ่นของตนเอง โดยมีการจัดตั้งสภาจังหวัด หรือสภาเทศบาลขึ้นเพื่อรับผิดชอบหน้าที่นี้ ซึ่งประเทศที่มีการปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถมีสิทธิปกครองตัวเองได้นั้นต้องเป็นประเทศที่มีระบบการปกครอง และการเมืองท้องถิ่นที่เป็นประชาธิปไตย ญี่ปุ่นเองก็อยู่ในจำพวกนี้เช่นเดียวกัน

ในการเมืองระดับท้องถิ่นของญี่ปุ่น ตามที่ได้กล่าวไปจะเห็นได้ว่าเป็นการเมืองระดับท้องถิ่นที่เป็นประชาธิปไตย และประชาชนเองก็มีส่วนร่วมในทางการเมืองท้องถิ่นของพวกเขาด้วย ที่เห็นได้ชัดคือผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้รับการเลือกตั้งจากชาวนั้นๆ เอง ซึ่งก็คือคนในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ใช่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง และส่งตัวไปปฏิบัติหน้าที่เหมือนของไทยที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นจะได้รับการแต่งตั้งขึ้นมา คนในท้องถิ่นไม่มีสิทธิที่จะเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นของเขาเอง จะมีเพียงกรุงเทพมหานคร และเขตปกครองพิเศษพัทยาเท่านั้นที่ผู้ว่ามาจากการเลือกตั้ง แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงต้องยึดนโยบายจากรัฐบาลกลาง ดังนั้นในไทยการเมืองระดับท้องถิ่นจึงยังไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะท้องถิ่นไม่ได้มีอำนาจปกครองตัวเองต้องอยู่ในสายตาจากส่วนกลาง แต่ในญี่ปุ่น ส่วนกลางจะให้สิทธิในการปกครองกับท้องถิ่นมากกว่า ทำให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตัวเองอย่างอิสระมากกว่าของไทย ดังนั้นในระดับท้องถิ่นของญี่ปุ่นจึงสามารถออกบทบัญญัติ หรือข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายต่างๆ ขึ้นมาใช้กันเองได้ ซึ่ง ISSON-IPPIN ที่จะกล่าวถึงหลังจากนี้ ก็เป็นแนวทางที่เกิดขึ้นมาจากนโยบายระดับท้องถิ่น ที่จัด

ทำขึ้นเองในท้องถิ่นโดยไม่ได้ผ่านรัฐบาลกลาง

การที่ท้องถิ่นมีการปกครองตัวเองแบบค่อนข้างอิสระ ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นของญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำท้องถิ่น และการให้ความร่วมมือและผลักดันของประชาชนในท้องถิ่นด้วย ทำให้ท้องถิ่นในญี่ปุ่นบางแห่งเกิดการพัฒนาที่แตกต่างกันระหว่างท้องถิ่น บางท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตัวเองได้ เพราะมีฐานะทางการคลังดี ไม่ต้องพึ่งพาเงินอุดหนุน หรือการกู้ยืมจากรัฐบาลกลาง บางท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองในด้านการคลังถึงร้อยละ 80 โดยฐานะทางการคลังของแต่ละท้องถิ่นนั้นจะขึ้นอยู่กับภาษีที่เก็บได้จากท้องถิ่นของตน แต่ละท้องถิ่นมีอำนาจในด้านการคลังของตนเอง คือสามารถจัดเก็บและจัดสรรเงินจากภาษีของคนในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นตนเองได้ แต่ถ้าท้องถิ่นใดไม่สามารถเก็บภาษีได้มากพอก็จำเป็นต้องพึ่งรัฐบาลกลางในรูปของภาษีที่รัฐบาลกลางโอนมาให้ (local allocation tax grants) ซึ่งเป็นภาษีรายได้ ภาษีการค้า และภาษีสุรา ที่ส่วนกลางเป็นผู้จัดเก็บเอง ในกรณีที่จะต้องพึ่งเงินจากรัฐบาลกลาง ท้องถิ่นนั้นจะสูญเสียความเป็นอิสระของท้องถิ่นไปมาก เพราะต้องถูกควบคุมจากนโยบายรัฐบาลกลางควบคุมอย่างเคร่งครัด ยิ่งไปกว่านั้นถ้าผู้สมัครเลือกตั้งท้องถิ่นที่สังกัดพรรครัฐบาลกลางเข้ามาลงแข่งขันเลือกตั้งก็มักจะได้เปรียบคู่ต่อสู้ จนถ้าได้รับเลือกขึ้นมาเป็นผู้นำท้องถิ่น ก็ยังจะส่งผลทำให้นโยบายต่างๆ และความเป็นอิสระในการมีอำนาจในการปกครองตัวเองของท้องถิ่นจะต้องถูกครอบงำโดยรัฐบาลกลาง ด้วยเหตุนี้ทำให้ท้องถิ่นต่างๆ พยายามที่จะคิดนโยบายต่างๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะทำให้ท้องถิ่นของตนเองพัฒนาขึ้นมาในด้านการคลัง เพื่อจะได้ไม่ต้องพึ่งพาใคร และรักษาความเป็นอิสระในการดำเนินงานของตัวเองไว้¹⁰

⁹ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวง และการบริหารท้องถิ่นเปรียบเทียบ : อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2541), น. 108 -111

¹⁰ ประเสริฐ จิตติวัฒนพงศ์. "การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการเลือกตั้งท้องถิ่นในญี่ปุ่น" ใน รวมบทความญี่ปุ่น: การเมืองและนโยบายต่างประเทศ. บรรณาธิการโดย ศิริพร รัชชวัลคุ. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), น. 149-150.

ภาคสังคม

ประชาชน

ประชาชนโออิตะมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินนโยบายฟื้นฟูท้องถิ่น ตามแนวทาง OVOP ของรัฐบาลท้องถิ่นโออิตะ เพราะถือว่าเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติโดยตรง

OVOP คงจะประสบความสำเร็จ หรือดำเนินไม่ได้ถ้าขาดประชาชนชาวโออิตะ เอกลักษณะของประชาชนชาวญี่ปุ่นไม่ว่าจะท้องถิ่นใดก็ตามจะมีเอกลักษณ์ และแนวคิดในเรื่องของ “กลุ่ม” ที่ได้ฝังรากลึกลงไปในสังคมญี่ปุ่นอย่างเหนียวแน่น ดังนั้นเมื่อลองมือทำอะไรเพื่อกลุ่มแล้ว จึงทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจเพื่อกลุ่มของตน

กลุ่ม หรือสมาคมต่างๆ

กลุ่มของประชาชน เช่น ประชาชนภายในท้องถิ่นที่จับกลุ่มขึ้นมาเป็นกลุ่มหรือสมาคม อาทิ กลุ่มแม่บ้าน หรือสมาคมสตรีเอง ก็มีส่วนสำคัญเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ร่วมมือร่วมใจกันคิด ช่วยเหลือ และพัฒนาสินค้า โดยเฉพาะนำวัตถุดิบที่มี หรือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนำมาแปรรูปจนมีเอกลักษณ์และออกวางจำหน่ายได้จนท้องถิ่นพัฒนาขึ้นมาสำหรับในโออิตะมีกลุ่มที่เกิดขึ้นมากมาย แต่ที่สำคัญๆ และประสบความสำเร็จจนเป็นตัวอย่างให้แก่นคน หรือกลุ่มอื่นๆ ในโออิตะ อาทิ

กลุ่มสตรีผลิตขนมมะเขือเทศเมืองโออิชิชื่อ “สมาคมเมงุมิ” (Megumi-Kai:恵会) และกลุ่มสตรีที่รวมกลุ่มกันเพื่อผลิตร้านขนมคุกกี้ที่ทำด้วยมือ (Handmade Cookies Shop) เมืองอะมะกะสะ ที่มีชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มอะสะมิจิ” (Aze-michi Group: 畦道グループ) ที่มีผลประกอบการที่ดี เป็นต้น

สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตร หรือ โนเคียว (Nokyo: 農協) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NPO: Nonprofit Organization)¹¹ มีชื่อเต็มๆ ว่าโนเงียวเคียวโดคุมิไอ (Nougyoukyoudoukumiai: 農業協同組合) หรือ เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในนาม JA (Japan Agricultural Cooperatives) โดยในโออิตะมีสหกรณ์การเกษตรในแต่ละพื้นที่ ทุกท้องถิ่นในญี่ปุ่นมีสมาชิกทั่วประเทศกว่า 7 ล้านคน สหกรณ์การเกษตรจะมีแนวปฏิบัติในการปกป้องอาชีพ สินค้า และความเป็นอยู่ของสมาชิกของสหกรณ์ที่มีอาชีพทางการเกษตรกรรม และการประมง

ในปี ค.ศ. 1954 มีการจัดระเบียบสหกรณ์การเกษตร โดยแบ่งให้มีทั้งองค์กรในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับภายในจังหวัด (อำเภอ เมือง หมู่บ้าน) ในนาม JA Group ในการตั้งองค์กรหลักระดับชาติที่เป็นตัวแทนของสหกรณ์ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศขึ้นมาในนาม JA-ZENCHU (Central Union of Agricultural Co-operatives) เป็นองค์กรของสหกรณ์ในระดับประเทศที่คอยให้ความช่วยเหลือ ออกนโยบาย และให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ (Guidance Activities) แก่สมาชิกที่เป็นสหกรณ์ย่อยๆ ในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น (อำเภอ เมือง หรือ หมู่บ้าน)

สหกรณ์การเกษตรโดยรวมแล้วมีภารกิจหลักๆ ที่สำคัญ คือ

- การให้คำปรึกษาเรื่องเกษตรกรรม
- ให้ความช่วยเหลือด้านเกษตรกรรม เช่น จัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำการเกษตร
- การช่วยเหลือด้านการเงิน เช่น เงินกู้ หรือ การออมเงิน รวมทั้งการประกันต่างๆ
- การตลาดของสินค้าเกษตร¹²

¹¹ www.zenchu-ja.or.jp/eng/organization/index.html 09/01/2008

¹² http://www.zenchu-ja.or.jp/eng/ja_a_multipurpose/index/html 09/01/2008

สหกรณ์การเกษตรในแต่ละระดับจะมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่ได้ยึดติดกับสหกรณ์การเกษตรในระดับที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งมีหน้าที่เพียงให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่สหกรณ์การเกษตรระดับย่อย สหกรณ์ท้องถิ่นจะเป็นสหกรณ์การเกษตรแบบวัตถุประสงค์หลากหลาย (Sougounoukyou: 総合農協) หรือ Multi-purpose Agricultural Cooperatives หรือ JAs ซึ่งเป็นสมาชิกขององค์กรที่เป็นสหกรณ์ในระดับที่ใหญ่ขึ้นไป

สหกรณ์การเกษตรมีความสำคัญในบทบาทด้านการสนับสนุนการดำเนินการผลิตสินค้า หรือบริการต่างๆ ของคนท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกร เพราะมีบทบาททั้งในการผลิต เช่น ช่วยในการจัดสรรอุปกรณ์ทางการเกษตรเพื่อจำหน่ายหรือให้เช่า และสนับสนุนการเงิน ในด้านการให้กู้ยืมเงิน และช่วยในด้านการตลาดอีกด้วย

แม้สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่น จะมีความใกล้ชิดกับสมาชิกที่สุด ในแต่ละแห่งจะมีความอิสระในการปกครองตนเอง บริหารตนเอง และเลือกผู้นำสหกรณ์ได้เองก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับผลประกอบการของแต่ละสหกรณ์ เพราะถ้าสหกรณ์มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้มาก ไม่ต้องพึ่งพาสหกรณ์การเกษตรในระดับสูงขึ้นไป ในระดับประเทศ ก็จะมีอิสระจากนโยบายของ JA-ZENCHU มาก แต่ถ้าท้องถิ่นใดยังคงต้องพึ่งพา หรือยังต้องขอความช่วยเหลือจากสหกรณ์การเกษตรระดับสูงขึ้นไปเป็นอันมากแล้ว ก็จะมีอิสระน้อยลง¹³ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นในแต่ละแห่งนั้น มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้แตกต่างกัน ยิ่งถ้าสามารถทำสหกรณ์การเกษตรของตนมีผล

ประกอบการที่ดี พึ่งพาสหกรณ์การเกษตรระดับสูงขึ้นไปได้น้อยเท่าใด ความอิสระในการที่ไม่ต้องไปยึดติดนโยบายของสหกรณ์การเกษตรในระดับสูง ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น

ห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ

ร้านค้าในโออิตะ จะมีพื้นที่ให้วางขายสินค้าที่ผลิตได้ในโออิตะ เช่น สินค้าเกษตรในจังหวัด ร้านค้าบางแห่งคิดกำไรจากสินค้าเพียงเล็กน้อยส่วนที่เหลือจะให้เกษตรกรทั้งหมด จนบางคนสงสัยว่าร้านค้าเหล่านี้จะอยู่ได้อย่างไร เมื่อคิดกำไรจากการวางขายเพียงพอกอยู่ได้ แต่ทางร้านค้าในโออิตะจะกล่าวหาพวกเขาทำเพื่อท้องถิ่น บางครั้งก็ไม่คุ้มกับการที่จะเอามาวางขายแต่พวกเขาก็เต็มใจรับสินค้าเกษตรเหล่านี้จากเกษตรกร¹⁴

NPOs (Non-Profit Organizations)¹⁵

องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรหรือ NPOs ในญี่ปุ่นเกิดขึ้นมาอย่างเป็นทางการในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 ภายใต้กฎหมาย NPO Law ที่ออกมาในปี ค.ศ. 1998 เพื่อส่งเสริมการเกิดขึ้นขององค์กรสาธารณะที่ไม่แสวงหาผลกำไร และไม่ได้จัดตั้งโดยรัฐ NPOs เป็นองค์กรที่ถือว่าเป็นประชาสังคม (Civil Society) จัดตั้งขึ้นเพื่อการสนับสนุนในด้านสิทธิคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านต่างๆ โดยในกฎหมายมีการให้สิทธิพิเศษต่างๆ กับองค์กรเหล่านี้ เช่น การยกเว้นภาษี¹⁶ สำหรับองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในโออิตะในปัจจุบันที่มีอย่างมากมายนั้น ได้มีบทบาทหลักไปในการให้การสนับสนุนในด้านสิทธิช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ในจังหวัด และดำเนินการโดย

¹³ คณะวิจัยโครงการชุมชนเข้มแข็งฯ. “รายงานการวิจัยโครงการชุมชนเข้มแข็งฯ กรณีศึกษาชุมชนเข้มแข็งในประเทศญี่ปุ่น.” Japan Watch Project. (เมษายน- มิถุนายน 2550), น. 32.

¹⁴ จากสารคดีของบริษัท Panorama Documentary ทางช่อง 9 ออกอากาศในวันที่ 16 สิงหาคม 2006.

¹⁵ Oita Prefectural Government. Reassurance, Vitality & Growth of Oita Prefecture: Oita in 2006 and Beyond (安心・活力・発展の大分県). (Oita: Planning Promotion Department, 2006), pp. 12–22, 55–56.

¹⁶ Frank J. Schwartz and Susan J. Pharr. *The State of Civil Society in Japan*. (New York: Cambridge UP, 2003), pp. 15–17.

อาสาสมัครภายในจังหวัด เช่น องค์กรเรื่องสุขภาพ, องค์กรทางการแพทย์, องค์กรด้านสวัสดิการ, องค์กรด้านการเลี้ยงดูเด็ก, องค์กรด้านการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าไม่ได้ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อส่งเสริม OVOP โดยตรง และองค์กรเหล่านี้เป็นองค์กรที่ก่อตั้งมาในช่วงที่โออิตะได้ฟื้นฟูท้องถิ่นของตนขึ้นมาแล้ว ซึ่งในปัจจุบันองค์กรเหล่านี้ได้ทำหน้าที่บริหารสิทธิและเสรีภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในโออิตะ

หนึ่ง ในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรของโออิตะนั้น มีอยู่บ้างที่ทำหน้าที่ด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ที่สำคัญได้แก่ Oita OVOP international Exchange Promotion Committee (NPO) แต่ทั้งนี้ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนา พื้นฟูพื้นที่ของโออิตะโดยตรงอีกต่อไป แต่จะเน้นไปที่การให้คำแนะนำ และให้การช่วยเหลือแก่ประเทศที่นำแนวคิด OVOP ของโออิตะไปใช้เป็นหลัก ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ก่อตั้งโดยนายฮิระมัตสึ โมริฮิโกะ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะและเป็นผู้ริเริ่มแนวทาง OVOP ในโออิตะ ในปี ค.ศ. 2005 ในช่วงที่เรียกได้ว่าท้องถิ่นโออิตะได้ผ่านการฟื้นฟูมาแล้ว จนชาวบ้านในท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่ และพึ่งพาตนเองได้ และปัจจุบันนายฮิระมัตสึ ก็ยังคงดำรงตำแหน่งเป็นประธานขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรแห่งนี้ด้วย¹⁷

ประวัติ ความเป็นมาของ “การฟื้นฟูท้องถิ่น” ของญี่ปุ่น

ช่วงท้องถิ่นถดถอย (ทศวรรษ 1960–1979)

ประชากรในท้องถิ่นนั้น มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรมมาตั้งแต่ดั้งเดิม แต่เมื่อเศรษฐกิจญี่ปุ่นเจริญขึ้น ภาคเมืองคึกคัก ภาคท้องถิ่นกลับถดถอย โดยจะเห็นได้ว่าในช่วงทศวรรษที่ 1960–1980 มีรายงานว่างงานทางเกษตรกรรมนั้นได้หายไปกว่าร้อยละ 64.9¹⁸ ซึ่งเป็นผลมาจากในทศวรรษที่ 1960 ญี่ปุ่นมีความเจริญเติบโตในด้านธุรกิจ และอุตสาหกรรม ซึ่งมีเมืองใหญ่ๆ เป็นจุดศูนย์กลาง¹⁹ เป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นยุคทองของญี่ปุ่น และภาคเมือง โดยโตเกียวกลายเป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้า และมีความทันสมัยที่สุดในโลก อีกทั้งญี่ปุ่นเองมีความเจริญก้าวหน้าถึงกับได้รับเกียรติให้เป็นผู้รับผิดชอบจัดกีฬาโอลิมปิกในปี ค.ศ. 1964²⁰ จึงได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของยุคท้องถิ่นของญี่ปุ่นที่ถดถอย เพราะท้องถิ่นได้ซบเซาลงเรื่อยๆ ในขณะที่ภาคเมืองที่เป็นจุดศูนย์กลางรวมของเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่มีความคึกคัก มีชีวิตชีวามากขึ้นไปทุกที ซึ่งสำหรับความเป็นมาในอดีตก่อนจะถึงช่วงที่ท้องถิ่นถดถอยในทศวรรษ 1960 นั้นมีที่มาที่ไปดังต่อไปนี้

¹⁷ แรกเริ่มองค์กรนี้มีชื่อว่า Oita OVOP 21 Promotion Council ก่อตั้งในปี 2003 และได้เปลี่ยนชื่อเป็น Oita OVOP international Exchange Promotion Committee (NPO) ในปี 2005 เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศที่นำแนวคิดของโออิตะไปใช้

¹⁸ เคอร์ติส, เจอร์ลด์ แอล. การเมืองแบบญี่ปุ่น. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), น. 68

¹⁹ เมืองใหญ่ๆ ในประเทศญี่ปุ่นที่ถือว่าเป็นศูนย์กลางของธุรกิจ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมของประเทศจะมีรูปแบบเป็นเมืองที่เป็นเมืองท่า (Coastal Regions) โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ภาค ดังนี้

- ภาคเคอิน (Keihin Region) ประกอบไปด้วย เมืองโตเกียว และเมืองโยโกฮาม่า
- ภาคฮันชิน (Hanshin Region) ประกอบไปด้วย เมืองโอซาก้า เมืองโกเบ และพื้นที่รอบๆ เมืองทั้งสอง
- ภาคชูเคียว (Chukyo Region) มีศูนย์กลางคือ เมืองนางายา
- ภาคคิตะ คิวชู (Kita Kyushu) มีศูนย์กลางคือ เมืองฟุโอกะ

จาก John McCreery, Japanese Consumer Behavior. (Great Britain: Curzon Press, 2000), p. 21.

²⁰ เพ็ญศรี กาญจนินัย. ญี่ปุ่นสมัยใหม่, น. 313.

ในปี ค.ศ. 1945 หลังจากญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามโลกครั้งที่สองให้แก่สหรัฐอเมริกาแล้ว ญี่ปุ่นได้ถูกกองกำลังฝ่ายสัมพันธมิตรนำโดยสหรัฐฯ เข้ามายึดครองประเทศถึง 7 ปี โดยคณะยึดครองด้วยการนำของนายพลแมคอาเธอร์ ในช่วงปี ค.ศ. 1945-1952 ในช่วงที่ยึดครองนี้สหรัฐฯ ได้เข้ามาปฏิรูปลักษณะต่างๆ ในญี่ปุ่นอย่างมากมาย โดยเฉพาะในช่วง 3 ปีแรกของการยึดครอง ซึ่งคือในปี ค.ศ. 1945-1947 เช่น มีการปฏิรูปการเมือง มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อใช้แทนรัฐธรรมนูญเมจิที่มีความเป็นประชาธิปไตยอยู่น้อย โดยรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือที่เรียกกันว่ารัฐธรรมนูญโชวะมีหลักการคือให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ยังคงสถาบันจักรพรรดิเอาไว้ แต่เป็นเพียงสัญลักษณ์ของประเทศ ยกเลิกโครงสร้างระบบฟิวดัล หรือระบบศักดินา และคืนอำนาจสู่ประชาชน โดยประชาชนจะมีสิทธิและหน้าที่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย รัฐบาลต้องทำหน้าที่รับใช้ประชาชน ให้มีการกระจายอำนาจ ลดอำนาจของกระทรวงมหาดไทย ให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าเพื่อให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังให้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจโดยล้มเลิกระบบผูกขาดทางการค้า มาเป็นรูปแบบของการค้าอย่างเสรี ล้มสถาบันไชบัตสึ หรือกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีอำนาจผูกขาดทางการค้าในประเทศให้ต้องกระจายอำนาจของกลุ่มออกโดยการขายหุ้นให้แก่ประชาชนทั่วไป และด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มไชบัตสึต้องแตกลงตามหลักการค้าเสรี ส่งผลให้เกิดบริษัทใหญ่น้อยขึ้นอีกมากมายที่เรียกว่า เคเรตซี หรือบริษัทในเครือในเวลาต่อมา ต่อมาในช่วง 4 ปีสุดท้ายแห่งการยึดครองของสหรัฐฯ เป็นช่วงปีที่ถือว่าเป็นการฟื้นฟูบูรณะระบบเศรษฐกิจของญี่ปุ่น เพราะสหรัฐอเมริกา มีความตั้งใจให้ญี่ปุ่นเป็นแหล่งผลิตสินค้าที่สำคัญในเอเชีย ในช่วงนี้คณะยึดครองจากสหรัฐฯ จึงมา

เน้นในการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น สหรัฐฯ ให้การช่วยเหลือญี่ปุ่นหลายต่อหลายอย่าง ทั้งช่วงญี่ปุ่นในด้านเทคนิคอุตสาหกรรมทั้งหลาย เช่น เทคโนโลยีเครื่องจักร ให้ความรู้และเทคโนโลยีแก่อุตสาหกรรมหนัก เช่น การกลั่นน้ำมัน ถลุงเหล็ก และนอกจากช่วยเหลือทางด้านการผลิตแล้ว สหรัฐอเมริกายังช่วยญี่ปุ่นในการสั่งซื้อสินค้าที่ญี่ปุ่นผลิตไปใช้อีกด้วย ญี่ปุ่นที่เศรษฐกิจต้องล้มลงเพราะสงคราม และการปฏิรูปต่างๆ จึงได้มีการพัฒนา ฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนเองขึ้นมาอย่างรวดเร็ว²¹

ในปลายปี ค.ศ. 1951 ญี่ปุ่นได้รับเอกราชคืนจากสหรัฐฯ โดยมีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพที่จัดขึ้นในกรุงซานฟรานซิสโก ในวันที่ 8 กันยายน 1951 โดยในสนธิสัญญาสันติภาพดังกล่าว กำหนดว่าจะคืนเอกราชให้แก่ญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการในวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1952 ซึ่งในสนธิสัญญากำหนดให้กองทัพญี่ปุ่นต้องปลดอาวุธ หรือยกเลิกกระทรวงมหาดไทย และกองทัพออกไปนั่นเอง โดยญี่ปุ่นเองมีความหวังในด้านความปลอดภัยของตนเอง จึงเรียกร้องทำสนธิสัญญาความมั่นคงกับสหรัฐฯ ซึ่งส่งผลให้ญี่ปุ่นมีสหรัฐฯ รับภาระในการคอยคุ้มครองความมั่นคงของประเทศให้ ซึ่งการที่สหรัฐฯ มาทำหน้าที่แบกรับภาระในเรื่องการทหาร หรือความมั่นคงของญี่ปุ่นนี้ ส่งผลดีอันอเนกอนันต์ให้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของญี่ปุ่นเอง²²

การที่ญี่ปุ่นได้รับการดูแลด้านความปลอดภัยของประเทศจากสหรัฐฯ ญี่ปุ่นจึงสามารถนำทรัพยากร แรงงาน และเงินทุนมาเพิ่มดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลให้ในช่วงปี ค.ศ. 1954-1967 รายได้ประชาชาติของญี่ปุ่นโตขึ้นประมาณปีละ 10 เปอร์เซ็นต์รวดเร็วกว่าประเทศใดๆ ในโลก จนนานาประเทศ

²¹ เรื่องเดียวกัน, น. 285-301.

²² เรื่องเดียวกัน, น. 302-303

ขนานนามการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดของญี่ปุ่นนี้ว่า ความมหัศจรรย์ของเศรษฐกิจญี่ปุ่น²³

ผลที่ตามมาคือ ภาคท้องถิ่นของญี่ปุ่นที่ถือว่าเป็นภาคเกษตรกรรมของประเทศเกิดปัญหาการลดตัวลงของประชากร เพราะประชากรรุ่นใหม่ได้หันหน้ามุงสู่เมืองใหญ่ๆ เพื่อทำงานกันจนหมด แม้กระทั่งบางครอบครัวที่เคยทำเกษตรกรรม หัวหน้าครอบครัวก็พากันละทิ้งท้องถิ่นเข้าเมืองเพื่อเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม เหลือแต่คนชราและสตรีเท่านั้นที่อยู่ในท้องถิ่นทำเกษตรกรรมกันต่อไป โดยในช่วงทศวรรษ 1960-1980 แรงงานทางเกษตรกรรมได้ลดลงเป็นอย่างมากตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น อีกทั้งอัตราการเกิดของประชากรก็น้อยลงเพราะคนวัยทำงานหันหน้าเข้าทำงานภาคเมืองอย่างหามรุ่งหามค่ำ จึงกล่าวได้ว่า ยิ่งภาคเมืองยิ่งเจริญมากขึ้นเท่าไร ปัญหาความชบเซาของประชากรภาคท้องถิ่นยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น

ญี่ปุ่นเจริญขึ้นเป็นอย่างมาก จนในทศวรรษที่ 1970 ญี่ปุ่นได้กลายเป็นมหาอำนาจทางอุตสาหกรรมของโลก อันดับที่ 2 รัฐบาลมีการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ออกแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ประชากรให้เป็น 2 เท่า อุตสาหกรรมต่างๆ ขยายตัวอย่างรวดเร็ว บริษัทต่างๆ มีนโยบายในการจ้างคนงานแบบจ้างงานตลอดชีพไม่มีการปลดคนงานแม้ว่าบริษัทจะมีปัญหา มีระบบเอาใจคนงานต่างๆ เช่น สร้างหอพักให้อยู่ ให้เงินกู้ปลูกบ้าน เมื่อเข้ามาทำงานในบริษัทเป็นวันแรกประธานบริษัทจะออกมากล่าวต้อนรับ พร้อมทั้งเชิญครอบครัวของพนักงานใหม่มาร่วมงาน หรือตอนแต่งงาน บริษัทจะรับเป็นเจ้าของจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้ มีการจัดงานรื่นเริงบันเทิงให้ เป็นต้น²⁴ การที่รัฐบาลสนับสนุนให้ประชาชนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ

และอุตสาหกรรม ประกอบกับระบบการจ้างงานของบริษัทที่รับประกันความมั่นคงในชีวิตการทำงาน และสวัสดิการอันดีเยี่ยม ทำให้ประชากรหนุ่มสาวที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาใหม่ๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองใหญ่ๆ ที่เป็นจุดศูนย์รวมของเศรษฐกิจ ธุรกิจ และอุตสาหกรรม จนภาคเมืองเกิดปัญหาความแออัดของที่อยู่อาศัยในเมือง จากการที่ประชากรในภาคท้องถิ่น หรือภาคเกษตรกรรมเข้ามากระจุกตัวเพื่อทำงานในเมือง รวมทั้งอัตราการเกิดของประชากรก็น้อยลง อัตราการตายก็น้อยลงเรื่อยๆ ตามความเจริญของเศรษฐกิจของประเทศ เช่นเดียวกับประเทศพัฒนาแล้วอื่น²⁵

ปัญหาความชบเซาของท้องถิ่นทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างมาก รายได้ของประชากรในท้องถิ่นน้อยลง มีความเหลื่อมล้ำของรายได้ของประชากรในภาคเมืองกับภาคท้องถิ่น ผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ๆ ต่างไม่ยอมกลับไปเข้าท้องถิ่นของตนเอง แต่เข้าสู่ภาคเมือง เพราะในท้องถิ่นไม่มีงาน ท้องถิ่นขาดการเหลียวแลจากรัฐบาลกลาง เพราะแม้ว่าพัฒนาภาคเมือง ธุรกิจ และอุตสาหกรรม จึงเกิดการถดถอยของเศรษฐกิจท้องถิ่น กลายเป็นปัญหาเรื้อรังทับถมมากยิ่งขึ้นเป็นเงาตามตัวตามความเจริญของเมือง จนคนท้องถิ่นเองต้องหันมาช่วยตัวเองในการฟื้นฟูท้องถิ่นขึ้นมา ให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ บุคลากรที่จบใหม่จะได้หันกลับเข้ามาหาท้องถิ่น และเป็นอีกกำลังในการฟื้นฟู กระตุ้นท้องถิ่นของตนเองต่อไป ที่สำคัญคือในช่วงปี ค.ศ. 1979 รัฐบาลท้องถิ่นของจังหวัดโออิตะได้เข้ามาเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการฟื้นฟูท้องถิ่นที่ชบเซาของตนเอง โดยออกเป็นนโยบาย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการฟื้นฟูท้องถิ่นของตนเอง และประสบความสำเร็จอย่างดี เพราะสามารถแก้ปัญหาเรื่องรายได้ของคนในท้องถิ่นได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

²³ เรื่องเดียวกัน, น. 303-308.

²⁴ เพ็ชรี สุมิตร, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น. 176-177.

²⁵ เท็ตสึชิ กาญจโนมัย, ญี่ปุ่นสมัยใหม่, น. 316.

อันที่จริงแล้ว การเคลื่อนไหวในการฟื้นฟู
ท้องถิ่นในญี่ปุ่นมีมาก่อนหน้าช่วงที่ภาคท้องถิ่นของ
ญี่ปุ่นจะอยู่ในภาวะถดถอย โดยในช่วงทศวรรษที่
1960 มีการเคลื่อนไหวในการพัฒนาท้องถิ่นที่ชื่อ
“หมู่บ้านที่หนีจากความมืด” ที่หมู่บ้านอายะใน
จังหวัดมิยาซากิ และในราวทศวรรษเดียวกันนี้เองก็
ยังมีการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
อุมะจิ จังหวัดโคจิในเกาะชิโกกุของญี่ปุ่น²⁶ ซึ่ง
หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่คับแคบและอยู่ในหุบเขา
ไม่มีรถไฟ หรือแม้กระทั่งทางหลวงผ่าน การเดินทาง
เข้าหมู่บ้านกลางหุบเขาแห่งนี้ยากลำบาก จนได้ชื่อ
ว่า “อุมะจิ” หรือ “ทางม้า” เพราะว่ามันถ้าจะเข้า
หมู่บ้านต้องเดินทางด้วยม้าเท่านั้นจึงจะเข้าถึง²⁷
ด้วยภูมิประเทศเช่นนี้ ท้องถิ่นจึงแทบจะถูกตัดขาด
หรือละเลยจากความเจริญจากภายนอก แต่ก็ได้
พยายามที่จะเคลื่อนไหวภายในท้องถิ่นตนเองในการ
ฟื้นฟูท้องถิ่นอันซบเซา ในการพยายามหาสินค้า
ประจำท้องถิ่นที่สามารถสร้างเอกลักษณ์และจุด
ขายให้แก่ท้องถิ่นได้ ซึ่งอุมะจิได้เลือกส้มยูสุซึ่งมีอยู่
แล้วในท้องถิ่นแต่ดั้งเดิมนำมาแปรรูปเป็นสินค้าต่างๆ
เช่น น้ำส้ม เพื่อส่งออกเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น

ช่วงฟื้นฟูท้องถิ่นโดยรัฐบาลท้องถิ่น (ยุค OVOP) (1979–2003)

ภูมิหลังของ OVOP

OVOP เป็นนโยบายของรัฐบาลท้องถิ่นโออิตะ
เพื่อเป็นแนวทางในการฟื้นฟูและพัฒนาท้องถิ่น
ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1979 ใน
จังหวัดโออิตะ²⁸ ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในเกาะคิวชู
(Kyushu) ทางตอนใต้ของประเทศญี่ปุ่น โดยเป็นการ

ริเริ่มของ นายฮิระมัตสึ โมริฮิโกะ (平松守彦:
HIRAMATSU Morihiko) ผู้ว่าราชการจังหวัดของ
โออิตะในขณะนั้น นายฮิระมัตสึเป็นคนท้องถิ่น
เกิดที่โออิตะ จบการศึกษาด้านนิติศาสตร์จาก
มหาวิทยาลัยโตเกียว เมื่อปี ค.ศ. 1949 และได้เข้า
ทำงานที่กระทรวงการค้าระหว่างประเทศ และ
อุตสาหกรรม หรือ MITI (Ministry of Economy, Trade
and Industry)²⁹ ในช่วงปี ค.ศ. 1949–1974 โดยใน ปี
ค.ศ. 1975 ได้รับการชักชวนจากนายทะจิมิ มาซารุ
(立木勝) ผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะใน สมัยนั้นให้
เข้ามาช่วยงานเป็นรองผู้ว่า ซึ่งนายฮิระมัตสึเข้าใจ
ถึงปัญหาความซบเซาของท้องถิ่น ของโออิตะจึงได้
ตอบรับ³⁰ จนได้เข้ามาช่วยงานในการบริหารบ้านเกิด

ในช่วงแรกที่เข้ามารับหน้าที่เป็นรองผู้ว่า
ราชการจังหวัดโออิตะ นายฮิระมัตสึยอมรับว่าเขา
ไม่รู้เรื่องอะไรในด้านการบริหารงานท้องถิ่นเลย แต่
ด้วยความมุ่งมั่นที่ต้องการพัฒนา และฟื้นฟูท้องถิ่น
ของเขาจึงได้รับเข้ามาทำงาน โดยนายฮิระมัตสึ
ได้ยึดมั่นในนโยบาย “การลงพื้นที่จริง (現場主義)”
ทั่วจังหวัดโออิตะ เพื่อสามารถเข้าถึง และรับฟัง
ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้โดยตรง³¹

จากการลงพื้นที่จริงทั่วโออิตะ ทำให้เขาได้พบ
กับรูปแบบหนึ่งในการฟื้นฟูท้องถิ่นโดยนำเอา
ศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นมาเป็นกำลัง
สำคัญในการพัฒนาฟื้นฟูท้องถิ่น โดยรูปแบบการ
ฟื้นฟูที่กล่าวถึงนี้เกิดขึ้นในหมู่บ้านโอยามะ (大山村)
ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ในจังหวัดโออิตะ ที่ได้มีการ
เคลื่อนไหวในการฟื้นฟูท้องถิ่นด้วยตนเองมาก่อน
พื้นที่อื่นๆ ตั้งแต่ปี 1961 เนื่องด้วยโอยามะมีลักษณะ
ภูมิประเทศที่ไม่อำนวย กล่าวคือ อยู่ในหุบเขาจึง
มีชื่อว่า “โอยามะ” ที่มีความหมายว่า “ภูเขาใหญ่”

²⁶ 松井和久 (2006) 『一村一品運動と開発途上国—日本の地域振興はどう伝えられたか』, p. 16.

²⁷ มาซาฮิโกะ โออิชิ. ประสบการณ์ยิ่งใหญ่ในหมู่บ้านเล็กๆ. แปลโดย มูทิตา พานิช. (กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา, 2549), น. 2.

²⁸ ในจังหวัดโออิตะ ประกอบไปด้วย นคร เมือง และหมู่บ้าน รวมกัน 58 แห่ง (Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, “What is OVOP?” <http://ovop.jp/en/index.html> 16/06/2006)

²⁹ ปัจจุบันกระทรวง MITI ได้เปลี่ยนเป็น METI (Ministry of Economy, Trade and Industry)

³⁰ 平松守彦 (1990) 『地方からの発想』, p. 16

³¹ 大分県一村一品推進協議会 (2001) 『一村一品運動20年の記録』, pp. 2 – 5.

จึงส่งผลให้ประชาชนในโอยามะมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากยิ่งกว่าพื้นที่ใดในโออิตะมาตั้งแต่อดีต เพราะการคมนาคมในการเข้าออกหมู่บ้านไม่สะดวก และสาธารณูปโภคต่างๆ เข้าถึงได้ยาก

หมู่บ้านโอยามะ (ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นเมืองโอยามะ)³² มีประชากร 4,716 คน และซึ่งในตอนนั้นชาวบ้านในหมู่บ้านกำลังจะหันไปปลูกข้าวตามการส่งเสริมของรัฐบาลกลาง แต่ผู้นำหมู่บ้าน นายยาฮะตะ ฮารุมิ³³ (Harumi YAHATA: 失幡治美) ซึ่งเป็นทั้งผู้ใหญ่บ้านและประธานสหกรณ์การเกษตรของโอยามะในขณะนั้น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เขาได้สนับสนุนให้ชาวบ้านปลูกบ๊วยและเกาลัด ที่ราคาดีกว่าข้าวโดยพยายามแสดงให้เห็นว่าเป็นทางเลือกอย่างโอยามะ ไม่เหมาะกับการปลูกข้าวเพราะไม่ได้มีภูมิประเทศเป็นไรนา โดยได้ค้นพบว่าพื้นที่ในหมู่บ้านจะเหมาะกับการปลูกพืชยืนต้นอย่างบ๊วยและเกาลัด นายยาฮะตะจึงพยายามส่งเสริมให้คนในท้องที่ปลูกบ๊วยและเกาลัด สอนกระแสไฟฟ้ให้คนปลูกข้าวของรัฐบาลกลาง และเป็นการท้าทายอำนาจรัฐบาลกลางด้วย เนื่องจากในสมัยนั้นโออิตะยังเป็นจังหวัดที่ต้องรับเงินอุดหนุน หรือภาษีที่รัฐบาลกลางโอนมาให้ (local allocation tax grants) เป็นจำนวนมาก เนื่องจากรายได้ของจังหวัดยังไม่มี³⁴ จึงสูญเสียความอิสระในการปกครองตนเองต้องยึดติดนโยบายจากรัฐบาลกลาง ดังนั้น การที่หมู่บ้านโอยามะให้คนในท้องที่ปลูกบ๊วยและเกาลัดแทนข้าวตามนโยบายรัฐบาลกลางจึงถือว่าเป็นความท้าทาย และการมองการณ์ไกลของผู้นำท้องที่อย่างนายยาฮะตะ

โดยในการปลูกกระแสไฟฟ้ให้คนในท้องที่ปลูกบ๊วยและเกาลัด แทนที่จะเป็นข้าวที่รัฐบาลกลางสนับสนุนนั้น ต้องใช้แรงผลักดันเป็นอย่างมาก นายยาฮะตะจึงคิดคำขวัญในการเชิญชวนว่า “ปลูกบ๊วยและเกาลัด และไปฮาวาย (梅栗植えてハワイへ行こう)” เพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนในท้องที่มีแรงใจในการปลูกบ๊วยและเกาลัดมากขึ้น โดยจะส่งเกษตรกรที่เป็นประชาชนในโอยามะที่มีผลงานดีไปเที่ยวฮาวาย ในสมัยนั้นการไปเที่ยวต่างประเทศเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะกับคนในจังหวัดยากจนอย่างโออิตะ ดังนั้นประชาชนโอยามะจึงมีแรงจูงใจในการปลูกบ๊วยและเกาลัด

จนในปัจจุบันทั้งบ๊วยและเกาลัดของชาวโอยามะ ได้กลายเป็นสินค้าขึ้นชื่อของท้องถื่น และกลายเป็นสินค้าขึ้นชื่อติดอันดับของเกาะคิวชู นอกจากนี้ ยังมีการแปรรูปออกไปเป็นสินค้าอีกหลายชนิด เช่น บ๊วยดอง เหล้าบ๊วย ไวน์บ๊วย โดยเฉพาะบ๊วยโด่งดังจนกลายเป็นคำประชาสัมพันธ์ประจำเมืองที่ว่า “โอยามะเมืองบ้านเกิดของบ๊วย (梅の郷おおやま)” และมีการจัดเทศกาลบ๊วยโอยามะ ในช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาลองชิมบ๊วยซึ่งสามารถเก็บสดๆ ได้ด้วยมือของตนเอง³⁵ พลังในการฟื้นฟูท้องถื่นของหมู่บ้านโอยามะรูปแบบที่พยายามพึ่งพาตนเอง ไม่คอยการช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางหรือมุ่งแต่จะทำตามนโยบายของรัฐบาลกลางต่างๆ ที่ท้องถื่นตนไม่ได้มีความพร้อมตามได้กล่าวมานี้เองที่ได้จุดประกายให้แก่ยาฮะมัดสึในการริเริ่ม OVOP

³² ได้ยกสถานะกลายเป็นเมืองโอยามะ (大山町) ในปี 1969 และในเดือนมีนาคม 2005 ได้มีการครบรอบเทศบาลครั้งใหญ่ในโออิตะ เมืองโอยามะจึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของอำเภออิตะ (日田市) (松井 和久, op. cit., footnote 10, p. 62.)

³³ นายยาฮะตะ ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน (ต่อมาโอยามะ ยกสถานะเป็นเมือง จึงกลายเป็นกำนัน) ยาวนานถึง 16 ปี ตั้งแต่ ปี 1955 - 1971 และดำรงตำแหน่งประธานสหกรณ์การเกษตรของโอยามะตั้งแต่ 1954 -1987 ทำงานเพื่อชาวโอยามะ ยาวนานถึง 33 ปี (松井 和久, op. cit., footnote 10, p. 48.)

³⁴ Teruhiko Yoshimura, “Sustainable Local Development and Revitalization: Case of One Village One Product Movement: Its Principles and Implications.” <http://www.uncred.or.jp> 16/06/06

³⁵ จากแผ่นพับประชาสัมพันธ์เมืองโอยามะ จัดทำโดย ที่ทำการเขตเมืองโอยามะ

แนวทางในการฟื้นฟูท้องถิ่น One Village One Product (一村一品) เป็นแนวทางฟื้นฟู และพัฒนาที่จะสร้างความมีชีวิตชีวาให้แก่เศรษฐกิจของท้องถิ่น กลับคืนมา โดยที่ยังคงความอิสระในการคิดโดยคนท้องถิ่นเอง และสามารถพึ่งพาตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพารัฐบาลกลาง อีกทั้งยังคงรักษาและสนับสนุนความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นเอาไว้ ซึ่งจะสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นแก่ประชาชนในท้องถิ่น จนกลายเป็นจุดขาย หรือมูลค่าเพิ่มของท้องถิ่นได้ โดยเขายึดแนวคิดสองประการ³⁶ ที่ว่า **“คิดใหญ่ แต่ทำแบบท้องถิ่น (Think Globally, Act Locally)”** และ **“อิสระและสร้างสรรค์ (Independence and Creativity)”** เข้ามาใช้เป็นแนวปฏิบัติ กล่าวคือ คิดแบบมุ่งมั่นและทะเยอทะยานให้ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น และคนท้องถิ่นร่วมมือร่วมใจกันทำ โดยสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระของคนท้องถิ่น จนทำให้ท้องถิ่นและประชากรในท้องถิ่นที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน เมื่อนายฮิระมัตสึได้รับเลือกตั้งให้เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1979 เขาจึงได้ริเริ่มที่จะดำเนินการนโยบายตามแนวทางนี้ทันที³⁷

แนวคิด และหลักการ OVOP

แนวคิดที่นายฮิระมัตสึนำมาเพื่อเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินนโยบายฟื้นฟูท้องถิ่น หรือ OVOP ของเขา ก็คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาจากภายใน (Endogenous Development: 内発的発展)³⁸

ด้วยตระหนักดีว่า หากใช้การพัฒนาจากภายนอก (Exogenous Development : 外発的発展) เป็นหลักในการฟื้นฟูท้องถิ่นแล้ว ในภายภาคหน้าจะต้องเกิดปัญหา เช่น ปัญหามลภาวะจากการอุตสาหกรรม นายฮิระมัตสึ มีการริเริ่มแนวคิดที่ 3 คือ **“พัฒนาร่วมกันระหว่างเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม” (Concurrent Advancement of both Agriculture and Industry)** โดยเป็นการเน้นการพัฒนาจากภายในเป็นหลัก แต่ยังคงจะใช้การพัฒนาจากภายนอกเข้ามาบ้าง โดยคนในท้องถิ่นสามารถใช้ศักยภาพของทรัพยากรในท้องถิ่นตนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังสามารถรักษาสิ่งแวดล้อมของพวกเขาเอาไว้ได้ โดยสนับสนุนแนวคิดอุตสาหกรรมกึ่งทุติยภูมิ (Semi-secondary industries) ร่วมด้วย กล่าวคือ ชาวบ้านจะเป็นทั้งผู้ผลิต และทำหน้าที่ด้านอุตสาหกรรม หรือก็คือทำบทบาททั้งในการผลิตวัตถุดิบ รวมทั้งแปรรูปเพื่อจำหน่ายอีกด้วย ซึ่งนั่นคือแนวคิดปฏิบัติของแนวทาง OVOP ของโออิตะ

³⁶ “One Village One Product: Developing and promoting products that draw on local characteristics can help drive regional development.” *Asia Pacific Perspectives Japan Plus*. (June 2004), p.16.

³⁷ Morihiko Hiramatsu, *One Village One Product: Spreading throughout the world*. (Oita: Oita Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2006), pp. 5-7.

³⁸ การฟื้นฟู พัฒนาท้องถิ่น สามารถทำได้อยู่ 2 หนทาง ได้แก่

1. พัฒนาจากภายนอก (Exogenous Development : 外発的発展) ซึ่งก็คือการชักชวนธุรกิจ หรือผู้ประกอบการจากแหล่งอื่นนอกท้องถิ่นเข้ามาลงทุนเพื่อการอุตสาหกรรม หรือการผลิตภายในท้องถิ่นของตน โดยมากมักจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น เหมืองแร่ น้ำมัน การขุดเจาะพลังงานต่างๆ อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมต่อเรือ หรืออุตสาหกรรมผลิตรถยนต์
2. พัฒนาจากภายใน (Endogenous Development : 内発的発展) ซึ่งก็คือการฟื้นฟูท้องถิ่นโดยใช้ศักยภาพที่แท้จริงของบุคลากร หรือชุมชนภายในท้องถิ่น โดยบุคลากรในท้องถิ่นสามารถที่จะประชาสัมพันธ์สิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นที่ตนเองเกิดความภูมิใจในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็ทรัพยากรภายในท้องถิ่น วัฒนธรรมพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งความรู้ความสามารถของคนในท้องถิ่น

(Morihiko Hiramatsu, *One Village One Product: Spreading throughout the world*. (Oita: Oita Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2006), pp. 8-9.)

สำหรับแนวคิดที่ 3 ของนายฮิระมัตสึ จะไม่เน้นการพัฒนาจากภายนอก กล่าวคือ จะไม่ใช่พื้นที่ทั้งหมดในท้องถิ่นเพื่อสำรวจให้แก่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่จากภายนอก แม้ว่าโออิตะชักชวนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น Nippon Steel Co. Ltd. และ Canon Inc. เข้ามา แต่ก็จัดสรรที่ให้ตั้งโรงงานอยู่ในชนานเมืองของเมืองขนาดใหญ่ในโออิตะ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้การพัฒนาจากภายในเป็นส่วนสำคัญไปในการฟื้นฟูภาคส่วนของท้องถิ่นที่มีปัญหาการลดลงของประชากร โดยที่กระบวนการทั้งหมดต้องอยู่ภายใต้การยอมรับ ความเข้าใจ และความพึงพอใจของคนภายในท้องถิ่น และการที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมายได้ นายฮิระมัตสึ จึงมีแนวคิดที่จะใช้นโยบายในการฟื้นฟูท้องถิ่น โดยยึดนโยบายที่จะเปลี่ยนสังคมที่เน้นรายได้ เป็นสังคมที่คำนึงถึงชีวิตและความพึงพอใจของประชาชนภายในท้องถิ่นเป็นสำคัญ³⁹

นายฮิระมัตสึ ได้คิดว่าการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชากรในโออิตะนั้นคือการเพิ่มรายได้ให้แก่พวกเขา และการที่สังคมของญี่ปุ่น ได้มีแนวคิดและแนวปฏิบัติมุ่งเน้นไปแต่ในส่วนของผลผลิตประชาชาติ หรือ GNP (Gross National Product) จนเรียกได้ว่าเป็นสังคมที่อิงผลผลิตประชาชาติ หรือ GNP (Gross National Product) oriented society (国民総生産) กล่าวคือ เน้นพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มรายได้แต่เพียงอย่างเดียว ทำอย่างไรก็ได้ให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้น เพื่อให้รายได้ของประชากรมากยิ่งขึ้น แต่นายฮิระมัตสึกลับคิดว่าเขาจะต้องเปลี่ยนสังคมของโออิตะให้เป็นสังคมที่อิงความพึงพอใจประชาชาติ หรือ GNS (Gross National Satisfaction) oriented society (国民充足度) นั่นก็คือทุกคนในท้องถิ่นสามารถอยู่ได้ อย่างสงบสุขไม่ต้อง

คร่ำเคร่งกับการพัฒนาเศรษฐกิจ คนยุคใหม่สามารถที่จะมีสิทธิมีเสียงในการออกความคิดเห็นในสิ่งที่เขาอยากจะทำเพื่อท้องถิ่น ชาวบ้านถนัดทำอะไรต้องได้ทำในสิ่งที่พวกเขาถนัด ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของตัวสินค้า หรืออาจจะเป็นในด้านวัฒนธรรมหรือการท่องเที่ยวก็ตาม รัฐจะไม่เข้าไปเปลี่ยนแปลงหรือบังคับให้ทำ⁴⁰

จากแนวคิดและแนวนโยบายที่กล่าวมาจะสังเกตได้ว่าแนวคิดหลักคือ เน้นที่ตัวประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก หรือให้ความสำคัญที่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งในด้านความพึงพอใจ การยอมรับ หรือแม้กระทั่งความภูมิใจในท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลโออิตะจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้รับฟัง และพยายามจัดการสนับสนุนหรือช่วยเหลือมาให้ โดยคำนึงถึงความคิด ความพอใจ การสมัครใจ และเสียงของประชาชนเป็นหลัก ในลักษณะทางการบริหารแบบ “จากล่างขึ้นบน (Bottom-up)” ด้วยเหตุนี้ นายฮิระมัตสึจึงริเริ่มนโยบายตามแนวคิด และออกมาเป็นแนวทางเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติในชื่อว่า หนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OVOP (One Village One Product) โดยที่ OVOP นี้จะพยายามไม่ใช่คำว่า “โครงการ” หรือ “Project” เพราะการที่เป็น “โครงการ” นั้นมีนัยว่าจะมีจุดสิ้นสุดของโครงการ เขาจึงพยายามใช้คำว่า “Movement” แปลตรงตัวก็คือ การเคลื่อนไหวดำเนินการ ซึ่งก็คือการที่พยายามจะใช้แนวคิด OVOP เป็น “แนวทาง” ในการฟื้นฟูเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในท้องถิ่นโออิตะ⁴¹

ในด้านหลักการของแนวทาง OVOP ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ เพราะหลักการที่เป็นรูปธรรมจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติของนโยบายได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะต้อง

³⁹ Morigiwa Hiramatsu, *One Village One Product: Spreading throughout the world*, pp. 8–10.

⁴⁰ *Ibid.*, pp. 8–9.

⁴¹ 松井 和久, *op. cit.*, footnote 10, p. 10.

เผยแพร่ให้ประชาชนที่มีส่วนร่วมในโครงการได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งแนวทาง OVOP มีหลักการอยู่ 3 ประการ⁴² คือ

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global)⁴³

ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล เป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากคนในท้องถิ่น และวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เมื่อพูดถึงคำว่า “ผลิตภัณฑ์ หรือ Product” แล้วไม่ว่าใครก็มักจะคิดถึง สิ่งของ หรือ สินค้าที่สามารถจับต้องได้ แต่สำหรับคำว่า “ผลิตภัณฑ์” ตามแนวทาง OVOP แล้วนั้น ไม่ได้หมายถึงสิ่งที่จับต้องได้แต่เพียงอย่างเดียว แต่จะรวมไปถึงสินค้าที่จับต้องไม่ได้ด้วย ซึ่งสินค้าที่จับต้องได้ (Tangible Products) ก็จะเป็นสินค้าจำพวก ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เป็นสินค้าของท้องถิ่นนั้นๆ และทำได้โดยอาศัยวัตถุดิบในท้องถิ่นนั้นๆ ส่วนสินค้าที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Products) นั้นจะรวมไปถึง สถานที่ท่องเที่ยวและงานเทศกาลต่างๆ ทั้งที่เป็นเทศกาลดั้งเดิม และเทศกาลที่จัดขึ้นมาใหม่ของท้องถิ่นนั้นๆ

ในส่วนสินค้าที่จับต้องได้ หรือ Tangible Products ที่เป็นจุดเด่น เพราะมีชื่อเสียงอยู่แล้ว รวมทั้งบางประเภทมีแต่ในโออิตะเท่านั้น และยังสร้างรายได้ให้กับจังหวัดโออิตะอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย สินค้าที่นับว่าโดดเด่นที่สุด คือ เห็ดหอมหรือ เห็ดชิตาเกะ ซึ่งของโออิตะนั้นมีชื่ออยู่แล้วว่าเป็นเห็ดหอมที่ดีที่สุดญี่ปุ่น และสินค้าเห็ดหอมตากแห้ง

ของโออิตะนั้นได้รับการผลิตกว่า 1,410 ตันในแต่ละปี ซึ่งเห็ดหอมของโออิตะนั้นครองส่วนแบ่งการตลาดถึง 34.1 เปอร์เซ็นต์ ของการจำหน่ายเห็ดหอมทั่วประเทศ

มะนาวคาบอสิ (Kabosu Limes) ซึ่งมีการปลูกในโออิตะเพียงแห่งเดียวเท่านั้นในญี่ปุ่น ครองส่วนแบ่งการตลาดเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ โดยมีกำลังการผลิตกว่า 4,550 ตันต่อปี

สาเกกัสน หรือโซจู (麦焼酎) ก็เป็นอีกสินค้าที่สำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นอีกสินค้าเอกลักษณ์ของโออิตะ มีส่วนแบ่งการตลาดในประเทศถึง 30.7 เปอร์เซ็นต์

ส้มจากโออิตะก็ขึ้นชื่อมากเช่นเดียวกัน โดยครองส่วนแบ่งทางการตลาดถึง 9.1 เปอร์เซ็นต์ นับเป็นอันดับ 4 ในญี่ปุ่น โดยสามารถผลิตได้ 5,180 ตันต่อปี

เนื้อวัวบุงโก (Bungo Beef) เป็นเนื้อที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เพราะเป็นเนื้อที่มาจากวัวที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในโออิตะ และยังคงครองตำแหน่งเนื้อยอดเยี่ยมแห่งปีของญี่ปุ่นในปี 2002

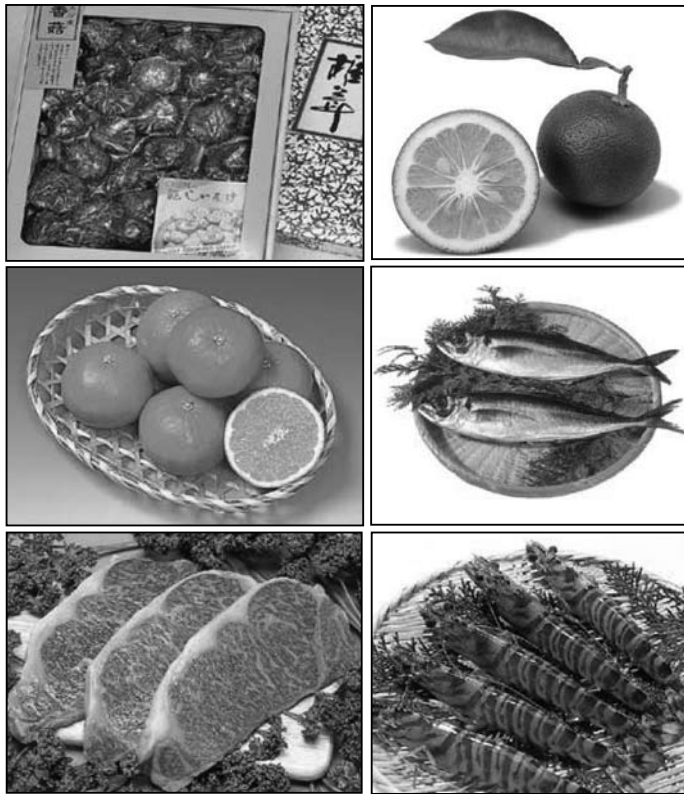
นอกจากนี้ สินค้าทางการประมงก็ขึ้นชื่อไม่แพ้สินค้าจากทางด้านเกษตร เช่น ปลาทუნาเซกิ (ปลาเซกิอาจิ หรือเซกิซาบะ) (関サシ・関サバ) (SEKI-Horse Mackerel/SEKI-Mackerel) ที่เป็นปลาที่ค้นพบและหาได้เฉพาะที่จังหวัดโออิตะเท่านั้น และมีราคาสูงกว่าปลาทუნาทั่วไปถึง 3 เท่า โดยสินค้าที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของจังหวัดโออิตะเหล่านี้ จะได้รับการยกย่องว่าเป็นสินค้าตราโออิตะ (The Oita Brand) ที่ถือเป็นหน้าตา และสร้างความภูมิใจให้แก่คนในท้องถิ่นของโออิตะ⁴⁴

⁴² Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, “Why was OVOP proposed?” http://ovop.jp/en/ison_p/haikei.html 16/06/2006

⁴³ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, “Local yet global” http://ovop.jp/en/ison_p/jissen1.html 16/06/06

⁴⁴ Oita Prefectural Government. Reassurance, Vitality & Growth of Oita Prefecture: Oita in 2006 and Beyond (安心・活力・発展の大分県). (Oita: Planning Promotion Department, 2006), p.36.

รูปสินค้าจับต้องได้ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดโออิตะ

ที่มา: www.pref.oita.jp

ในส่วนของสินค้าที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Products) ซึ่งก็คือบริการ หรือการท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งงานเทศกาลในโออิตะนั้นเอง ซึ่งนอกเหนือจากงานเทศกาลในเมืองต่างๆ ในโออิตะ เช่น ในเมืองนาโออิริ (Naoiri) มีการจัดเทศกาลแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศ ในฤดูร้อนและใบไม้ผลิ เป็นต้นแล้ว ทางรัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะเองก็ได้จัดงานอื่นๆ ที่สร้างเอกลักษณ์และชื่อเสียงให้แก่โออิตะอีก เช่น งานนิทรรศการงานปั้น โออิตะ-เอเชีย (Oita-Asia Sculpture Exhibition) งานเทศกาลดนตรีเบปปุ (Beppu Argerich Music Festival) การแข่งขันวีลแชร์มาราธอนนานาชาติประจำปีของโออิตะ (The Annual International Wheelchair Marathon) ซึ่งจัดติดต่อกันทุกปีมาแล้วกว่า 22 ปี ซึ่งแต่ละปีจะมีผู้ร่วมแข่งขัน

จากนานาชาติมากกว่า 400 คน และผู้ชมจากทั่วโลกกว่าหลายพันคนมาร่วมในงาน ซึ่งเป็นงานประจำที่สร้างชื่อเสียงทางหนึ่ง รวมทั้งการท่องเที่ยวให้แก่โออิตะ หรือแม้กระทั่งภายในประเทศเอง โออิตะพยายามที่จะสร้างชื่อเสียงของโออิตะโดยมีการก่อตั้งทีมฟุตบอลของโออิตะขึ้นมาที่ชื่อว่า ทรินิต้า (Oita's soccer team Trinita) เพื่อแข่งขันในลีกของญี่ปุ่น เพื่อสร้างชื่อให้แก่โออิตะ นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบนี้ยังรวมไปถึงชุมชนหรือเมืองใดๆ ที่สามารถพัฒนาและสร้างให้เมืองนั้นเกิดความแข็งแกร่งในด้านเศรษฐกิจการค้าขึ้นมาได้ก็จะนับเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งด้วย (กล่าวคือผลิตภัณฑ์นั้นก็คือชุมชนที่มีคุณภาพและศักยภาพนั่นเอง)

และจากการสัมภาษณ์นายคิโมะโตะ โชจิ (Shoji KIMOTO) (Planning Director ของ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee) เมืองโออิตะ จังหวัดโออิตะ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 2006 ได้ให้ตัวอย่างของสินค้าที่จับต้องไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็น การบริการ สถานที่ท่องเที่ยว และงานเทศกาลที่สำคัญๆ เอาไว้ดังที่จะแสดงในตารางต่อไปนี้

เทศกาลหรือการบริการ รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ ได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในแต่ละเมืองอย่างมากมาหลายปี และได้เข้ามาจับจ่ายใช้สอยสินค้าของประจำท้องถิ่นเป็นผลพลอยได้อีกด้วย โดยสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่

เข้ามาในแต่ละเมือง สามารถเห็นถึงความแตกต่างจากในอดีตได้อย่างชัดเจน

2) พึ่งพาตนเองได้ และคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance and Creativity)⁴⁵

พึ่งพาตนเองได้ และคิดอย่างสร้างสรรค์ตามแนวทาง OVOP คือการสร้างแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจในการพึ่งพาตัวเอง และคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของท้องถิ่นจนกลายเป็นเอกลักษณ์ และจุดขายของท้องถิ่น

ตั้งแต่เริ่มแนวทางการฟื้นฟู พัฒนาท้องถิ่น OVOP ในปี ค.ศ. 1979 โออิตะมีผลิตภัณฑ์ในจังหวัด

สินค้าที่จับต้องไม่ได้ที่สำคัญประจำเมือง ของจังหวัดโออิตะ

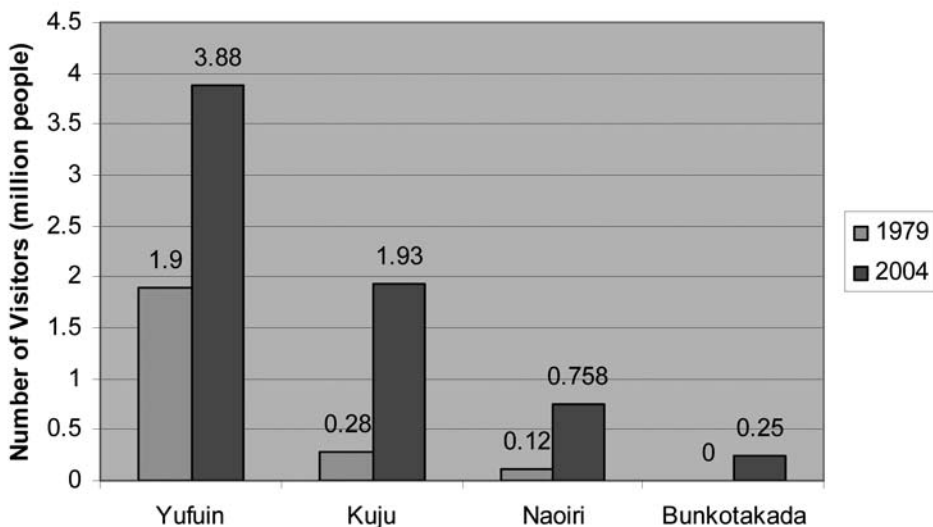
เมืองคุจู (Kuju Town: 久住町)	<ul style="list-style-type: none"> - สวนดอกไม้เมืองคุจู - ฟาร์มคานธี - ภูเขาไฟอาโซะ
เมืองนาโอะอิริ (Naoiri Town: 直入町)	<ul style="list-style-type: none"> - สป่าเพื่อสุขภาพโกะเซ็นยู - น้ำพุร้อนดื่มได้ - ตลาดบ่อน้ำร้อน - หมู่บ้านเยอรมัน
เมืองอาจิมุ (Ajimu Town: 安心院町)	<ul style="list-style-type: none"> - ฟาร์มสเตย์ (เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สัมผัสชีวิตครอบครัวชาวอาจิมุด้วยการพักอาศัยบ้านคนอาจิมุ และทำงาน ทำไร่ ทำขนมท้องถิ่นร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน)
อำเภอบุงโกะทาคาดะ (Bunkotakada City: 豊後高田市)	<ul style="list-style-type: none"> - หมู่บ้านโซวะ (สร้างแหล่งท่องเที่ยวเลียนแบบยุคโซวะในสมัยก่อน โดยร้านค้าต่างๆ รวมทั้งข้าวของเครื่องใช้ในสถานที่นั้นจะเป็นของเก่า หรือเลียนแบบของเก่า)

⁴⁵ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee. "Self-reliance and Creativity" http://ovop.jp/en/ison_p/jissen2.html 16/06/06

เพียง 143 รายการ แต่หลังจากการพัฒนา และ ดำเนินงานตามแนวทาง OVOP นี้ไปเรื่อยๆ โดย รัฐบาลท้องถิ่นให้การสนับสนุนแก่ประชาชนใน ท้องถิ่นในด้านต่างๆ ของการดำเนินการและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ทำให้ปัจจุบันโออิตะมีผลิตภัณฑ์ใน จังหวัดแล้วกว่า 336 รายการ ซึ่งถ้านับรวมถึง ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้จำพวกบริการ การท่องเที่ยว งานเทศกาลต่างๆ แล้ว ปัจจุบันโออิตะมี ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดกว่า 810 รายการ⁴⁶ ซึ่งแต่ละ ผลิตภัณฑ์ก็ได้สร้างรายได้และชื่อเสียงรวมทั้งแสดง เอกลักษณ์ของโออิตะได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้ว่า กว่าที่แนวทางนี้จะพัฒนามาได้ และมีชื่อเสียงทั้งใน และต่างประเทศถึงเพียงนี้ ก็ได้รับแรงสนับสนุนจาก รัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะเอง ในด้านการให้ความ ช่วยเหลือในด้านการผลิต และการตลาดอย่างดี รวมทั้งแนวคิดที่จะไม่ให้เงินอุดหนุนหรือเงินให้เปล่า

แก่ประชาชน เพราะเชื่อว่าจะไปบั่นทอนความ สามารถในการพึ่งพาตัวเอง แต่จะให้การช่วยเหลือ ทางการเงินหรืองบประมาณไป ในการจัดตั้งสถาบัน หรือแหล่งวิจัย ให้ความรู้เพื่อสร้างบุคลากร และให้ ความช่วยเหลือในรูปแบบการให้คำแนะนำ เมื่อ ประชาชนเกิดปัญหา ในการช่วยเหลือในลักษณะนี้ จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง และ รัฐบาลจะไม่เข้าไปสั่งประชาชนว่าจะต้องทำอะไร อยา โดยใช้ศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง รวมถึงใช้ วัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นเข้า มาสร้างผลิตภัณฑ์ ทั้งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ และนอกจากความช่วยเหลือจากรัฐบาลท้องถิ่นแล้ว ก็ยังได้รับการตอบรับ และความร่วมมือจากคนใน ท้องถิ่นเองอีกด้วย

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแต่ละเมืองในปี 1979 และปี 2004

ที่มา: Oita OVOP International Exchange Promotion Committee

⁴⁶ สถิติปี 2002 จาก Oita OVOP International Exchange Promotion Committee. "Fruits of OVOP" http://ovop.jp/en/ison_p/seika.html 16/06/06

3) การสร้างทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development) ⁴⁷

การสร้างทรัพยากรบุคคล เป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งแนวทาง OVOP⁴⁸ ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดของ OVOP โดยเฉพาะการสร้างผู้นำท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ เป็นการเสริมสร้างผู้นำท้องถิ่นรุ่นใหม่ ๆ ให้มีความสามารถ และแนวคิดอันกว้างไกล เพื่อสานต่อแนวทาง OVOP ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการบรรลุการสร้างทรัพยากรบุคคลนี้ ทางรัฐบาลโออิตะได้จัดตั้งโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างผู้นำท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ เป็นการเรียนที่ไม่เหมือนการเรียนทั่วไป การเรียนจะเรียนกันแบบแบ่งตามสาขาต่างๆ เพื่อให้เกิดผู้นำที่สามารถนำความรู้ไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ในแขนงต่างๆ ได้ โดยผู้เรียนในโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นมานี้จะทำงานในตอนกลางวัน และมาเรียนในตอนกลางคืน ในปี 2002 ที่ผ่านมามีผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วกว่า 1,991 คน ซึ่งตามที่ได้กล่าวไปคือ การเรียนจะแบ่งออกเป็นสาขา ผู้เรียนที่จบไปก็จะจบไปเพื่อไปเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาตามแต่ความต้องการความเชี่ยวชาญนั้นๆ ในแต่ละท้องถิ่น โรงเรียนที่ว่านี้จะมีโรงเรียนแบ่งแยกกันออกไป เช่น โรงเรียนที่จัดสร้างขึ้นมาเพื่อเฉพาะแต่ละอุตสาหกรรมที่ต่างๆ กัน (คือมีอุตสาหกรรมหลายๆ แขนง ซึ่งแต่ละคนจะเรียนกันคนละแขนงเพื่อให้เกิดความชำนาญอย่างสูงสุดในแขนงนั้นๆ) เช่น โรงเรียนสำหรับฝึกฝนทางด้านเกษตร โรงเรียนสอนทางด้านพาณิชย์ โรงเรียนในด้านสิ่งแวดล้อม หรือทางด้าน IT รวมทั้งยังมีโรงเรียนนานาชาติอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างให้เกิดผู้นำในหลายๆ สายวิชา เพื่อจะได้ออกไปเป็นผู้นำในด้านที่

ตนเรียนมากับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ทั้งในด้านช่วยเหลือในการสร้าง พัฒนาผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี รวมทั้งการบริหาร และการค้าของแต่ละท้องถิ่น

กระบวนการของ OVOP

รัฐบาลท้องถิ่นโออิตะ โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะในขณะนั้น คือ นายฮิระมัตสึ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการเผยแพร่แนวคิดของเขาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ในช่วงแรกที่เขาต้องการจะริเริ่มเผยแพร่แนวคิด แนวนโยบายให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ ในปี ค.ศ. 1979⁴⁹ เขาได้เดินทางไปพูดคุยกับผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งหมดทั้ง 47 เขตปกครองในโออิตะก่อน โดยในช่วงแรกได้บอกไปว่า ให้ทำอะไรก็ได้ เช่น สินค้าจากการเกษตร การท่องเที่ยว หรือเทศกาลในท้องถิ่น เพียงแค่ทำให้เกิดเอกลักษณ์ จนสามารถมีชื่อเสียงได้ในระดับประเทศ⁵⁰ ซึ่งในช่วงแรกไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจด้วยเหตุที่ผู้นำชุมชนเหล่านั้นไม่ได้มีความเข้าใจแนวคิดของ OVOP อย่างพอเพียง จากนั้นได้ลองเดินทางไปพูดคุยกับเทศมนตรีในจังหวัด แต่ก็พบว่ายังไม่มีทำให้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ เพราะไม่ได้มีใครในจังหวัดให้ความสนใจ และไม่มี การลงตีพิมพ์แนวคิดนี้ หรือแม้กระทั่งคำว่า OVOP ในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นแต่อย่างใดในตอนนั้น ดังนั้นเขาจึงเปลี่ยนกลยุทธ์มาเผยแพร่แนวคิดนี้ให้คนทั่วไปได้รับรู้ โดยในตอนแรกได้ใช้สื่อโทรทัศน์ในการเผยแพร่ โดยเผยแพร่ตอนแรกในเดือนมกราคมปี ค.ศ. 1980 ในชื่อรายการที่ว่า “มาร่วมสร้างบ้านเกิดของพวกเรากันเถอะ (ふるさと! わがふるさと)” ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดีเพราะมีผู้ติดตามชมอย่างมาก และได้โทรศัพท์เข้ามาชื่นชม เขาจึงได้ดำเนินรายการ

⁴⁷ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee. “Human Resource Development” http://ovop.jp/en/ison_pj/jissen3.html 16/06/06

⁴⁸ Morihiko Hiramatsu, *op.cit.*, footnote 21, p. 14.

⁴⁹ 平松守彦 (1982) 『一村一品のすすめ』, pp. 12-16.

⁵⁰ *Ibid.*, p. 45.

โทรทัศน์นี้อย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละครั้ง เพื่อเผยแพร่ และรายงานความคืบหน้า รวมทั้งข่าวสารต่างๆ ผ่านช่องทางนี้

ในช่วงประชาสัมพันธ์ OVOP ให้แก่ประชาชน โออิเตะรับทราบ ประชาชนจึงรับทราบว่านโยบาย OVOP นี้จะเน้นศักยภาพของท้องถิ่นในโออิเตะ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นภาคเกษตรกรรม ไม่ได้เน้นที่ภาคอุตสาหกรรมอย่างเมืองใหญ่ แต่ในเวลานั้น ชาวโออิเตะต้องการจะให้ความเจริญเข้ามาในจังหวัด เนื่องจากธุรกิจอุตสาหกรรมในช่วงนั้นเป็นกระแสหลัก และประชาชนเข้าใจว่าอุตสาหกรรมจะสร้างความมั่งคั่งและความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้ รัฐบาลท้องถิ่นโออิเตะจึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ความเข้าใจถึงศักยภาพของท้องถิ่น และความเหมาะสมของท้องถิ่นที่ดำเนินนโยบายทางการเกษตรมากกว่าอุตสาหกรรม โดยนายฮิระมัตสึ ในฐานะตัวแทนของรัฐบาลท้องถิ่นโออิเตะ จึงมีกลยุทธ์ในการให้คนในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของเกษตรกรรม โดยนำราคาผลผลิตเกษตรกรรมไปเทียบกับราคาของผลผลิตจากอุตสาหกรรมรถยนต์อย่างชาญฉลาด โดยนำสินค้าเอกลักษณ์ของจังหวัด คือ เห็ดหอมตากแห้ง สัมปลุกในเรือนกระจก สุรากลั่นโซจู เข้ามาเทียบกับและประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนดังนี้

จะเห็นได้ว่าการที่นายฮิระมัตสึพยายามที่จะเปลี่ยนความคิด พร้อมทั้งเพิ่มขวัญและกำลังใจประชาชนในท้องถิ่นในโออิเตะให้ภูมิใจกับการทำการเกษตร ซึ่งเหมาะกับศักยภาพของคนและพื้นที่ของท้องถิ่น โดยใช้การเปรียบเทียบสินค้าเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ประชาชนมีกำลังใจและยินดีที่จะสู้เพื่อท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

จากความสำเร็จในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง นายฮิระมัตสึได้คิดแนวทางในการใช้วิธีเผยแพร่แนวทาง OVOP ไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นอื่นๆ เอาไว้ดังนี้

1. มีการรายงานแนวคิด แนวทาง และ ความเคลื่อนไหว รวมทั้งจุดมุ่งหมายต่างๆ ให้แก่ผู้นำชุมชน
 2. มีการส่งผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่างๆ ไปบรรยายเนื้อหา แนวปฏิบัติ และความเข้าใจอื่นๆ แก่ประชาชนในทุกชุมชน และทุกพื้นที่ในจังหวัดโออิเตะ
 3. มีการรายงานความเคลื่อนไหว รวมทั้งข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อสารมวลชนในรูปแบบต่างๆ
- เมื่อประชาชนได้รับรู้และยอมรับในแนวทาง OVOP แล้วสิ่งที่รัฐบาลโออิเตะทำในอันดับต่อมาคือ

แสดงการเปรียบเทียบราคาของสินค้าเกษตร (เกษตรกรรม) ของโออิเตะ กับรถยนต์ (อุตสาหกรรม)

สินค้า	ราคาต่อ 100 กรัม
เห็ดหอมตากแห้ง	3,000 เยน (ประมาณ 1,000 บาท)
สัมปลุกในเรือนกระจก	300 เยน (ประมาณ 100 บาท)
สุรากลั่นโซจู	240 เยน (ประมาณ 72 บาท)
รถยนต์	200 เยน (ประมาณ 60 บาท)

ที่มา: Oita OVOP International Exchange Promotion Committee

การสร้างผู้นำท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ OVOP บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาทรัพยากรบุคคลนั้นอีระมัดสี มุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้นำท้องถิ่นในท้องถิ่นนั้นๆ ในด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูพัฒนาท้องถิ่นของตน เพื่อที่จะได้ให้ผู้นำชุมชนที่ถือเป็นตัวแทนของแต่ละท้องถิ่นได้มาพัฒนาตนเอง และกลับไปช่วยเหลือกับท้องถิ่นในฐานะผู้นำชุมชน โดยมีการก่อตั้งโรงเรียนเพื่อฝึก และให้ความรู้ในการพัฒนาฟื้นฟูท้องถิ่นแก่ผู้นำชุมชน ในชื่อว่า “โรงเรียนพัฒนาผู้นำโตโยโนะคุนิ” (Toyo no Kuni Development School: 豊の国つくり塾)⁵¹ โดยก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1983 และมีคำขวัญประจำโรงเรียนว่า “ฝึกปฏิบัติ จุดประกายความคิด และมุ่งมั่นอุทิศหาอย่างต่อเนื่อง (Practice, Enlightenment, Continuance: 実践・啓発・継続) นักเรียนของโรงเรียนฝึกผู้นำแห่งนี้ ประกอบไปด้วยภรรยาของเกษตรกร พนักงานสหกรณ์การเกษตร อาจารย์ในโรงเรียน รวมถึงพนักงานบริษัทด้วย

จนถึงปี ค.ศ. 2006 มีผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้กว่า 1,800 คน ซึ่งนักเรียนที่จบการศึกษาเหล่านี้ จำนวนไม่น้อยเลยที่เดียวที่ปัจจุบันได้กลายเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญของท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัดโออิตะ มีหลายคนกลายเป็นสมาชิกองค์กรหรือสถาบันต่างๆ ในจังหวัดโออิตะ และได้ใช้ความรู้ที่ได้เล่าเรียนไปในการฟื้นฟูท้องถิ่นของตน

สำหรับในการช่วยเหลือด้านผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแต่ละท้องถิ่น รัฐบาลโออิตะจะไม่เน้นการให้เงินอุดหนุน (Subsidy) แบบให้เปล่าแก่ประชาชนในท้องถิ่น เพราะจะไปทำลายความสามารถในการพึ่งตนเอง แต่จะให้การสนับสนุน และช่วยเหลือในด้านเทคนิคต่างๆ เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ผ่านผู้นำท้องถิ่นที่รัฐบาลโออิตะได้พัฒนาขึ้นส่วนหนึ่ง และผ่านทางศูนย์วิจัย และ

ศูนย์ให้คำปรึกษาในด้านผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่รัฐบาลโออิตะลงทุนก่อตั้งขึ้น เพื่อช่วยเหลือในด้านการออกแบบ การผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งรัฐบาลโออิตะจะให้ความสำคัญแก่บรรพบุรุษที่เป็นพิเศษ เพราะเชื่อว่าจะสามารถดึงดูดใจผู้ซื้อได้⁵²

นอกเหนือไปจากนี้ทางรัฐบาลท้องถิ่นโออิตะยังมีอีกกลยุทธ์เพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมามีคุณภาพ คือ จะมีการให้รางวัลแก่ผลิตภัณฑ์ หรือท้องถิ่นที่พัฒนาจนประสบเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการแข่งขันในด้านคุณภาพของชุมชน และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ด้วย

นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญไม่แพ้ตัวผลิตภัณฑ์คือการตลาด โดยรัฐบาลท้องถิ่นโออิตะจะมีบทบาทเป็นผู้ที่ช่วยเหลือในด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ทั้งหลายของโออิตะ โดยมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทั้งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ในรูปแบบต่างๆ รวมถึงในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และการกระจายสินค้าในรูปแบบต่างๆ อีกด้วย ซึ่งกระบวนการ OVOP สามารถสรุปออกมาเป็นแผนภูมิเพื่อให้เห็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนได้ ดังแสดงในหน้า 38

ความสำเร็จของ OVOP

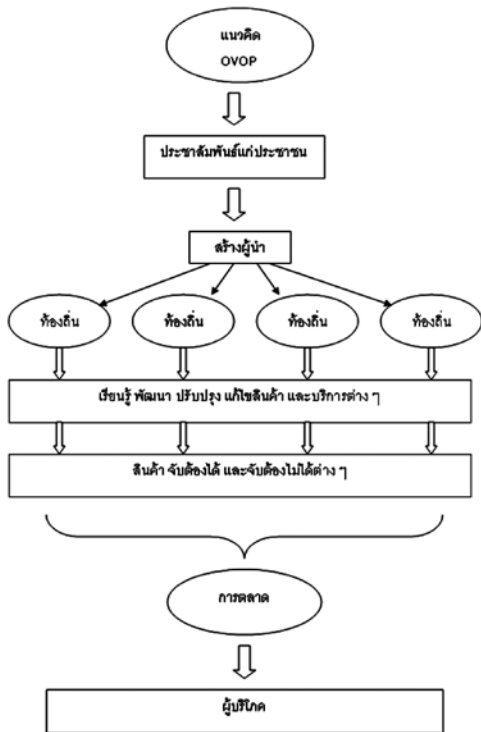
ความสำเร็จของ OVOP นั้น แสดงให้เห็นได้ชัดเจน จากความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวโออิตะ ประกอบกับจังหวัดต่างๆ ในประเทศญี่ปุ่นได้นำแนวคิดของโออิตะไปใช้ รวมทั้งการได้รับการยอมรับจากนานาชาติ

สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดมากในด้านความสำเร็จนี้คือ ประชาชนในโออิตะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะเศรษฐกิจของจังหวัดโออิตะดีขึ้น โดยในช่วงเริ่มต้นนโยบายในปี ค.ศ. 1980 รายได้ต่อหัวของประชากรในจังหวัดโออิตะคือ 1,405,000 เยน ต่อคน

⁵¹ โตโยโนะคุนิ เป็นชื่อเก่าของจังหวัดโออิตะ ซึ่งมีความหมายว่าประเทศแห่งความอุดมสมบูรณ์ (Ibid, p.15.)

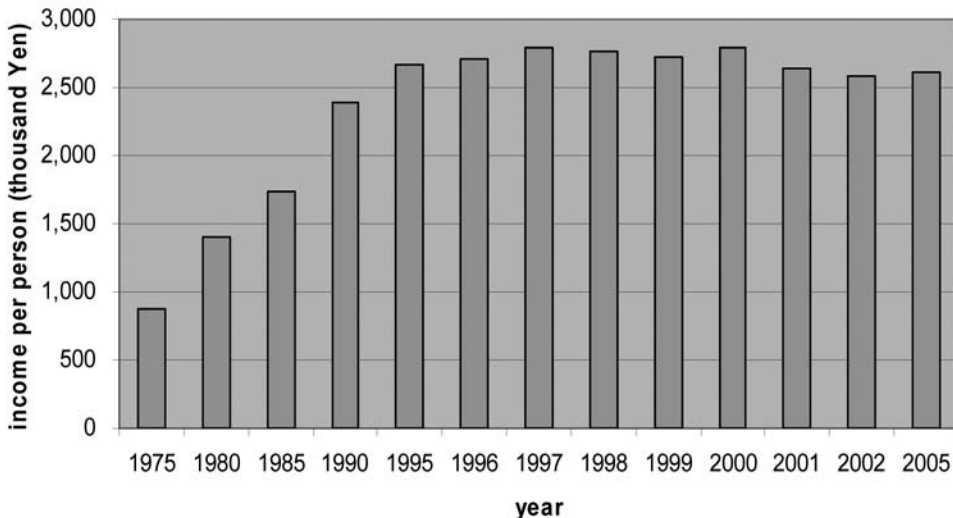
⁵² อธิคม สุพรรณพงศ์. “รายงานการศึกษาดูงานประเทศญี่ปุ่น (FUKUOKA, OITA) ระหว่างวันที่ 3-8 กรกฎาคม 2547.” จัดทำโดยจังหวัดลำปาง, 2547 <http://www.moc.go.th/opscenter/lp/Japan.htm1> 06/06/2006

กระบวนการ OVOP (One Village One Product)

ต่อปี ถือว่าอยู่เป็นอันดับที่ 4 เมื่อเทียบกับรายได้ต่อหัวของประชากรในจังหวัดอื่นในเกาะคิวชู ต่อมาในปี ค.ศ. 2002 รายได้ต่อหัวของประชากรในโออิตะเพิ่มขึ้น เป็น 2,585,000 เยน ต่อคนต่อปี และขยับขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 2 จาก 9 จังหวัด เป็นรองแค่จังหวัดฟุคุโอกะ⁵³ และเมื่อเทียบเป็นรายได้เฉลี่ยรวมของประชากรในเขตเกาะคิวชูจะเห็นได้ว่าในปี ค.ศ. 1980 รายได้เฉลี่ยรวมของประชากรในเกาะคิวชูคือ 1,455,000 เยนต่อคนต่อปี ซึ่งรายได้ของคนโออิตะยังอยู่ต่ำกว่าค่ากลางนี้ แต่มาในปี ค.ศ. 1990 หนึ่งทศวรรษในการดำเนิน OVOP รายได้เฉลี่ยของประชาชนทั้งเกาะ คือ 2,313,000 เยนต่อคนต่อปี ส่วนของคนโออิตะ คือ 2,387,000 เยนต่อคนต่อปี ซึ่งมากกว่าค่ากลางของคนทั้งเกาะ จึงถือเป็นตัวเลขชี้วัดความมีศักยภาพของแนวทาง OVOP

รายได้ต่อหัวต่อคนของประชากรโออิตะในแต่ละปี (หน่วย: พันเยน)

ที่มา: แผนกข้อมูลสถิติแห่งจังหวัดโออิตะ (大分県統計調査課)

⁵³ จังหวัดฟุคุโอกะ เป็นจังหวัดที่เป็นเมืองใหญ่ เป็นศูนย์กลางของธุรกิจและอุตสาหกรรม ศูนย์กลางการค้าภูมิภาค และเป็นเมืองท่าสำคัญของเกาะคิวชู เพราะมีภูมิประเทศที่มีดินแดนหันไปทางเกาหลีใต้ และประเทศจีน ดังนั้นเศรษฐกิจในจังหวัดนี้จึงดี และรายได้ของประชากรในจังหวัดจึงมากที่สุดเมื่อเทียบกับประชากรในจังหวัดอื่นๆ ของเกาะคิวชู

นอกจากนั้นยังจะเห็นได้จากการส่งออกของผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นในปริมาณมหาศาล และส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงของผลิตภัณฑ์เหล่านั้น รวมทั้งยอดขายของผลิตภัณฑ์และประเภทของผลิตภัณฑ์เหล่านั้นก็สูงขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา โดยในปี ค.ศ. 1980 มียอดขายมูลค่า 35.9 พันล้านเยน และมีประเภทของผลิตภัณฑ์ 143 ชนิด แต่พอมาปี ค.ศ. 2001 ยอดขายของผลิตภัณฑ์เติบโตสูงขึ้นมาอยู่ที่ 141 พันล้านเยน โดยมีประเภทของผลิตภัณฑ์ถึง 336 ชนิด ซึ่งเป็นเพียงยอดขาย และประเภทของผลิตภัณฑ์เพียงประเภทเดียวเท่านั้น คือ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าที่จับต้องได้ เช่น เห็ดหอม มะนาวคาโบชี เนื้อบุงโก เป็นต้น ไม่รวมผลิตภัณฑ์ในประเภทสินค้าที่จับต้องไม่ได้⁵⁴

จากกระแสพัฒนาท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นจากตัวอย่างความสำเร็จในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นในทั้งจังหวัดโออิตะที่ทำโดยรัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะนั้นั้น ทำให้เกิดกระแสการพัฒนาท้องถิ่นนิยมในญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษที่ 1980 ฮอกไกโดเป็นจังหวัดแรกที่เห็นศักยภาพของแนวทาง OVOP และได้้นำเอาแนวทางนี้ไปใช้ในจังหวัดตนเองในช่วงปลายทศวรรษ 1980 ในชื่อว่า Hokkaido One Village One Product Movement (北海道一村一品運動) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดฮอกไกโดได้ให้ทรศนะว่า “ฮอกไกโดเป็นเขตพื้นที่ ที่คอยแต่จะเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบให้แก่ท้องถิ่น โดยเฉพาะเกาะฮอนชูของญี่ปุ่น เอาไปแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องหลุดพ้นวงจรนั้นไปให้ได้ โดยเรามั่นใจในความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นโดยเริ่มจากคนในท้องถิ่นเอง”

ในช่วงของ OVOP นั้น นอกจากรัฐบาลโออิตะได้ให้ความช่วยเหลือแก่ท้องถิ่นโออิตะเองแล้ว

สำหรับในจังหวัดต่างๆ ที่นำเอาแนวคิดนี้ไป นายอิระมัตสึ ผู้ริเริ่มแนวทาง OVOP ก็ได้มีการจัดการแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งให้คำแนะนำกับท้องถิ่นต่างๆ ภายในประเทศในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะอยู่เสมอมาจนในปี ค.ศ. 2003 เป็นปีที่เขาได้เกษียณจากการดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะที่ได้รับตำแหน่งอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 และได้ผันตัวเพื่อมุ่งในการให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำกับนานาประเทศนอกญี่ปุ่นขึ้นอย่างเป็นทางการ ได้โอนงานที่เกี่ยวข้องกับ OVOP ในโออิตะทั้งหมดมาที่ OVOP International Center และในที่สุดได้ก่อตั้งองค์กรขึ้นมาเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร โดยมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่นำแนวคิดของ OVOP ไปใช้อย่างเป็นทางการ ในชื่อว่า Oita OVOP International Exchange Promotion Committee ในปี ค.ศ. 2005⁵⁵

อีกหนึ่งสิ่งที่ยืนยันความสำเร็จของ OVOP คือ การที่ผู้คิดริเริ่มแนวทางนี้ คือ นายอิระมัตสึ มิริชิโกะ ที่นอกจากนั้นเขายังได้รับรางวัลจากนานาประเทศมากมายเพราะแนวทาง OVOP ซึ่งเขาริเริ่มขึ้นมาและส่งผลทำให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นอย่างจังหวัดโออิตะเจริญขึ้น สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นของโออิตะดีขึ้น ที่สำคัญคือ รางวัลแมกไซไซ หรือที่ได้รับการขนานนามกันว่าเป็นรางวัลโนเบลเอเชีย ในสาขาการบริหารรัฐกิจ (Ramon Magsaysay Award for Government Service) ในปี ค.ศ. 1995 และเขายังได้รับรางวัลอื่นๆ อีกมากมาย รวมทั้งได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรและอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในต่างประเทศ รวมทั้งล่าสุดยังได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันทรงเกียรติจากประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งสิ่งที่ทำให้เขาได้รับรางวัลอันทรงเกียรติต่างๆ โดยเฉพาะจากไทยนั้นเป็นเพราะ

⁵⁴ “One Village One Product: Developing and promoting products that draw on local characteristics can help drive regional development.” *Asia Pacific Perspectives Japan Plus*. (June 2004), p.16.

⁵⁵ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NPO) ที่ต่อ ยอดมาจากหน่วยงาน Oita OVOP 21 Promotion Council ของรัฐบาลโออิตะที่ก่อตั้งในปี 1996 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับต่างประเทศที่สนใจในแนวคิด OVOP

ผลงานชิ้นโบว์แดง OVOP ของเขานั้นเอง นอกจากนี้ แนวทาง OVOP ของเขายังได้รับการยอมรับจาก นานาประเทศ และถูกนำไปประยุกต์ใช้ในประเทศ ต่างๆ เหล่านี้อีกด้วย

ช่วงพัฒนาท้องถิ่นโดยรัฐบาลกลาง (1987–1997)

กระแสการหันมาฟื้นฟูท้องถิ่นในที่ต่างๆ ของ ประเทศญี่ปุ่นนี้ยังคงดำเนินต่อไปในช่วงฟื้นฟูท้องถิ่น โดยรัฐบาลท้องถิ่นตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น จนในปี ค.ศ. 1987 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาประเทศ แบบบูรณาการ ฉบับที่ 4 (Fourth Comprehensive National Development Plan) (1987-1997) ที่มีจุด มุ่งหมายส่วนหนึ่งในแผนที่จะช่วยฟื้นฟูภาคท้องถิ่น ที่ประสบปัญหาจากการลดจำนวนประชากรในท้องถิ่น โดยในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1988 รัฐบาลกลางของ ญี่ปุ่น⁵⁶ ซึ่งมีนายทาเคชิตะ โนโบรุเป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศนโยบายที่จะให้เงินอุดหนุนจำนวน 100 ล้านเยน หรือราว 30 ล้านดอลลาร์ในปัจจุบัน ให้แก่ หน่วยปกครองท้องถิ่นย่อยต่างๆ ทั่วประเทศอย่างทั่ว ถึง 3,268 แห่ง โดยประกาศเป็นนโยบายชื่อว่า “โครงการแผนฟื้นฟูบ้านเกิด” หรือ “故郷創生事業 (Furusato Sousei Jigyuu)” เพื่อเป็นทุนให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นเอาไปพัฒนาต่อยอดเพื่อ ท้องถิ่นของตน ภายใต้แผนพัฒนาประเทศแบบ บูรณาการฉบับที่ 4 ที่ประกาศเมื่อปีก่อนหน้าในปี ค.ศ. 1987 แต่การให้เงินให้เปล่าของรัฐบาลกลาง นี้ถือได้ว่าไม่ได้ส่งผลในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างย้ง ยืน เพราะการที่รัฐบาลกลางให้เงินให้เปล่าโดยไม่ทัน ตั้งตัวโดยสั่งให้นำไปใช้อย่างไรก็ได้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น⁵⁷ ทำให้บางท้องถิ่นไม่รู้ว่าจะนำเงินไปใช้ทำอะไร ตั้งมากมาย เพราะการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

จริงๆ แล้วต้องมีขั้นตอน และใช้เวลา และบางท้องถิ่น ยังไม่พร้อม ยังไม่ได้เตรียมการอันใดในการฟื้นฟู ท้องถิ่น จนในที่สุดท้องถิ่นต่างๆ ในญี่ปุ่นส่วนใหญ่ได้ นำเงินก้อนใหญ่ก้อนนั้นไปสร้างสิ่งที่ไม่ได้อำนวยให้เกิด การฟื้นฟู หรือพัฒนาท้องถิ่นของตน ซึ่งเป็นที่นิยมใน ตอนนั้นว่าถ้าท้องถิ่นใดไม่รู้จะนำเงินไปทำอะไรต่างพากันจัดตั้งมูลนิธิเพื่อหาทางใช้เงินตรงนั้น เพราะเงินที่ ได้เปล่าจากรัฐบาลจะไม่ใช้อะไรเลยก็ได้⁵⁸ บาง ท้องถิ่นถึงขั้นนำเงินที่ได้เปล่านั้นไปซื้อทองก้อนมาเป็น จำนวนมากแล้วนำมาเรียงอยู่ในตู้จัดแสดง⁵⁹

เงินที่ลงทุนไปเรียกได้ว่าแทบจะไม่มีผลออก เองในการฟื้นฟูท้องถิ่นในระยะยาว หรืออย่างยั่งยืน ในแต่ละท้องถิ่น ในแต่ละจังหวัดเองก็ใช้เงินไปตาม ความพอใจ และการตัดสินใจของผู้ผู้นำในท้องถิ่นของ ตน บางท้องถิ่นอาจจะนำเงินไปใช้สร้าง หรือสนับสนุน ในสิ่งที่สามารถมีผลยั่งยืนได้ เช่น อำเภอมินามิ ใน จังหวัดเกียวโต นำเงินไปสร้างร้านสะดวกซื้อ เพื่อ ขายของที่ผลิตได้ภายในท้องถิ่น หรือ อำเภออุนิวัน ในจังหวัดชิมาเนะ นำเงินไปลงทุนสร้างจุดขายของ ริมนนในท้องถิ่นที่มีผลยั่งยืนในการที่จะเป็นที่ กระจายสินค้า หรือสถานที่ให้วางขายสินค้าแก่คนใน ท้องถิ่นตนเอง แต่เป็นเพียงส่วนเดียวของทั้งจังหวัด ทำให้ไม่เกิดผลออกเองแบบองค์รวมทั้งจังหวัด เพราะในจังหวัดหนึ่งๆ แม้ในท้องถิ่นหนึ่งทำสิ่งที่มีผล ยั่งยืน แต่ถ้าท้องถิ่นที่เหลือในจังหวัดไม่ได้ทำเช่นนั้น เช่น กลับเอาเงินไปซื้อทอง หรือสร้างอนุสาวรีย์ ก็อาจจะมีความพยายามที่ทำให้เกิดการฟื้นฟู ท้องถิ่นได้อย่างไม่ยั่งยืน

สำหรับตัวรัฐบาลกลาง ผู้ให้เงินอุดหนุนเองก็ มิได้เสนอแนวทางสำหรับแต่ละท้องถิ่น เพื่อเป็นการ แนะนำว่าสมควรจะทำอะไร เพราะให้เงินเป็นแบบให้ เปล่า และนำไปคิดเอง ทำเอง โดยรัฐสั่งการลงมาว่า

⁵⁶ Hometown Kitakyushuu Journal, <http://www.city.kitakyushu.jp/file/29090200/Bridges/09.pdf> 19/04/07

⁵⁷ <http://www2.asahi.com/2004senkyo/localnews/TKY200406130168.html> 03/02/06

⁵⁸ <http://ja.wikipedia.org> 03/02/06

⁵⁹ Mehl, Margaret. “LOCAL HEROES.” *History Today*. (August 2001) www.highbeam.com/doc/1G1:77187676/LOCAL+HEROES.html?refid=ency_botnm 04/08/06

ตัวอย่างการนำเงินจาก “แผนฟื้นฟูบ้านเกิด” ของรัฐบาลกลางไปใช้ในท้องถิ่นต่างๆ

บางท้องถิ่นในจังหวัด “ยามะนาชิ”	- ทำสไลเดอร์ยาวที่สุดในญี่ปุ่น
บางท้องถิ่นในจังหวัด “ไอจิ”	- ทำป้ายประกาศขนาดใหญ่บนตาดฟ้าโรงเรียนในท้องถิ่น
บางท้องถิ่นในจังหวัด “กิฟุ”	- สร้างอนุสาวรีย์
บางท้องถิ่นในจังหวัด “เฮียวโงะ”	- ซื่อทองคำแท่ง - สร้างสวนสาธารณะ
บางท้องถิ่นในจังหวัด “โคจิ”	- จัดสร้างปลาคัทซึโอะทองคำ
บางท้องถิ่นในจังหวัด “ฟุคุโอกะ”	- สร้างพิพิธภัณฑ์
บางท้องถิ่นในจังหวัด “โออิตะ”	- ทุกท้องถิ่นในโออิตะ นำเงินมาเป็นทุนต่อยอดกระบวนการตามแนวทาง OVOP

ที่มา: <http://ja.wikipedia.org>

ให้นำเงินไปพัฒนา พื้นฟูท้องถิ่นที่เป็นท้องถิ่นของตนเอง ในลักษณะสั่งการลงมา ในรูปแบบจากบนลงล่าง (Top-down) โดยมีได้ดูศักยภาพ หรือความพร้อมของแต่ละท้องถิ่นในประเทศ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การนำเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางไปใช้ของท้องถิ่นต่างๆ ในโออิตะแล้วจะเห็นได้ว่า โออิตะมีแนวทางฟื้นฟูท้องถิ่น ซึ่งก็คือ OVOP อยู่ก่อนหน้าแล้ว ท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัดจึงนำเงินไปใช้ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งก็คือนำไปต่อยอด OVOP

ช่วง OVOP สุสาน (1996—ปัจจุบัน)

ในปี ค.ศ. 1996 รัฐบาลท้องถิ่นโออิตะได้มีการก่อตั้งหน่วยงานขึ้นอย่างเป็นทางการในชื่อว่า “Oita OVOP 21 Promotion Council” เพื่อวัตถุประสงค์

ในการส่งเสริม ให้ความรู้ และคำแนะนำกับนานาประเทศที่สนใจในแนวคิด OVOP ภายใต้แนวคิดและชื่อโครงการในสังกัดที่ว่า “OVOP 21 Connecting the World” ซึ่งหลังจากการก่อตั้ง Oita OVOP 21 Promotion Council ขึ้นมา ก็ได้มีความเป็นรูปธรรมในการที่โออิตะจะให้ความช่วยเหลือแก่นานาประเทศที่มีความสนใจในแนวคิดของโออิตะอย่างต่อเนื่อง

โดยหลังจากที่นายฮิระมัตสึได้เกษียณจากตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะในปี ค.ศ. 2003 ได้มีการต่อยอดการช่วยเหลือนานาประเทศโดยได้ยุบหน่วยงานที่เกี่ยวกับ OVOP ทั้งหมด และออกมาจัดตั้งองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรอย่างเป็นทางการในชื่อว่า “Oita OVOP International Exchange Promotion Committee (NPO)” ในปี ค.ศ. 2005 โดยมีนาย

ฮิระมัตสึเป็นประธานองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยเหลือต่างประเทศทั้งในด้านการให้ความรู้ คำแนะนำ จัดสัมมนาเกี่ยวกับ OVOP จนถึงปัจจุบัน

สำหรับความสนใจของนานาชาติกับแนวทาง OVOP นี้ ถ้าจะกล่าวกันจริงๆ แล้ว เริ่มต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 โดยประเทศแรกที่ทำให้ความสนใจแก่แนวทางฟื้นฟูท้องถิ่นของโออิตะคือ ประเทศจีน ในเขตเซี่ยงไฮ้ (Shanghai) เนื่องจากผู้ว่าการเซี่ยงไฮ้ได้อ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับ OVOP ที่เขียนโดยนายฮิระมัตสึ จึงเกิดความสนใจ และอยากนำมาประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นตนเองบ้าง จึงได้เชิญนายฮิระมัตสึไปที่เซี่ยงไฮ้ในเดือนสิงหาคม เพื่อไปบรรยายให้ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่การประยุกต์ใช้กับเซี่ยงไฮ้ ในความเป็นจริงแล้ว เซี่ยงไฮ้เป็นเมืองที่เป็นเมืองแห่งโรงงานอุตสาหกรรม แต่เมื่อผู้นำของเซี่ยงไฮ้ได้อ่านหนังสือแนวคิด OVOP ของนายฮิระมัตสึ ก็เชื่อมั่นว่า แนวคิดเช่นนี้ไม่ได้มีประโยชน์เฉพาะกับท้องถิ่นที่เป็นเกษตรกรรมแต่เพียงอย่างเดียว สามารถนำหลักการแนวทางนี้ไปประยุกต์ใช้กับแขนงอื่นๆ ก็ได้ แม้กระทั่งกับภาคอุตสาหกรรม⁶⁰

หลังจากนั้นนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ได้ให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง และได้้นำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ แต่สำหรับการกระจายตัวสู่สากลของแนวทาง OVOP ของโออิตะนั้น หลังจากที่นานาประเทศได้ให้ความสนใจ และได้เชิญตัวนายฮิระมัตสึเพื่อมาให้ความรู้ ประกอบกับเข้ามาเรียนรู้ดูงานในโออิตะเอง แต่ก็ยังไม่ได้มีความเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานใดที่ก่อตั้งขึ้นมา เพื่อให้การสนับสนุนต่างประเทศที่สนใจในแนวคิดของโออิตะอย่างเป็นทางการ ประกอบกับ รัฐบาลโออิตะเองก็ยังมุ่งให้ความสำคัญกับ OVOP ในท้องถิ่นตนเองเป็นหลัก จนถึงปี ค.ศ. 1996 ที่ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อสนับสนุน OVOP ในระดับนานาชาติขึ้นอย่างเป็นทางการ สำหรับประเทศไทยได้นำแนวคิดของโออิตะมาประยุกต์ใช้เพื่อกระตุ้นท้องถิ่น โดยนำมาใช้ในระดับประเทศในโครงการที่ชื่อว่า “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” หรือ OTOP (One Tambon One Product) ในปี ค.ศ. 2001

ชื่อโครงการ หรือแนวทางในประเทศอื่นๆ ทั่วโลกที่นำแนวคิด OVOP ไปใช้

One Factory, One Product (Shanghai, China)	One Town One Product (Philippines)
One City, One Product (Shanghai, China)	Satu Daerah, Satu Industri (Malaysia)
One Village, One Treasure (Wuhan, China)	Back to Village (East Jawa, Indonesia)
One Village, One Product (Jiangsu, China)	One Village, One Product (Cambodia)
One Company, One Village (Korea)	One Parrish, One Product (Louisiana, USA)
One Tambon, One Product (Thailand)	

ที่มา : Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2006

⁶⁰ 平松守彦, *op. cit.*, footnote 36, pp. 104-105

ตัวอย่างรูปตราสัญลักษณ์โครงการ หรือแนวทางที่นานาประเทศนำแนวคิดโออีทีไปใช้

Thailand

Malaysia

Philippines

Mongolia

Cambodia

Taiwan

Pakistan

Malawi

ที่มา: วารสาร Wakaranban OVOP ของ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2008

บทบาทภาครัฐ และภาคสังคมใน OVOP ของโออีที:

1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development)

บทบาทภาครัฐต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลตามแนวทาง OVOP ของโออีที ถือเป็นสิ่งที่รัฐบาลท้องถิ่นให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ทำก่อนสิ่งอื่นๆ ในการดำเนินแนวทาง OVOP และเนื่องจาก OVOP เป็นแนวทางริเริ่มโดยรัฐบาลท้องถิ่นโออีทีโดยตรง รัฐบาลกลางจึงไม่ได้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล รวมทั้งภาคสังคมเองไม่ได้มีบทบาทหลักในการริเริ่มในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลนี้ แต่ในส่วนของประชาชนเองได้มีส่วนในการเข้ามาอยู่ภายใต้บทบาทด้านการ

พัฒนาทรัพยากรบุคคลของรัฐบาลโออีที คือเข้ามาเป็นผู้รับการฝึกฝน พัฒนา เพื่อกลายเป็นทรัพยากรบุคคลและกลับไปเป็นผู้นำที่มีศักยภาพของท้องถิ่นของตนเองต่อไป รัฐบาลท้องถิ่นจึงมีบทบาทในด้านนี้อย่างเต็มตัว

บทบาทของรัฐบาลท้องถิ่น

ในช่วงแรกๆ ของการดำเนินนโยบายฟื้นฟูท้องถิ่นของโออีที รัฐบาลท้องถิ่นโออีทีได้เข้ามาเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการพัฒนาคน โดยมีแนวคิดที่ว่า ก่อนที่จะพัฒนาสินค้าได้ต้องสร้างหรือพัฒนาคนเสียก่อน การพัฒนาคนนี้เป็นส่วนสำคัญที่สุดของ OVOP เพราะตามนโยบายของทางโออีทีมีความเชื่อว่าการพัฒนาคนก็มีความสำคัญไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกับการพัฒนา หรือผลิตสินค้าแต่อย่างใด

การพัฒนาทรัพยากรบุคคล หรือ การสร้างคน (人づくり: Human Resource Development) นั้น นายฮิระมัตสึผู้ริเริ่มแนวทาง OVOP ได้ให้ความสำคัญกับสิ่งนี้ที่สุด ตามที่เขาได้กล่าวเน้นว่า การสร้างคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดำเนิน OVOP ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เขาตระหนักว่าคนที่จะผลิตสินค้าหรือบริการ คือประชาชนในท้องถิ่น ไม่ใช่รัฐบาล ดังนั้นในฐานะที่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้ปฏิบัติ จึงมีส่วนสำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีความคิดกว้างไกล และสามารถช่วยท้องถิ่นของตนเองในการฟื้นฟูท้องถิ่นได้⁶¹

โดยตามแนวทาง OVOP จะมุ่งเน้นไปที่การสร้างผู้นำท้องถิ่น โดยมีการก่อตั้งโรงเรียนฝึกผู้นำโตโยโนะคุนิ (Toyo no Kuni Development School: 豊の国づくり塾) ซึ่งโรงเรียนโตโยโนะคุนิ ไม่ได้มีเพียงแห่งเดียว แต่จะมีสาขากระจายตัวออกไปทั่วทั้งจังหวัดกว่า 12 แห่ง ในแต่ละแห่งจะรับนักเรียนประมาณ 30-40 คน โดยจะมีระยะเวลาในการเรียนทั้งหมด 2 ปี ในการเข้าเรียนจะเป็นช่วงหลังเลิกงานแล้ว โดยจะไม่มีตำราเรียนที่เฉพาะเจาะจง และในโรงเรียนแต่ละสาขาก็จะมีวิชาเรียนที่แตกต่างกันตามความต้องการ และความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นจะมีโอกาสในการออกความคิดเห็นในวิชาที่จะเรียนด้วย⁶² หรือแม้กระทั่งอาจารย์ผู้สอนก็ไม่ได้มีประจำหรือเจาะจง เพราะจะใช้การเชิญชาวโออิตะที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือฟื้นฟูท้องถิ่นจนเห็นผลมาเป็นผู้บรรยาย เช่น มีการเชิญประธานบริษัทซังวะซุโซ ผู้ผลิตเหล้าสาเกกลิ่นโชจู จากข้าวบาร์เลย์ ยี่ห้อ "iichiko" สิ้นค้าประจำเมืองอุสะหนึ่งในเหล้าโชจูชื่อดัง ที่มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ และมีสัดส่วนทางการตลาดที่สูงที่สุดใน

ญี่ปุ่นของจังหวัดโออิตะ ซึ่งประธานบริษัทท่านนี้ นอกจากจะดำเนินกิจการสุราโชจูจนมีชื่อเสียงแล้วยังเป็นเจ้าของโรงแรมแบบญี่ปุ่นในเมืองยูฟุอินอีกด้วย มาเป็นผู้บรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนของโรงเรียนผู้นำโตโยโนะคุนิ

รัฐบาลโออิตะยังจัดทำโรงเรียนเฉพาะสาขาขึ้นมาอีกมากมายตามความจำเป็น และความต้องการในตอนนั้นๆ เรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน ดังนี้⁶³

- Oitaken Fukushi Borantia Dagakkou (พัฒนาบุคลากรด้านอาสาสมัครเพื่อสวัสดิการท้องถิ่น) ในปี ค.ศ. 1999

- Toyonokuni Kankou Karejji (พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว) ในปี ค.ศ. 1999

- 21-Seiki Oita Nougyou Juku (พัฒนาบุคลากรด้านการเกษตรกรรมยุคใหม่) ในปี ค.ศ. 2000 เป็นต้น

ซึ่งนักเรียนที่จบจากโรงเรียนโตโยโนะคุนิได้กลับไปเป็นผู้นำชุมชน เป็นกำนันบ้าง ประธานสหกรณ์การเกษตรบ้าง จึงถือว่าเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการเป็นผู้นำ เพื่อนำประชาชนในท้องถิ่นตนในการฟื้นฟูท้องถิ่นของตนเองตามที่รัฐบาลท้องถิ่นวางเป้าหมายเอาไว้

2. ต้นการผลิต (Production)

บทบาทภาครัฐต่อการผลิต

บทบาทภาครัฐในด้านการผลิตนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น บทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นและบทบาทของรัฐบาลกลาง ซึ่งบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นนั้นตามที่ได้กล่าวมามีความสำคัญ และเป็นปัจจัยหลักต่อการฟื้นฟูท้องถิ่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะใน

⁶¹ Morihiko Hiramatsu, *One Village One Product: Spreading throughout the world.* (Oita: Oita Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2006), pp.14-15.

⁶² Teruhiko Yoshimura, "Sustainable Local Development and Revitalization: Case of One Village One Product Movement: Its Principles and Implications." <http://www.uncred.or.jp> 16/06/06

⁶³ Igusa Kunio. "Globalization in Asia and Local Revitalization Efforts: A View from One Village One Product (OVOP) Movement in Oita" <http://www.ide.go.jp/English/Ideas/School/Pdf/igusa.pdf> 04/07/06

กรณีของ OVOP ของโออิตะ แต่ทว่าในส่วนของรัฐบาลท้องถิ่นนั้นไม่ได้มีนโยบาย หรือการช่วยเหลือใดๆ ที่มุ่งตรงเข้ามาช่วยเหลือในด้านการผลิตโดยตรง แต่จะมีบทบาทในด้านการเงิน และงบประมาณซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อถัดไป

บทบาทของรัฐบาลท้องถิ่น

รัฐบาลท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการฟื้นฟูท้องถิ่นญี่ปุ่น เนื่องด้วยท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรัฐบาลท้องถิ่นมากกว่ารัฐบาลกลาง ดังนั้นรัฐบาลท้องถิ่นจึงเป็นฝ่ายที่รับรู้ความยากลำบาก และความเดือดร้อนของคนในท้องถิ่นได้มากกว่ารัฐบาลกลาง ซึ่งมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ในกรณีของ OVOP ของโออิตะนั้น ถือได้ว่ารัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งวดเพราะเป็นผู้ที่ริเริ่มที่จะนำเอาแนวคิดฟื้นฟูท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในจังหวัดโออิตะ และได้เข้ามาช่วยประชากรในจังหวัดในทุกด้าน แต่สำหรับด้านการผลิต รัฐบาลโออิตะได้เข้ามาช่วยอย่างมากมาย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นรัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะกล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดจะต้องไม่ให้ความช่วยเหลือออกมาเป็นรูปตัวเงินให้เปล่า (subsidy) ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น แต่จะเน้นให้พวกเขาพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

บทบาทในด้านการผลิตซึ่งในโออิตะจะมีการผลิตทั้งการผลิตสินค้าที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้โดยมีการอบรมชาวบ้าน ประกอบกับการพัฒนาคนก่อน ให้มีความรู้ ความคิด และรู้แนวทางในการฟื้นฟูท้องถิ่น แล้วจึงให้คนพัฒนาสินค้า ดังนั้นบุคลากรที่จบจากโรงเรียน หรือสถาบันความรู้ต่างๆ จะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในด้านการผลิต นอกจากนี้รัฐบาลท้องถิ่นโออิตะยังจะสร้างสถาบันวิจัย และสถาบันให้คำแนะนำต่างๆ มากมายกระจายอยู่ในจังหวัด

นอกจากนี้ในการผลิตสินค้าทั้งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ รัฐบาลท้องถิ่นโออิตะยังช่วยใน

ด้านการผลิตบรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาสินค้าโดยผ่านสถาบันวิจัย หรือให้คำแนะนำต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาอันใดขึ้น (Support for Improvement and Development of Sale Promotion & Merchandise: 商品改良・開発の支援) ผ่านสถาบันต่างๆ ที่ทางรัฐบาลท้องถิ่นได้ก่อตั้งขึ้นโดยให้ประชาชนที่ประสบปัญหา หรือต้องการคำแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า ทั้งจับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ได้เข้าไปใช้บริการ

บทบาทภาคสังคมต่อการผลิต

บทบาทภาคสังคมนั้นประกอบไปด้วย ตัวประชาชน กลุ่ม หรือสมาคมต่างๆ สหกรณ์ การเกษตร รวมทั้ง ห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ ซึ่งทุกภาคส่วนในภาคสังคมนั้นล้วนมีบทบาทใน OVOP โดยเฉพาะประชาชนและกลุ่มประชาชน นั่นก็คือกลุ่มหรือสมาคมต่างๆ มีบทบาทอย่างยิ่งในด้านการผลิตนี้ เพราะถือเป็นผู้ผลิตสินค้าทั้งจับต้องได้ และจับต้องไม่ได้โดยตรง ส่วนสหกรณ์การเกษตรเองก็มีส่วนสำคัญเพราะโดยส่วนใหญ่แล้วท้องถิ่นประชาชนจะมีอาชีพหลักคือภาคเกษตรกรรม สินค้าที่ออกมาจึงเป็นสินค้าทางเกษตรกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ สหกรณ์การเกษตรจึงมีส่วนสำคัญในด้านการสนับสนุนด้านการผลิตด้วย ส่วนห้างร้าน และบริษัทต่างๆ ไม่ได้มีบทบาทในส่วนของการผลิต

ประชาชน

ประชาชนโออิตะมีบทบาทหลักเป็นผู้ผลิต และเป็นผู้ค้นหาว่าตนเองอยากทำอะไรเป็นสินค้า โดยมีผู้นำท้องถิ่นให้การแนะนำ โดยในขณะนี้ผู้นำของประชาชนในท้องถิ่นถือว่ามีบทบาทสำคัญเพราะจะต้องเป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือ ชาวบ้านในท้องถิ่นให้การยอมรับ และต้องมีความคิดที่ก้าวไกล มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อคอยช่วยเหลือในด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ซึ่งจังหวัดโออิตะนั้น ผู้นำท้องถิ่นจะเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ เอง ซึ่งได้รับการ

เรียนรู้ในด้านการบริหารจัดการ และแนวความคิดในการผลิตสินค้า หรือบริการ หรือการดูแลแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จากโรงเรียนพัฒนาผู้นำอยู่แล้ว

ในส่วนของตัวประชาชนในท้องถิ่นเอง นอกจากที่จะผลิตสินค้าที่เป็นสินค้าที่จับต้องได้ จำพวกผลิตภัณฑ์ต่างๆ แล้ว สินค้าที่จับต้องไม่ได้ จำพวก แหล่งท่องเที่ยว เทศกาลต่างๆ เองก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฟื้นฟูท้องถิ่นประสบความสำเร็จ เพราะจะไปดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวภายในจังหวัด ซึ่งชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตที่ดี กล่าวคือ เป็นเจ้าบ้านที่ดี หรือผู้ให้บริการที่ดีด้วย ซึ่งชาวบ้านจะต้องมีความร่วมมือร่วมใจกันสร้างให้ท้องถิ่นยังคงเป็นไปตามเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นสภาพบ้านเมือง เทศกาลต่างๆ และในการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ชาวบ้านในท้องถิ่นได้มีความร่วมแรงร่วมใจกันในการดำรงบ้านเมืองของตนเอาไว้ในแบบเดิมๆ หรือดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ เพื่อจะได้ให้กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ท้องถิ่นอื่นยากที่จะเลียนแบบ และกลายเป็นจุดขาย ยกตัวอย่างในเมืองยูฟูอินในโออิตะ ที่ชาวบ้านต้องรักษาการดำเนินชีวิต และสภาพของเมืองเอาไว้ในแบบดั้งเดิม มีการรณรงค์ และตกลงกันภายในท้องถิ่นที่จะจำกัดการขยายตัวของโรงแรมในพื้นที่ มีการควบคุมอาคารที่สูงเกิน 4 ชั้น ไม่ขยายถนน นอกจากนั้น ร้านขายสินค้าในเมืองยังคงรักษาสภาพอาคารบ้านเรือนแบบดั้งเดิมเอาไว้ และร้านค้าทุกร้านจะยินยอมพร้อมใจกันปิดในเวลา 5 โมงเย็น เพื่อให้เมืองคืนชีวิตสู่ความสงบสุข สิ่งเหล่านี้เป็นจุดขายที่สำคัญที่ทำให้ยูฟูอินเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวทั้งคนในประเทศ และต่างประเทศไปเยือนกว่าปีละกว่า 4 ล้าน⁶⁴ ดังนั้น การรักษาเมืองให้อยู่ในสภาพเดิม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีความร่วมมือร่วมใจกันสร้างนั้น เป็นการสร้างเมืองในรูปแบบหนึ่ง แม้จะไม่ได้สร้างขึ้นใหม่

แต่ก็ดำรงไว้ให้อยู่เหมือนเดิม เป็นการสร้างเอกลักษณ์สำหรับสินค้าที่จับต้องไม่ได้

ในส่วนของงานเทศกาลต่างๆ เองประชาชนในท้องถิ่นมีความร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างมากให้คงอยู่ งานเทศกาลทั้งหลายมีอย่างมากมายในโออิตะ ซึ่งเมื่อจะถึงงานเทศกาล เช่น งานเทศกาลเต้นรำสุนัขจิ้งจอก (Kitsune Odori: キツネ踊り) หรือ เทศกาลเต้นรำอายะ (Aya Odori: アヤ踊り) ในหมู่บ้านฮิเมะชิม่า ซึ่งเป็นงานเต้นรำท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนานตั้งแต่สมัยคามะคุระของท้องถิ่นนี้ และจัดเป็นประจำทุกเดือนสิงหาคมของทุกปี ในช่วงเทศกาลเซงเม็งญี่ปุ่น หรือโอบัง (Obon: お盆) ชาวบ้านในท้องถิ่นทั้งชาวบ้านธรรมดาและเด็กนักเรียนในโรงเรียนท้องถิ่นของฮิเมะชิม่า จะต้องมีตัวแทนเพื่อที่จะฝึกซ้อม และออกแสดงเพื่อท้องถิ่น และรักษาประเพณีเอกลักษณ์นี้ในทุกๆ ปี

กลุ่มหรือสมาคมต่างๆ

ในการจัดตั้งกลุ่ม หรือสมาคมเพื่อร่วมกันคิดผลิต และพัฒนาสินค้านั้น ในโออิตะกลุ่มโดยส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่ม หรือสมาคมสตรี หรือไม่ก็เป็นกลุ่มผู้สูงอายุเสียเป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มเหล่านี้โดยมากจะมีบทบาทเป็นผู้ผลิตสินค้าแปรรูปทางการเกษตร

สำหรับในโออิตะเองให้ความสำคัญแก่กลุ่มสตรี หรือผู้สูงอายุเหล่านี้มากเลยทีเดียว โดยกลุ่มหรือสมาคมเหล่านี้จะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อคิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ โดยในโออิตะมีกลุ่มหรือสมาคมสตรีที่รวมตัวกันเพื่อแปรรูปสินค้าอยู่กว่า 339 กลุ่ม ซึ่งนับว่าเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มสตรีที่เป็นผู้แปรรูปเป็นอันดับ 2 ในคิวชู และอันดับ 4 ในประเทศญี่ปุ่น

⁶⁴ นฤตม์ เทอดสถีรศักดิ์, มหัศจรรย์หมู่บ้านหลังเขา Global Village พอเพียงและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ Brand Ages Books, 2550), น. 133-137.

กลุ่มสตรีแรกๆ และมีผลประกอบการอันโดดเด่นและเป็นแนวทางตัวอย่างให้แก่สตรีอื่นๆ หันมารวมกลุ่มเพื่อทำงานนั้น มีตัวอย่างเช่น สมาคมสตรีเมงุมิ (Megumi-Kai:恵会) ในเมืองโอกิ ซึ่งแปรรูปมะเขือเทศที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโอกิ ให้เป็นซอสมะเขือเทศ ซึ่งให้มูลค่าเพิ่มมากขึ้น และสร้างเอกลักษณ์มากกว่าที่จะขายมะเขือเทศสดๆ หรืออีกหนึ่งกลุ่มสำคัญ คือ กลุ่มสตรีอะเซะมิจิ (Aze-michi Group: 畦道グループ) ของเมืองอะมะกาเสะรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตร้านขนมคุกกี้อาทำด้วยมือ (Handmade Cookies Shop) โดยนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นคุกกี้อ และเปิดร้านขายจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของเมืองอะมะกาเสะ⁶⁵ กลุ่มสตรีที่ผลิตขนมคุกกี้อาทำด้วยมือนี้เป็นกลุ่มของสตรีสูงอายุ และได้มีแนวคิดว่านำขนมท้องถิ่นที่ไม่ค่อยมีคนทำแล้วในปัจจุบัน แต่สตรีเหล่านี้ยังจำสูตรได้อยู่และประทับใจในรสชาติของขนมท้องถิ่นนี้ จึงตัดสินใจทำขนมคุกกี้อาทำท้องถิ่นสูตรเก่าแก่นี้เพื่อออกวางจำหน่าย⁶⁶

ในการให้ความสำคัญกับสตรีในพื้นที่นี้ถือว่าเป็นความคิดอันกว้างไกลของรัฐบาลท้องถิ่นโออิตะ เพราะถือเป็นการแก้ปัญหาความซบเซาในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เนื่องจากปัญหาท้องถิ่นที่ซบเซาลงนั้นเป็นเพราะกลุ่มคนวัยทำงานโดยเฉพาะผู้ชาย ได้อพยพเข้าภาคเมืองเพื่อทำงานในภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม ดังนั้นในท้องถิ่นจึงเหลือแต่ผู้หญิงและผู้สูงอายุ

ซึ่งสำหรับผู้หญิงแล้วในความเป็นจริงก็สามารถเดินทางไปเมืองใหญ่ๆ เพื่อทำงานได้ แต่บริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองในขณะนั้นยอมรับการจ้างงานแต่ของผู้ชาย ดังนั้นผู้หญิงที่มีศักยภาพในการทำงาน มีแนวคิด วิสัยทัศน์ที่ดี มีพลังในการทำงานจึงมีอยู่ล้นหลามทั่วไปในท้องถิ่นต่างๆ ในโออิตะ เนื่องด้วยมีความคิดแต่ไม่มีโอกาส

ไปทำงานในเมือง ดังนั้น การที่เปิดโอกาสและให้การสนับสนุนสตรีในการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์จึงเป็นการให้โอกาสสตรีในการใช้ศักยภาพ และความสามารถของตนเองในการทำเพื่อท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรเองไม่ได้มีบทบาทในการผลิตสินค้าต่างๆ อย่างเต็มตัวเพราะไม่ได้เป็นผู้ผลิต แต่ก็กล่าวได้ว่าเป็นผู้สนับสนุนที่สำคัญ เพราะคอยสนับสนุน และให้บริการในด้านสวัสดิการหรืออุปกรณ์เครื่องมือ คำแนะนำในการทำการเกษตรรวมทั้งปัจจัยในการผลิตในรูปแบบต่างๆ เช่น ปุ๋ย แก่คนในท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นในโออิตะเองสหกรณ์จะมีกระจายในทุกๆ ท้องที่ของโออิตะ และประธานของสหกรณ์จะเป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ เอง ดังนั้น สหกรณ์แต่ละที่จึงมีการบริหารงาน และความเข้าใจในตัวท้องถิ่นนั้นๆ เป็นอย่างดี เพราะเป็นประชาชนในท้องถิ่นนี้เองที่เป็นผู้ดำเนินงาน บริหารงาน และเป็นสมาชิกอยู่ในสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นของตนเอง

3. ต้นทุนประมาณ (Finance)

บทบาทภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

บทบาทของรัฐบาลท้องถิ่น

ตามหลักการแต่เบื้องต้นที่ว่า Self-reliance and Creativity (自立自強・創意工夫) ดังนั้นบทบาททางการเงินจึงจะไม่ได้ให้เป็นตัวเงิน หรืองบประมาณแต่จะช่วยในด้านการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพื่อให้คนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตัวเองได้ การก่อตั้งสถาบันวิจัยต่างๆ หรือสถาบันที่ให้

⁶⁵ สัมภาษณ์ Mr.Shoji KIMOTO, Planning Director ของ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 7 ธันวาคม 2549

⁶⁶ <http://www.nfe.go.th/japan/oita.html> 16/06/2006

ความรู้ และคำปรึกษาแก่คนโอดิตะเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะฟื้นฟูท้องถิ่น จนทำให้ชาวโอดิตะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และดีอย่างยั่งยืน เพราะสถาบันหรือศูนย์วิจัย หรือสถาบันให้ความรู้ต่างๆ จะไม่ได้ช่วยคนท้องถิ่นในรูปแบบของเงิน แต่จะให้การช่วยเหลือในด้านคำแนะนำ ความรู้แทน ซึ่งคนท้องถิ่นใดๆ ในจังหวัดโอดิตะจะเข้ามาขอคำแนะนำ และขอความรู้จากสถาบันต่างๆ ที่รัฐบาลโอดิตะจัดสรรให้ได้ โดยสถาบันต่างๆ นั้นมีสถาบันของหลายแขนงมากมาย สถาบันต่างๆ ในจังหวัดโอดิตะมีดังต่อไปนี้

- ศูนย์วิจัยทางเกษตรกรรม และประมง (Agriculture & Fishery Research Center: 農業水産研究センター)
- สถานีทดลองการประมง (Fishery Experimental Station: 大分県海洋水産研究 センター)
- สถาบันวิจัยเห็ด (Mushroom Research Institute: きのこと研究所)
- ศูนย์ให้คำแนะนำและฝึกหัตถกรรมไม้ไผ่แห่งจังหวัดโอดิตะ (Oita Prefectural Bamboo Crafts Training Guidance Center: 竹工藝・訓練指導センター)
- สถาบันวิจัยอุตสาหกรรม (Industrial Research Institute: 産業科学技術センター) เป็นต้น

นอกจากนี้รัฐบาลท้องถิ่นโอดิตะยังมีการลงทุนในด้านการจัดงานระดับจังหวัด หรือระดับนานาชาติ เพื่อดึงดูดคนเข้ามาท่องเที่ยว และจับจ่ายใช้สอยในจังหวัดโอดิตะ และทำให้จังหวัดโอดิตะเป็นที่รู้จัก เช่น การจัดงานกีฬา โดยงานกีฬาที่รัฐบาลโอดิตะจัดขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามามีการจัดอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญที่สุด และสร้างชื่อเสียงให้โอดิตะคือ การแข่งขันมาราธอนรถเข็นผู้พิการนานาชาติ โอดิตะ (Oita International Wheelchair Marathon: 大分国際車いすマラソン大会) ซึ่งเริ่มขึ้น

เมื่อปี ค.ศ. 1981 และกลายเป็นการแข่งขันที่เป็นเอกลักษณ์ของโอดิตะในระดับชาติ และระดับนานาชาติ เนื่องจากเป็นการแข่งขันที่ใหญ่ที่สุดในโลกโดยจัดต่อเนื่องทุกปี และมีผู้เข้าแข่งขันจากทั่วโลก โดยในปี ค.ศ. 2005 เป็นการแข่งขันครั้งที่ 25 และมีผู้เข้าแข่งขัน 320 คน จากกว่า 20 ประเทศ

มีการจัดงบประมาณเพื่อจัดทำระบบการให้เงิน หรือรางวัลแก่ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการสร้างประโยชน์ ด้านการฟื้นฟูท้องถิ่นให้แก่โอดิตะ (Rewards for Achievement Program: 功績に対する顕彰制度) เพื่อขวัญและกำลังใจในการทำงานต่อของผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการสร้างประโยชน์ และฟื้นฟูท้องถิ่น อีกทั้งเป็นตัวอย่างให้แก่คนโอดิตะคนอื่น

ลงทุนในการจัดตั้งทีมฟุตบอลในนามทีมทรินิตา Oita's soccer team Trinita เพื่อที่จะทำหน้าที่เป็นประชาสัมพันธ์จังหวัดโอดิตะให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศผ่านการลงลึกเพื่อแข่งขันฟุตบอลทั่วประเทศญี่ปุ่น

บทบาทของรัฐบาลกลาง

ทางด้านการเงินและงบประมาณ เป็นการช่วยเหลือแบบให้เงินอุดหนุน (Subsidy) ที่ละ 100 ล้านเยนแบบให้เปล่ากับท้องที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ตามนโยบาย “โครงการแผนฟื้นฟูบ้านเกิด” หรือ “故郷創生事業 (Furusato Sousei Jigyou)” เพื่อให้ท้องถิ่นจัดสรรเงินที่ได้รับนั้นกันเอง และส่งการให้เข้าไปพัฒนา ฟื้นฟูท้องถิ่นของตนตามแนวนโยบายของรัฐบาลกลาง ในช่วงปี ค.ศ. 1988 โดยท้องที่ต่างๆ ในโอดิตะนั้นนำเงินที่ได้รับมาเพื่อนำไปต่อยอด OVOP ในทุกท้องถิ่น⁶⁷ เพราะโอดิตะนั้นได้มีแนวทาง OVOP ใช้งานในทุกท้องถิ่นในโอดิตะอยู่ก่อนแล้ว ตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1979 จึงมีความพร้อมในการนำเงินมาสานต่อกันอย่างเป็นแนวทางเดียวกันในทุกท้องที่ในจังหวัด

⁶⁷ <http://ja.wikipedia.org/03/02/06>

ผิดกับหลายท้องที่ในหลายๆ จังหวัดที่ไม่มีความพร้อมมาก่อน พอได้เงินมาทันทีจึงได้นำไปใช้ในสิ่งที่ไม่ได้มีผลระยะยาวในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

บทบาทภาคสังคมในการสนับสนุนทางด้านการเงิน

สหกรณ์การเกษตร (Nokyo)

ในด้านงบประมาณหรือการเงิน สหกรณ์การเกษตรถือว่าเป็นแหล่งเงินทุนและแหล่งกักเก็บที่เป็นตัวเงินที่สำคัญ เพราะนอกจากสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นในแต่ละท้องที่นั้นจะสามารถบริหารงานและการเงินของตนเองได้แล้ว เมื่อมีปัญหาเรื่องการเงิน สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นยังจะมีธนาคารสหกรณ์การเกษตร The Nourin Chukin Bank สังกัดสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ (JA-ZENCHU) เป็นอีกแหล่งเงินทุนที่สามารถให้สมาชิกของสหกรณ์กู้ยืมได้ ถ้าสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นแห่งใด สามารถที่จะทำผลประกอบการได้ดี และพึ่งพาตัวเองได้มาก ไม่ต้องพึ่งพาสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติได้มากเท่าไร ความอิสระในการบริการและอิสระจากนโยบายจากสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น

สำหรับสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นของโออิตะ โดยมากแล้วพึ่งพาตัวเองได้มาก เพราะแต่ละท้องถิ่นมีผลประกอบการที่ดี เช่น สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นของเมืองโอยามะปัจจุบันมีเงินทุนสหกรณ์ที่เริ่มต้นในตอนก่อตั้งเพียง 1.5 ล้าน เมื่อราว 40 ปีก่อน (ราวปลายทศวรรษที่ 1960) แต่ในปัจจุบัน สหกรณ์การเกษตรแห่งนี้ได้ประกอบการจากการช่วยเหลือและส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นให้ทำการเกษตรที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ที่เป็นบวียและเกาลัด และช่วยในเรื่องการขาย โดยเปิดเป็นร้านของสหกรณ์การเกษตรโอยามะ จนในปัจจุบันเงินทุนนั้นเพิ่มเป็น

20 ล้านบาท ทำให้เป็นสหกรณ์การเกษตรที่พึ่งพาตนเองได้ และมีอิสรภาพในการบริหารจัดการตนเอง โดยสิ่งที่พิเศษสำหรับสหกรณ์การเกษตรโอยามะคือ มีการนำเงินทุนของสหกรณ์ใช้ไปในการพาคนในท้องถิ่นไปเที่ยวต่างประเทศในแต่ละปี⁶⁸ จนคนท้องถิ่นโอยามะมีสัดส่วนในการถือครองหนังสือเดินทางมากเป็นอันดับต้นๆ ของญี่ปุ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมร่างกายแรงใจในการพยายามทำงานเพื่อท้องถิ่นของตนเองต่อไป

ห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ

ห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ ในโออิตะมีบทบาทในการเงิน ในด้านการบริจาคเงิน ห้างสรรพสินค้า โตเกียวสาขาในโออิตะ บริจาคเงินให้แก่รัฐบาลโออิตะ 100 ล้านบาท (ราว 30 ล้านบาท) ในปี 1980 เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลโออิตะนำเงินที่ได้รับบริจาคมานั้น นำมาก่อตั้งสถาบันส่งเสริม OVOP ในจังหวัดโออิตะ ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐที่ดูแลในเรื่องการส่งเสริม OVOP ในด้านต่างๆ⁶⁹

4. การตลาด (Marketing)

บทบาทภาครัฐในการสนับสนุนทางด้านการตลาด

บทบาทของรัฐบาลท้องถิ่น

นายฮิระมัตสึ ได้มีแนวคิดที่ว่า ภาครัฐควรมีหน้าที่ทางการตลาด หรือประชาสัมพันธ์สินค้า หรือบริการของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก นายฮิระมัตสึทำหน้าที่เป็นประชาสัมพันธ์ในทุกที่ที่เขาได้มีโอกาสไปแม้กระทั่งในต่างประเทศ หรือแม้กระทั่งรับบทบาทเป็นตัวแทนขาย (Salesman) เสียเอง ซึ่งบทบาทนี้ถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญมาก เพราะสินค้าที่ดีจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจึงจะประสบความสำเร็จ

⁶⁸ นฤตม์ เทอดศศิธรศักดิ์. มหัชจรรย์หมู่บ้านหลังเขา Global Village พอเพียงและยั่งยืนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์. น. 149-151.

⁶⁹ จากแผ่นพับ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 21 เผยแพร่จิตวิญญาณของชุมชนสู่ประชาคมเมือง แผ่นพับแจกในงาน OTOP to The World 2005 จัดทำโดย Oita OVOP 21 Promotion Council, 2005

ในการขาย ซึ่งนายฮิระมัตสึในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นตัวแทนของโออิตะ ได้นำสินค้าของโออิตะไปประชาสัมพันธ์ในวาระต่างๆ นายฮิระมัตสึเป็นคนแรกที่ผลักดันให้สุรากลับโซจู ซึ่งถือเป็นสุราพื้นบ้านในรูปแบบหนึ่งเข้าไปเป็นหนึ่งในเมนูในภัตตาคาร

ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะ เขามีโอกาสเดินทางไปในโตเกียวโดยระหว่างนั้นเขาได้เอาสุรากลับโซจูของโออิตะไปด้วย มีคนท้องถิ่นโออิตะคนหนึ่งเคยบอกเขาว่า ถ้านำสุรากลับโซจูผสมกับน้ำร้อน และบีบมะนาวคาโบนีลิ่งไปเล็กน้อยจะทำให้รสชาติอร่อยขึ้นมาก และยังทำให้ไม่เมาค้างอีกด้วย ด้วยความน่าสนใจของวิธีดื่มสุราชนิดนี้ในลักษณะนี้ เขาจึงนำเอาสุรากลับโซจูของโออิตะเข้าไปเสนอให้แก่เจ้าของภัตตาคารชั้นสูงชื่อดังในย่านภัตตาคารในกรุงโตเกียว โดยได้เข้าไปอธิบายวิธีการดื่มประกอบด้วยในภัตตาคารเหล่านั้นหลายแห่ง เขาคิดว่าถ้าเขาซึ่งเป็นผู้ว่าราชการโออิตะ ถ้าเข้าไปพูดถึงสินค้าโออิตะเอง ก็น่าจะมีควมน่าเชื่อถือไม่น้อยโดยในที่สุดเขาก็ได้รับการติดต่อจากหนึ่งในภัตตาคารชื่อดังในย่านที่เขาเอาสุรากลับโซจูไปเสนอ จนปัจจุบันสุรากลับโซจูของโออิตะกลายเป็นสินค้าเอกลักษณ์ของจังหวัด และมีสัดส่วนทางการตลาดในประเทศญี่ปุ่นในสินค้าชนิดเดียวกันนี้เป็นอันดับหนึ่ง⁷⁰

การเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นหัวหน้ารัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะมีอำนาจและควมน่าเชื่อถือ เพราะเป็นคนที่คนในจังหวัดวางใจ เชื่อใจ และพร้อมใจกันเลือกขึ้นมา ดังนั้น ในฐานะตัวแทนโดยองค์รวมของท้องถิ่น เขาจึงเลือกทำหน้าที่เป็นตัวแทนขาย เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าโออิตะให้มีชื่อเสียงและเป็นที่นิยม นอกจากนี้ในฐานะตัวแทนของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดโออิตะ นายฮิระมัตสึ มักจะถือโอกาสในการที่ได้ไปเยือนสถานที่ต่างๆ หรือไปบรรยาย ณ สถานที่ต่างๆ ทั่วญี่ปุ่น หรือแม้กระทั่งในต่างประเทศ

เพื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดโออิตะ และสินค้าโออิตะให้เป็นที่รู้จัก

ในส่วนของรัฐบาลโออิตะ ได้เป็นแนวร่วมในการประชาสัมพันธ์สินค้า และบริการของโออิตะในรูปแบบต่างๆ อาทิ ในพื้นที่ของส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งในเขตเทศบาลต่างๆ จะมีป้ายโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์สินค้า หรือสถานที่ท่องเที่ยวในโออิตะ โดยรัฐจะเป็นผู้ลงทุน หรือแม้กระทั่งที่พื้นถนนในจุดต่างๆ ในแต่ละเมืองของจังหวัดโออิตะก็จะมีกราฟิก หรือศิลปะในรูปแบบต่างๆ ที่สื่อถึงสินค้า และบริการของโออิตะอยู่ด้วย เป็นการช่วยเหลือคนในท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมการขาย ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวที่เดินอยู่ในจังหวัดโออิตะ และยังไม่เคยรับรู้มาก่อนว่าจังหวัดโออิตะมีสินค้าเด่นๆ อะไรบ้างได้มีโอกาสเห็นถึงการประชาสัมพันธ์นี้ โดยมีทั้งสินค้าทั้งจับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ จำพวกสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

นอกจากนี้ในด้านการตลาด ในส่วนของการกระจายสินค้า รัฐบาลโออิตะ ยังลงทุนทำศูนย์จำหน่ายสินค้าและบริการ สถานีบ้านเกิด เพื่อจำหน่ายสินค้าและบริการ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นไว้ในทุกท้องที่ในโออิตะ ในชื่อว่า “สถานีบ้านเกิด” (Sato no eki: 里の駅) หรือ “Home town Station” สำหรับสถานีบ้านเกิดนี้ เป็นสถานที่ในลักษณะร้านค้า เพื่อขายสินค้าของท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งบริการต่างๆ ด้วย โดยจะเป็นสินค้าและบริการที่เป็นของท้องถิ่นนั้นๆ หรือเป็นวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ จริงๆ โดยมีครบทุก 14 อำเภอ 3 เมือง และ 1 หมู่บ้านในโออิตะ รวม 42 แห่ง เพื่อให้บริการแก่คนในท้องถิ่นอื่นๆ ในโออิตะ เพื่อเรียนรู้แนวทางของท้องถิ่นอื่นๆ ในท้องถิ่นเดียวกัน และ ยังบริการสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปอีกด้วย และนอกจากสถานีบ้านเกิดจะขายสินค้าแล้ว ยังจะมีบริการต่างๆ ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ อีกด้วย เช่น มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในท้องถิ่น มีการ

⁷⁰ 平松守彦 (1993) 『わたしの地域おこし』, p. 23.

เว็บไซต์ของบริษัท Oita Isson Ippin

ที่มา: <http://www.oita-isson-ippin.co.jp>

ให้ทดลองใช้ชีวิต หรือลองดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ในแบบฉบับของท้องถิ่นนั้นๆ เช่น มีการตั้งแคมป์ในพื้นที่ มีบ่อน้ำร้อน หรือมีที่พักแบบชาวท้องถิ่นให้พักเพื่อประสบการณ์ และชิมซบเอกลักษณ์ในท้องถิ่น⁷¹

มีการจัดตั้งบริษัทในชื่อว่า บริษัท Oita Isson Ippin จำกัด เพื่อเพิ่มสถานที่หรือช่องทางจำหน่ายสินค้า มีการขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เข้าถึง ผู้บริโภคในยุคใหม่ ๆ ที่มีวิถีชีวิตออกไปในทางเทคโนโลยี และนำสินค้าของโออิเตะออกแสดงทั้งในและต่างประเทศในลักษณะการแสดงผลสินค้า และเน้นการขายทั้งแบบจากทางเว็บไซต์ และจากการแสดงผลสินค้า แบบขายส่ง (Wholesale) โดยการขายสินค้าแบบขายส่งทางเว็บไซต์ และการแสดงผลสินค้านี้

มียอดขายในปี ค.ศ. 1998 ถึง 855 ล้านเยน หรือราว 256 ล้านบาท⁷²

รัฐบาลมีการลงทุนจัดทำแผนพับ แผนป้ายต่างๆ ติดไว้เพื่อประชาสัมพันธ์ สินค้า บริการ หรือเทศกาลต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในจังหวัด เพื่อประชาสัมพันธ์วันที่จะจัดงานต่างๆ รวมทั้งมีการจัดพิมพ์แผนพับข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ หรือหนังสือจัดตารางการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ในโออิเตะ ตีพิมพ์วางเอาไว้ในจุดต่างๆ เช่น ที่ว่าการอำเภอ เมือง หรือหมู่บ้านในเขตต่างๆ หรือตามสถานีรถไฟ จุดต่างๆ ในจังหวัด รวมถึงห้องสมุดในที่ต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถหยิบ และนำไปเป็นข้อมูลในการท่องเที่ยวภายในจังหวัดได้

⁷¹ <http://www.pref.oita.jp/10500/satonoeki> 17/01/08

⁷² <http://www.oita-ita.jp/vtrade/e/company/je052.html> 17/01/08

สำหรับบทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นในด้านการตลาดนี้ แม้ในปัจจุบัน นายฮิระมัตสึจะไม่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะแล้วก็ตาม แต่รัฐบาลท้องถิ่นของโออิตะ โดยการนำของผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะคนใหม่ๆ ก็ยังคงดำเนินรอยตาม และให้การสนับสนุน OVOP อยู่จนถึงปัจจุบัน ประกอบกับนายฮิระมัตสึเอง หลังจากสิ้นสุดการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดในปี ค.ศ. 2003 ก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานของ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee ที่เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่เขาก่อตั้งขึ้น แต่ไม่ได้เน้นไปในการช่วยเหลือสนับสนุนท้องถิ่นโออิตะโดยตรงอีกต่อไป แต่จะเป็นการช่วยเหลือนานาชาติที่นำแนวคิดของโออิตะไปใช้ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดโออิตะในทางอ้อม เนื่องจากเมื่อนายฮิระมัตสึเดินทางไปบรรยายในต่างประเทศ ก็จะไปในตัวแทนของชาวโออิตะ เมื่อบรรยายก็จะนำตัวอย่างของโออิตะ สินค้าโออิตะ แหล่งท่องเที่ยวโออิตะ เมืองต่างๆ ในโออิตะมาประกอบการบรรยาย ซึ่งจะเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดโออิตะ รวมทั้งสินค้าในรูปแบบต่างๆ ให้นานาชาติได้รู้จัก

บทบาทของรัฐบาลกลาง

รัฐบาลกลางมีบทบาทในด้านการตลาดคือด้านการกระจายสินค้า คือมีการสร้าง “สถานีริมทาง” หรือ “Roadside Station” (Michi no eki: 道の駅) ในทางหลวงแผ่นดินในทุกๆ จังหวัดทั่วประเทศ ญี่ปุ่น เพื่อเป็น “จุดแวะพัก” ระหว่างการเดินทางเพื่อพักผ่อน โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่จอดรถ ที่นั่งพักผ่อน จุดชมวิว หอสังเกตการณ์ แหล่งท่องเที่ยว และที่สำคัญมีร้านขายสินค้าท้องถิ่นจากที่ต่างๆ ในท้องถิ่นวางจำหน่าย ซึ่งร้านค้าในสถานีริมทางนี้เองถือว่าเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการกระจายสินค้า

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นรัฐบาลกลางไม่ได้เจาะจงที่จะช่วยเหลือจังหวัดโออิตะแต่เพียงจังหวัดเดียว และไม่ได้ออกนโยบายในการที่จะช่วยเหลือด้านการตลาดแก่ท้องถิ่นออกมาโดยตรง แต่รัฐบาลกลางมีนโยบายระดับประเทศที่จะพัฒนาทางหลวงโดยออกเป็นนโยบายในปี ค.ศ. 1993 โดยนำร่องในการสร้าง “สถานีริมทาง” 103 สถานีทั่วประเทศ ผ่าน Road Bureau ในสังกัดกระทรวง Ministry of Land, Infrastructure and Transport⁷³ ดังนั้นการสร้างสถานี

ภาพสถานีริมทางในเมืองโอยามะ

ที่มา: <http://www.we-love-oita.or.jp>

⁷³ Ministry of Land, Infrastructure and Transport of Japan http://www.mlit.go.jp/road/road_e/contents00/next_stage02.html 17/01/08

ริมทางที่สร้างทั่วประเทศ จึงได้มีสถานีริมทางอยู่ในจังหวัดโออิตะด้วย

สถานีริมทางนี้มีกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ ทุกจังหวัด แต่ไม่ทุกท้องถิ่น โดยในจังหวัดโออิตะเองรัฐบาลกลางสร้างสถานีริมทางเพียง 11 สถานี⁷⁴ ซึ่งในเกาะคิวชูมีทั้งหมด 69 สถานี ทั้งประเทศในปัจจุบันมี 858 แห่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าในโออิตะปัจจุบันมีเพียง 11 สถานีเท่านั้น สินค้าที่วางจำหน่ายก็มาจากที่ต่างๆ แม้จะไม่ใช่ที่ที่ผลิตสินค้านั้นก็ตาม ดังนั้นรัฐบาลท้องถิ่นโออิตะจึงต้องจัดสร้างเพิ่ม โดยใช้ชื่อว่า “สถานีบ้านเกิด” “Hometown Station” ในทุกท้องถิ่นในโออิตะเพื่อให้ขายของเฉพาะของในท้องถิ่นที่สถานีบ้านเกิดตั้งอยู่เท่านั้น จึงทำให้สถานีบ้านเกิดมีเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นมากกว่า

บทบาทภาคสังคมในการสนับสนุนทางด้านการตลาด

สหกรณ์การเกษตร (Nokyo)

สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นในแต่ละที่มีส่วนในด้านสถานที่หรือช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า สหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นในโออิตะโดยพื้นฐานแล้วจะมีการสร้างร้านค้าเพื่อจำหน่ายสินค้าท้องถิ่นของตน แต่ในบางท้องถิ่นที่สหกรณ์การเกษตรมีผลประกอบการที่ดี ถึงกับมีร้านที่ดำเนินงานและบริหารโดยสหกรณ์ท้องถิ่นนั้นๆ ไปเปิดร้านในต่างจังหวัด ดังตัวอย่างของสหกรณ์การเกษตรท้องถิ่นของเมืองโอยามะ ซึ่งมีการเปิดร้านค้าขายสินค้าท้องถิ่นในนามร้าน “Konohana Garten” ซึ่งมีร้านในตัวเมืองโอยามะเองแล้ว ยังมีการเปิดร้านค้าสหกรณ์ในท้องถิ่นอื่นๆ ในโออิตะอีกหลายแห่ง และในจังหวัดฟูกูโอกะอีกถึง 2 แห่ง⁷⁵

ห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ

ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าส่วนหนึ่งเป็นของห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ ในโออิตะ ซึ่งห้างร้านหรือศูนย์การค้าในเมืองใหญ่ เช่น ห้างโทกิวะเองก็มีส่วนร่วมในด้านการตลาด คือ มีการจัดสถานที่ และรับสินค้าท้องถิ่นของโออิตะไปวางเพื่อจำหน่าย โดยการหักค่าใช้จ่ายไว้ 20 เปอร์เซ็นต์ แต่ค่าใช้จ่ายนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของค่าบรรจุก้นหรือถุงทั้งหลาย รวมทั้งเป็นค่าจ้างคนให้มาเป็นพนักงานขาย โดยที่ผู้ผลิตสินค้าท้องถิ่นนั้นๆ ไม่ต้องมาลงมือขายเอง โดยไม่ได้เก็บค่าเช่าสถานที่แต่อย่างใด แม้จะไม่ได้กำไรจากส่วนนี้ แต่ห้างร้านต่างๆ ก็ยอมเพื่อเป็นอีกแนวร่วมในการประชาสัมพันธ์จังหวัดโออิตะ และสินค้าโออิตะ และเป็นอีกหนึ่งกำลังในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในโออิตะ และมาซื้อสินค้าในโออิตะ⁷⁶

จากบทบาททั้งหมดของภาคส่วนต่างๆ ในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้านในการฟื้นฟูท้องถิ่นของโออิตะตามแนวทาง OVOP ทั้งด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล การผลิต การเงินและงบประมาณ และการตลาด ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคสังคมมีบทบาทร่วมกัน แต่สำหรับรัฐบาลกลางแม้ว่าจะมีบทบาทในด้านการเงินหรืองบประมาณ และการตลาด แต่ก็มิได้เข้ามาช่วยเหลือท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะสังเกตได้จากทั้งนโยบายให้เงินอุดหนุนในปี ค.ศ. 1988 ที่ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เพราะบางท้องถิ่นมิได้นำเงินที่ได้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงขนาดที่บางท้องถิ่นไม่รู้ว่าจะนำเงินที่ได้ไปใช้อย่างไร หรือแม้กระทั่งสถานีริมทางที่เป็นผลพลอยได้ของท้องถิ่นต่างๆ ในทางการตลาดจากนโยบายพัฒนาทางหลวงของรัฐบาลกลาง แต่สถานีริมทางเองก็ไม่ได้มีเพียงพอในแต่ละท้องถิ่น

แนวทาง OVOP ของโออิตะ เป็นแนวทางที่เริ่มจุดเริ่มต้นจากท้องถิ่นเอง โดยเป็นแนวทางที่เน้น

⁷⁴ <http://www.we-love-oita.or.jp/kankou/english/DorivingRestArea.html> 17/01/08

⁷⁵ <http://www.oyama-nk.com/index.html> 17/01/08

⁷⁶ อออิคิม สุพรรณพงษ์. “รายงานการศึกษาดูงานประเทศญี่ปุ่น (FUKUOKA, OITA) ระหว่างวันที่ 3-8 กรกฎาคม 2547.” จัดทำโดยจังหวัดลำปาง, 2547 <http://www.moc.go.th/opscenter/lp/Japan.htm1> 06/06/2006

ความพึงพอใจและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น ในการที่จะฟื้นฟูท้องถิ่นเป็นหลัก จนประสบผลสำเร็จ ในด้านการยกสถานะความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น โออิตะ และได้เป็นแรงผลักดันให้ท้องถิ่นอื่นๆ ที่ประสบปัญหาทั่วประเทศตื่นตัวในการฟื้นฟูท้องถิ่นที่ ชบเซาของตัวเอง จนเกิดเป็นกระแสฟื้นฟูท้องถิ่นทั่ว ทั้งญี่ปุ่น จึงได้ส่งผลในการไปถึงจุดความสนใจให้ รัฐบาลกลางหันมาให้ความสนใจกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ในช่วงทศวรรษ 1980 จนออกเป็นนโยบายระดับ ชาติในการช่วยเหลือท้องถิ่นต่างๆ ท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งรูปแบบของการช่วยเหลือของรัฐบาลกลางเป็นไป ในรูปแบบของการสั่งการลงไปให้ (Top-down) ไม่ได้ เน้นความพึงพอใจ หรือศักยภาพของประชาชนใน ท้องถิ่นตามแบบการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom- up) เหมือนอย่าง OVOP ของโออิตะ บทบาทของ รัฐบาลกลางจึงไม่ได้ส่งผลอย่างยั่งยืนในการฟื้นฟู ท้องถิ่นให้แก่ท้องถิ่นในญี่ปุ่น

บทสรุป

การฟื้นฟูท้องถิ่นในญี่ปุ่น เป็นนโยบาย หรือ กระบวนการลักษณะแบบพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) เนื่องด้วยรัฐบาลท้องถิ่นจะให้ความสำคัญ ไม่ได้บังคับ หรือกำหนดนโยบายเพื่อให้คน ในท้องถิ่นปฏิบัติตาม ในลักษณะแบบพัฒนาจากบน ลงล่าง (Top-down) รัฐบาลกลางเองไม่ได้เป็นผู้ริเริ่ม กลยุทธ์ในการฟื้นฟูท้องถิ่นขึ้นมา แต่เป็นการเริ่มต้น จากระดับจากจังหวัดโออิตะก่อน และแพร่กระจายไป ในระดับท้องถิ่นต่างๆ เมื่อท้องถิ่นต่างๆ เริ่ม เคลื่อนไหวในการฟื้นฟูพัฒนาท้องถิ่นตนมากขึ้น จนกลายเป็นกระแส รัฐบาลกลางจึงให้ความสำคัญ แก่ท้องถิ่นจนออกนโยบายเพื่อช่วยเหลือท้องถิ่นขึ้น มาดังที่ได้กล่าวไป ดังนั้นจึงสามารถจะกล่าวได้ว่า นโยบายการฟื้นฟูท้องถิ่นนั้น เริ่มต้นแบบล่างขึ้นบน

นโยบายของรัฐบาลกลางที่ออกมาเพื่อช่วย เหลือท้องถิ่นนั้น ไม่ได้ส่งผลอย่างเพียงพอต่อการ

ฟื้นฟูพัฒนาท้องถิ่นมากนัก ซึ่งดูได้จากนโยบายสร้าง แหล่งกระจายสินค้าในแต่ละท้องถิ่นทั่วญี่ปุ่นในชื่อว่ “สถานีริมทาง” ในปี ค.ศ. 1993 ซึ่งรัฐบาลกลางเป็น คนลงทุนให้ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถกระจายสินค้า ของท้องถิ่นตนเองผ่านสถานีที่กล่าวถึงนี้ได้ แต่ก็ไม่ เพียงพอต่อความต้องการ เพราะการลงทุนในทุกๆ ท้องถิ่น ทุกเขตในประเทศญี่ปุ่นคงจะเป็นไปไม่ได้ ใน โออิตะเองมีสถานีริมทางเพียง 12 แห่งในบางท้องถิ่น ในโออิตะ ดังนั้น รัฐบาลท้องถิ่นโออิตะ จึงต้องช่วยใน ด้านการกระจายสินค้าของคนในท้องถิ่นเพิ่มโดยการ สร้าง “สถานีบ้านเกิด” เพื่อเป็นแหล่งกระจายสินค้า และวัฒนธรรม ในเกือบทุกท้องถิ่นในโออิตะ

การฟื้นฟูท้องถิ่นที่เจียบเหงาชบเซาให้กลับ มามีชีวิตชีวาของโออิตะนั้น ไม่ได้ประสบความสำเร็จ ในระยะเวลาอันสั้น แต่มีขั้นตอนในการดำเนิน นโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการฟื้นฟูและพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญ กับทรัพยากรบุคคลเป็นสำคัญ ดังจะสังเกตได้ว่าใน ช่วงเริ่มต้นนั้นจะมีการประชาสัมพันธ์แนวความคิด OVOP ก่อนเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และรับทราบใน สิ่งที่รัฐบาลท้องถิ่นต้องการที่จะทำ เพื่อให้ประชาชน เห็นด้วย จากนั้นสิ่งที่ตามมาที่สำคัญคือการพัฒนา ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งต้องใช้เวลาในการร่ำเรียนถึง 2 ปีในแต่ละรุ่น อย่างค่อยเป็นค่อยไป

จากกระบวนการ และเส้นทางของการฟื้นฟู ท้องถิ่นของโออิตะ ตามแนวทางของ OVOP จะเห็นได้ ว่าในแต่ละขั้นของกระบวนการจะมีบทบาทของภาค รัฐและภาคสังคมที่แตกต่างกันออกไป นับตั้งแต่ แนวคิด OVOP ซึ่งมีบทบาทของภาครัฐบาลท้องถิ่น โออิตะเข้ามา มีบทบาทอย่างเต็มตัว เนื่องจากเป็นผู้ ริเริ่มที่จะใช้นโยบายนี้เพื่อฟื้นฟูท้องถิ่นของโออิตะ ซึ่งแนวคิดนี้รัฐบาลโออิตะได้มีบทบาทในขั้นต่อมาคือ ประชาสัมพันธ์แนวคิดนี้ให้แก่ประชาชนชาวโออิตะได้ รับรู้ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ ถึงแนวคิด และสิ่งที่รัฐบาลโออิตะต้องการที่จะเสนอ แก่พวกเขา ในส่วนของขั้นต่อมาคือ การสร้างผู้นำ

โดยเมื่อประชาชนรับทราบถึงสิ่งที่รัฐบาลโออีต๊ะ ต้องการสนับสนุนแล้ว รัฐบาลโออีต๊ะซึ่งมีแนวคิดว่าจะใช้การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบของการให้ความสำคัญแก่ประชาชน ดังนั้นจึงต้องการที่จะให้คนรุ่นใหม่ในท้องถิ่นต่างๆ มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ในการที่จะไปเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลให้แก่ท้องถิ่นของตน จึงได้ลงทุนในการสร้างโรงเรียนฝึกผู้นำ เพื่อให้ตัวแทนรุ่นใหม่ของแต่ละท้องถิ่นได้มีโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ความสามารถเพื่อที่จะกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนที่กำลังซบเซาลง โดยในท้องถิ่นแต่ละที่เอง ก็มีการเรียนรู้ พัฒนา ปรับปรุง แก้ไข สินค้าและบริการต่างๆ จนกลายเป็นสินค้าที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ออกมา ผ่านการตลาดซึ่งมีบทบาทของทุกภาคส่วนเข้ามาให้การช่วยเหลือใน ส่วนของการตลาดนี้

ในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ผู้มีบทบาทโดยตรง คือ รัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่น ผ่านโรงเรียนฝึกผู้นำที่รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้จัดตั้งขึ้น

ในส่วนของการผลิตนั้น ผู้มีบทบาทโดยตรง คือ รัฐบาลท้องถิ่น โดยให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค คำแนะนำ วิจัย แก้ปัญหาในด้านการผลิตสินค้าผ่านสถาบัน แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่รัฐจัดตั้งขึ้น นอกจากนั้น ภาคสังคม ในส่วนของประชาชน กลุ่มหรือสมาคมต่างๆ มีบทบาทในการผลิตสินค้าทั้งจับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ และสหกรณ์การเกษตร มีบทบาทในด้านการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิต

ในส่วนของการเงินและงบประมาณ ผู้มีบทบาทโดยตรง คือ รัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งมีแนวคิดว่าจะไม่ช่วยเหลือประชาชนโดยให้เป็นตัวเงินเปล่าๆ แต่จะนำเงินไปลงทุนทำโรงเรียนเพื่อฝึกผู้นำ และสถาบันวิจัย หรือแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อคอยช่วยเหลือในการผลิต ส่วนภาคสังคม ในส่วนของสหกรณ์การเกษตร มีบทบาทในรูปแบบของการให้กู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนในการผลิตสินค้าและบริการ สำหรับรัฐบาลกลางมีบทบาทในด้านนี้ คือ ให้เงินอุดหนุน

แบบให้เปล่ากับทุกท้องถิ่นในญี่ปุ่น ซึ่งเป็นนโยบายระดับชาติ ไม่ได้เจาะจงท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง และไม่ได้แนะนำท้องถิ่นในการนำเงินตรงนี้ไปใช้งาน บางท้องถิ่นจึงนำไปใช้อย่างที่เรียกว่าไม่มีผลออกเลยอย่างยั่งยืน ซึ่งโออีต๊ะก็ได้เงินจากนโยบายนี้เช่นกัน และได้ นำเงินไปต่อยอดแนวทาง OVOP

ในส่วนของการตลาด ในส่วนของการผลิต ได้กล่าวถึงเป็นบทบาทการผลิต (Production) ไปแล้ว จึงจะเหลือในส่วนของ ราคา (Prices), สถานที่ หรือช่องทางในการจัดจำหน่าย (Place) และการประชาสัมพันธ์ (Promotion) ซึ่งในส่วนของราคานั้น ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ห้ด้วยเนื่องจากการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า และสัมภาษณ์ไม่ได้มีภาคส่วนใดกล่าวถึงประเด็นราคา มีแต่ในส่วนของนโยบาย OVOP ที่จะกล่าวว่า พัฒนาสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่ม จึงสรุปได้ว่า สินค้าในโออีต๊ะไม่ได้เน้นขายกันที่ราคาถูก เพราะได้เพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป หรือใส่เอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้กลายเป็นจุดขายไปแล้ว ดังนั้น จึงจะนำแค่ในส่วนของสถานที่หรือช่องทางในการจำหน่าย (Place) และการประชาสัมพันธ์ (Promotion) ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการฟื้นฟูท้องถิ่น เข้ามาทำการวิเคราะห์ ดังนี้ ภาครัฐ ในส่วนของรัฐบาลท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดโออีต๊ะ มีบทบาทเป็นตัวแทนขายรัฐบาลมีบทบาทในการจัดการประชาสัมพันธ์สินค้าทุกอย่างในรูปแบบต่างๆ และช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างเต็มตัว และรัฐบาลกลาง มีบทบาทด้านช่องทางกระจายสินค้า แต่เนื่องจากเป็นนโยบายระดับประเทศในการจัดสร้าง “สถานีริมทาง” และมีจุดมุ่งหมายหลักในการที่จะให้เป็นที่พักของผู้ใช้ทางหลวงแผ่นดิน จึงกระจายตัวอยู่ในทุกจังหวัด ซึ่งในโออีต๊ะมีเพียง 11 แห่ง ไม่ครบทุกท้องถิ่น นอกจากนี้ ภาคสังคม มีบทบาทของสหกรณ์การเกษตร ที่มีบทบาทในส่วนของสถานที่ และช่องทาง การจัดจำหน่ายและห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ ก็มีบทบาทในด้านสถานที่และช่องทางจัดจำหน่าย

ดังนั้น จึงจะกล่าวสรุปได้ว่า บทบาทในทุก

ภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ ทั้งรัฐบาลท้องถิ่น และรัฐบาลกลางล้วนมีบทบาทในการฟื้นฟูท้องถิ่น แต่ในส่วนของรัฐบาลท้องถิ่นจะมีบทบาทที่สำคัญ เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดกับท้องถิ่นของตนเอง รู้ถึงความเหมาะสมและศักยภาพของท้องถิ่นตนเอง จึงควรมีบทบาทในทางตรงอันสำคัญยิ่งต่อการฟื้นฟูท้องถิ่นของโออีต๊ะ เพราะใช้ศักยภาพของท้องถิ่นมาใช้ จนทำให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาท้องถิ่น

รัฐบาลกลางไม่ได้เป็นผู้ริเริ่มที่จะคิดฟื้นฟูท้องถิ่นขึ้นมาตั้งแต่แรก เพราะมุ่งสนใจพัฒนาประเทศในด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งมีศูนย์กลางคือ เมืองใหญ่ๆ จนท้องถิ่นประสบปัญหาความชบเซา ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา แต่ในท้องถิ่นที่เกิดปัญหาก็ได้เกิดการเคลื่อนไหวในการฟื้นฟูท้องถิ่นด้วยท้องถิ่นกันเอง ทำให้เกิดกระแสการฟื้นฟูท้องถิ่น และทำให้รัฐบาลกลางหันมาให้ความสนใจในเวลาต่อมา และเป็นการออกนโยบายระดับประเทศ เพื่อช่วยฟื้นฟูท้องถิ่น ในลักษณะแบบจากบนลงล่าง แบบให้เงินอุดหนุนเปล่าๆ ให้แก่ทุกท้องถิ่นในญี่ปุ่นถึงท้องถิ่นละ 100 ล้านเยนในปี ค.ศ. 1988 โดยไม่ได้มองถึงศักยภาพ และความพร้อมของท้องถิ่น ซึ่งหลายๆท้องถิ่นไม่ได้มีพื้นฐานที่ดีในการฟื้นฟูท้องถิ่นมาก่อนเหมือนจังหวัดโออีต๊ะที่ได้มีการดำเนินกระบวนการตามแนวทาง OVOP มาเป็นทุนเดิมอยู่แล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 แต่เนื่องด้วยเป็นเงินจากรัฐที่กำหนดเอาไว้ว่าให้เอาเงินไปพัฒนาฟื้นฟูท้องถิ่น บางท้องถิ่นรับมือไม่ทันกับการได้เงินได้เปลวก่อนใหญ่จากรัฐบาลกลางมา ไม่รู้เอาเงินไปใช้อย่างไร จึงต้องตามท้องถิ่นอื่นๆ ในการสร้างพิพิธภัณฑ์ บ่อน้ำร้อน จนขาดความเป็นเอกลักษณ์ ไม่เป็นจุดขาย บางที่ถึงกับไม่รู้จะเอาไปใช้อะไร แต่ต้องใช้ เพราะเป็นคำสั่งจากรัฐบาลกลาง จึงเอาเงินไปซื้อทองมาจัดแสดงในตู้โชว์ ไม่ได้สร้างผลออกเอยอย่างยั่งยืน หรือแม้กระทั่งในส่วนของแผนการจัดสร้าง “สถานีริมทาง” ก็ตาม เป็นแผนที่ไม่ได้ยึดเอาท้องถิ่นเป็นหลัก แต่ยึดทางหลวง และผู้ใช้

ทางหลวงเป็นหลัก สถานีริมทางจึงกระจายตัวอยู่เฉพาะเส้นทางหลวงที่มีผู้สัญจรมากๆ เพราะทำเอาไว้ให้ผู้ใช้ทางหลวงได้ใช้พักผ่อน ในโออีต๊ะมีเพียง 11 แห่ง ทั้งๆ ที่มีเขตท้องที่มากกว่านั้น ทำให้ 11 แห่งนั้นแม้จะเป็นแหล่งในการกระจายสินค้าได้ แต่ก็ไม่ได้สร้างเอกลักษณ์หรือจุดขายให้กับท้องถิ่น ครบทุกที่เพราะสินค้าเองก็มาจากที่ที่หลากหลาย และที่ตั้งของสถานีก็จะอยู่เฉพาะจุดใหญ่ๆ ซึ่งรัฐบาลท้องถิ่นโออีต๊ะเห็นจุดบกพร่องตรงนี้ จึงต้องจัดสร้าง “สถานีบ้านเกิด” เพื่อแก้ปัญหา โดยสถานีบ้านเกิดจะมีกระจายตัวในทุกที่ ทุกเขตของโออีต๊ะถึง 42 สถานีครบถ้วนทุกท้องที่ในโออีต๊ะ ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ จึงสามารถใช้ประโยชน์จากสถานีบ้านเกิดนี้ได้ โดยเฉพาะในด้านการตลาด โดยเอาสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องที่ ทั้งสินค้าและบริการ มาใช้ประโยชน์ในแง่การกระจายสินค้า และประชาสัมพันธ์สินค้าได้ในสถานีท้องถิ่น

ภาคสังคมเอง ก็มีบทบาทสำคัญ ทั้งตัวประชาชนเอง กลุ่ม หรือสมาคมต่างๆ สหกรณ์ การเกษตร และห้างร้าน หรือบริษัทต่างๆ แต่ที่สำคัญที่สุดคงจะหนีไม่พ้นในส่วนของตัวประชาชนเอง ที่นอกจากจะมีส่วนในการผลิตแบบเต็มตัวแล้ว ในทางความมุ่งมั่นและแรงใจในการทำเพื่อท้องถิ่นของตนเองก็มีส่วนเป็นอย่างมาก เริ่มจากที่ต้องยินยอมพร้อมใจที่จะร่วมมือกัน ช่วยเหลือกันฟื้นฟูพัฒนาท้องถิ่นของตนขึ้นมา บางท้องถิ่นต้องยอมปิดกั้นความเจริญทางวัตถุ ยอมใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม เพราะต้องการสร้างเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และทำให้เกิดรายได้อย่างยั่งยืน ส่วนกลุ่มหรือสมาคมต่างๆ เองมีบทบาทในส่วนของการผลิต เพราะเป็นกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นรวมตัวกันขึ้นมาเพื่อแปรรูปสินค้า ส่วนสหกรณ์การเกษตร และห้างร้าน บริษัทต่างๆ มีบทบาทสำคัญในด้านการตลาดในส่วนของสถานี และการกระจายสินค้า

ข้อเสนอแนะ

จะเห็นได้ว่าการฟื้นฟูท้องถิ่นของโออีต๊ะ ตามแนวทาง OVOP นั้นเป็นไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลากว่าในแต่ละกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างมีขั้นตอน ตั้งแต่พัฒนาทรัพยากรบุคคล หรือการสร้างคนนั่นเอง แต่ทุกคนในท้องถิ่นต้องมีพื้นฐานในการเข้าใจและช่วยเหลือกัน ด้วยความเต็มใจที่จะทำเพื่อท้องถิ่นอย่างไม่ย่อท้อ ดังนั้นการฟื้นฟูหรือพัฒนาท้องถิ่น ความมีวิสัยทัศน์ที่ดีของผู้ประกอบการกับความร่วมมือร่วมใจ ความยินดี ภูมิใจในท้องถิ่น จิตสำนึกในการทำเพื่อท้องถิ่นของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้การพัฒนาให้ดำเนินเป็นไปได้ และส่งผลอย่างยั่งยืนตามรูปแบบของโออีต๊ะ แม่แบบแห่งการฟื้นฟูท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของโลก

สำหรับการนำ OVOP (One Village One Product) ของโออีต๊ะ ประเทศญี่ปุ่น มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาของไทยนั้น มีให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ. 2001 ในโครงการ OTOP (One Tambon One Product) ของรัฐบาลไทยยุคนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งทั้ง OVOP และ OTOP ต่างมีเป้าหมายไปในทางเดียวกันคือ ฟื้นฟูท้องถิ่น แต่ในเชิงปฏิบัตินั้นมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก

ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการเข้าไปทำการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการภายใต้โครงการ OTOP ของไทย ทั้งกรมส่งเสริมการค้าส่งออกและผู้ประกอบการในหลายๆ แห่งทำให้ได้พบความแตกต่างกันระหว่างแนวปฏิบัติของ OVOP และ OTOP ในเบื้องต้น ดังนี้

ในส่วนของ OVOP ของโออีต๊ะมุ่งเน้นที่จะนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่น ที่เป็นของท้องถิ่นนั้นๆ จริงๆ เข้ามาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อทำให้เกิดเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ขึ้นมา และสินค้าก็จะขายเพียงแค่เฉพาะในท้องถิ่นนั้นๆ จริงๆ

เพื่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่ว่าถ้าจะซื้อต้องมาซื้อที่นี้เท่านั้น และถือเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวท้องถิ่นไปในตัวด้วย ในขณะที่ OTOP ของไทย เป็นการเสริมสร้างให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ๆ โดยไม่คำนึงว่าจะนำของที่เป็นทรัพยากร หรือหาได้ในท้องถิ่นนั้นๆ มาทำสินค้า หรือบริการหรือไม่ ยกตัวอย่างจากที่ผู้วิจัยเคยได้มีโอกาสเดินทางพร้อมกับคณะวิจัยชาวญี่ปุ่นของเจโทร เพื่อวิจัยในเรื่อง OTOP ของไทยนั้น ขณะที่ไปสัมภาษณ์บริษัททำขนมมะขามคลุกบ๊วย⁷⁷ ที่ได้รับการรับรองคุณภาพ OTOP ในเขตสะพานสูงของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยของเจโทรเมื่อได้ลงไปดูในโรงงานที่ตั้งอยู่ร่วมกับบริษัทมะขามนั้น ได้ถามทันทีว่า ต้นมะขามปลูกอยู่ข้างหลังโรงงานใช่หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยชาวญี่ปุ่นคิดมาโดยตลอดว่า การที่เขตสะพานสูงมีสินค้า OTOP เป็นมะขาม ก็ต้องมีเอกลักษณ์ หรือมีทรัพยากรในท้องถิ่นที่เป็นมะขามด้วยแต่จริงๆ แล้วเจ้าของบริษัทขนมมะขามนี้ได้บอกว่า มะขามได้เอามาจากอีกจังหวัดหนึ่งแต่มาทำที่นี่ และสินค้าของบริษัทนี้ก็มิได้ขายเฉพาะในเขตสะพานสูงเท่านั้น แต่ยังขายตามร้านสะดวกซื้อทั่วๆ ไปอีกด้วย

นอกจากนี้ ในอีกหนึ่งบริษัท คือบริษัทผลิตสินค้าจากคอมพิวเตอร์ (โลหะผสมคล้ายตะกั่ว สีเงิน) ซึ่งสามารถนำมาทำสินค้าได้หลายประเภททั้งช้อน ส้อม ถ้วย ชาม ที่รองแก้ว ซึ่งมีที่ตั้งและโรงงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อได้สอบถามดูจึงพบว่า บริษัทนี้เป็นบริษัทเดียวในละแวกนั้นที่ทำสินค้าประเภทนี้ และทำมาตั้งแต่รุ่นพ่อ ซึ่งทำมาเนิ่นนานมากแล้ว ก่อนที่จะเกิดโครงการ OTOP แต่พอมีโครงการ OTOP จึงได้นำสินค้าที่ผลิตอยู่แล้วเข้าร่วมโครงการ และวัตถุดิบของสินค้าเองก็ไม่ได้เป็นทรัพยากร หรือวัตถุดิบในท้องถิ่น หรือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ แต่อย่างใด เพราะลูกค้าหลักจริงๆ ของบริษัทนี้คือ ชาวต่างชาติ และมีตลาดหลักคือ

⁷⁷ กรรมการผู้จัดการบริษัทบ้านมะขาม (Tamarind House) จำกัด. ผู้ประกอบการในเขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ที่เข้าร่วมโครงการ OTOP. สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2006

ตลาดต่างประเทศ แต่ที่ขอเข้าร่วมโครงการ OTOP ของรัฐบาลไทย ก็เนื่องด้วยคิดว่าจะได้มีโอกาสที่จะสนับสนุนสินค้าตัวเอง และคาดหวังว่ารัฐจะส่งเสริมสินค้าตนให้แก่ชาวต่างชาติ เช่น มีโอกาสได้ร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ รวมทั้งยังมีแนวคิดที่คิดว่าสินค้า ถ้ามีตราสินค้า OTOP การันตีจะเป็นที่เชื่อถือ ชาวต่างชาติว่าเป็นสินค้ามีคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง กับ OTOP ในกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ⁷⁸ พบว่าโครงการ OTOP ของไทยนั้นมีการดำเนินการของโครงการที่กระจายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากเป็นนโยบายระดับประเทศ มิใช่เป็นนโยบายระดับท้องถิ่นแบบ OVOP และเน้นผลที่เกิดขึ้นแบบรวดเร็ว ดังนั้นเพียงแค่ประกาศนโยบายผ่านทางสื่อต่างๆ ประชาชนที่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการอยู่แล้ว จึงให้ความสนใจในทันทีที่จะให้สินค้าของตนเข้าร่วมโครงการ เพื่อจะได้มีมาตรฐาน OTOP รับรองคุณภาพ และความน่าสนใจของสินค้าตน รวมทั้งมีโอกาสในการออกแสดงสินค้าทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย มีรูปแบบในด้านบทบาทของการผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบของการจัดการประกวดคุณภาพสินค้า และความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละปี หรือการประกวด OTOP Product Champion (OPC) มีการให้ดาวตั้งแต่ 1 ดาว ถึง 5 ดาว เพื่อบ่งบอกถึงคุณภาพของสินค้าแต่ละชนิด เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการพัฒนาปรับปรุงสินค้าตนเองให้เหมาะสมกับการส่งออก โดยสินค้าที่ได้รับมาตรฐานดาวของ OTOP หรือจากการประกวด OPC โดยเฉพาะถ้าได้ในระดับสูง เช่น 4 ดาว หรือ 5 ดาวมักจะเป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการจะตั้งราคาขายแพง จนคนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถบริโภคได้ ดังนั้น ตลาดหรือลูกค้าจึงเป็นชาวต่างชาติหรือเน้นสินค้าเพื่อการส่งออก

ส่วน OVOP ของโออิตะเป็นนโยบายของรัฐบาลท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นของญี่ปุ่นจะมีอำนาจ

และมีความอิสระจากส่วนกลางค่อนข้างมาก แม้ว่าในบางท้องถิ่นที่ยังต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากส่วนกลาง หรือรัฐบาลกลางมาก ก็จะต้องอิงนโยบายของส่วนกลาง ความอิสระในการปกครองตัวเองจะมีน้อยลง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น รัฐบาลท้องถิ่นในญี่ปุ่นก็ยังมีอำนาจในการที่จะวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ และมีอำนาจในการดำเนินนโยบายของตนเองได้มากกว่าของไทย OVOP ก็เป็นหนึ่งในอำนาจของรัฐบาลท้องถิ่นที่จะมีสิทธิที่จะนำนโยบายนี้มาใช้กับท้องถิ่นของตน โดยคิดขึ้นมาเอง และไม่ต้องการรับการอนุมัติจากส่วนกลาง ซึ่งโชคดีที่โออิตะในตอนเริ่มฟื้นฟูท้องถิ่นมีผู้นำจังหวัด หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลอย่างนายอิระมัตสึ โดยเขาได้ออกแบบให้ OVOP มีแผนการอย่างเป็นขั้นตอน ไม่ได้เร่งรีบ ไม่ได้เป็นในรูปแบบของโครงการ แต่ในรูปแบบของ “แนวทาง” และจะให้ความสำคัญกับความพึงพอใจ รวมถึงศักยภาพของคนในท้องถิ่น หรือให้ความสำคัญกับตัวคนมากกว่าสินค้า มีขั้นตอนอย่างเป็นหลักการ โดยเริ่มต้นในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ และเข้าใจในสิ่งที่รัฐกำลังจะทำ และต่อมาจึงเริ่มพัฒนาผู้นำท้องถิ่น โดยให้คนที่มีความรู้ และเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นนั้นๆ มาร่ำเรียนในทุกๆ ด้าน เช่น พัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อกลับไปเป็นผู้นำในการพัฒนาสินค้า และบริการแก่ท้องถิ่นของตน และรัฐบาลโออิตะจะคอยให้ความช่วยเหลือในด้านการตลาด เช่น ช่วยด้านคุณภาพสินค้าบรรจุภัณฑ์ผ่านสถาบันวิจัยต่างๆ ที่รัฐลงทุนตั้งขึ้นเพื่อบริการประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ และการกระจายสินค้า ครอบคลุมด้าน แต่จะไม่ช่วยโดยการให้ความช่วยเหลือเป็นรูปตัวเงิน เพราะเชื่อว่าจะไปทำลายการพึ่งพาตนเองลง

หากจะกล่าวถึงความเป็นไปได้ที่ท้องถิ่นไทย จะพัฒนาได้อย่างยั่งยืนตามแบบอย่างโออิตะได้

⁷⁸ ผู้เชี่ยวชาญโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ประจำปีส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์. สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2006

หรือไม่นั้น คงจะสามารถอธิบายได้ว่า อุปสรรคแรกที่จะพบคือ เรื่องความแตกต่างกันของระบบการเมืองและอำนาจ รวมถึงความอิสระจากส่วนกลางของท้องถิ่นไทย อาทิ งบประมาณของท้องถิ่นไทย ต้องรอมมาจากส่วนกลางเพื่อจะนำเงินนั้นมาพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งการพัฒนาท้องถิ่นในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ท้องถิ่นไทยต้องรอมจากรัฐบาลกลางแต่ของญี่ปุ่น ท้องถิ่นมีอำนาจในการเก็บภาษีเองจากรายได้ที่ได้จากสินค้าจับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ รวมถึงบริการของคนในท้องถิ่นเอง โดยไม่ต้องส่งเงินไปส่วนกลางเพื่อให้ส่วนกลางตัดสินใจว่าสมควรจะพัฒนาท้องถิ่นใดให้เจริญ ดังนั้น ท้องถิ่นไทยจึงขาดความเป็นอิสระและแรงจูงใจเมื่อเทียบกับญี่ปุ่น

อุปสรรคสำหรับประเทศไทยในเรื่องต่อมา คือ “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” (Corruption) ยกตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในโครงการ OTOP ในกรุงเทพมหานครรายหนึ่ง⁷⁹ ได้รับทราบมาว่า รัฐบาลกลางเคยให้งบประมาณแก่ท้องถิ่นมาเพื่อให้อำนาจการอบรมเรื่องคุณภาพสินค้าแก่ผู้ประกอบการในเขตนั้นโดยมีกำหนดจากรัฐบาลกลางว่า จะมีการอบรม 7 วัน แต่พองบประมาณมาถึงท้องถิ่นนั้น งบประมาณกลับเหลือพอให้ทำเพียงแค่ 2 วัน หายไปกว่าร้อยละ 70 ซึ่งปัญหาด้านการฉ้อราษฎร์บังหลวงยังคงเป็นปัญหาที่ยังลึกไปในสังคมไทย ดังนั้นการแก้ปัญหาตรงจุดนี้คงต้องอาศัยการสร้างคนขึ้นมาด้วยการส่งสอนและบ่มเพาะให้แก่เด็กรุ่นใหม่ๆ ที่เป็นอนาคตของชาติ โดยใช้การศึกษาของไทยเป็นเครื่องมือ และพัฒนาเด็กรุ่นใหม่ๆ ให้มีแนวคิดที่จะทำเพื่อชาติด้วยความสุจริตใจ

สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดคงจะเป็นในส่วนของ การแก้ไขปัญหาภายในเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะให้ประเทศไทยสามารถใช้นโยบายฟื้นฟูท้องถิ่นตามรูปแบบของ OVOP ของโออิตะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนตามรูปแบบของโออิตะที่ดำเนินนโยบายมาอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ซึ่งผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าถ้ามีการต่อยอดการวิจัยในส่วนของความแตกต่างในแนวปฏิบัติของ OVOP และ OTOP อย่างลึกซึ้งต่อไปแล้ว จะยังประโยชน์ให้แก่การพัฒนาประเทศไทย โดยเฉพาะการพัฒนา ฟื้นฟูท้องถิ่นอันชนเขาของไทยได้ไม่มากก็น้อย

ในปัจจุบันท้องถิ่นของจังหวัดโออิตะอยู่ในระดับที่เรียกได้ว่า มีชีวิตชีวามากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นมาก และสามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนได้ในระดับอันเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่งแล้ว โดยสิ่งที่วัดความเป็นจริงข้อนี้คือ นโยบายของจังหวัดโออิตะใน ปี ค.ศ. 2006 เป็นต้นมา ที่แสดงให้เห็นว่าไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูท้องถิ่นมากนักอีกต่อไป แต่จะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเป็นหลัก ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมภายในจังหวัด สุขภาพ และสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม นโยบายและแนวคิด ที่เป็นรากฐานสำคัญของโออิตะ จากอดีตถึงปัจจุบันในเรื่องที่นายฮิระมัตสึ ได้กล่าวว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในแนวทาง OVOP คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยให้การศึกษาแก่ชาวโออิตะ ยังคงถือเป็นอีกสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่รัฐบาลโออิตะในปัจจุบันให้ความสำคัญไม่แพ้ปัจจัยทางการพัฒนาจังหวัดในด้านอื่นๆ

⁷⁹ อรรถพล อรุณโรส. กรรมการผู้จัดการบริษัท Bangkok Pewter จำกัด (ผู้ประกอบการในเขตวัฒนา กรุงเทพฯ ที่เข้าร่วมโครงการ OTOP). สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2006

The Role of Japan toward The Nuclear Crises on the Korean Peninsula since 1990s

Piyada Jutaviriya*

Background and Issues The Origin of Nuclear Crisis

By 1945, only the United States had the technological capability of nuclear weapons production. To balance global security order, since then, other four countries including the former Soviet Union (1949), the United Kingdom (1952), France (1960), and China (1964) became nuclear states respectively.¹ Because of the mutual concerns on one another's threat, the U.S. and the former Soviet Union increasingly accumulated weapons of mass destruction (WMDs), in particular, nuclear weapons in terms of national defense options. As regards, President Harry Truman believed

that superpowers like the U.S. and the Soviet Union at that moment regarded nuclear arms as a competitive mechanism.² Both states manufactured not only nuclear weapons but also other destructive tools such as chemical weapons and biological weapons. Inevitably, this movement raised arms race in the context of strategic stalemate, under which each country collected weapons in order to exert influence to control and limit others' power so finally no one could win. According to the mutual distrust among nations, nuclear technological and manufacturing skills were then proliferated to other regions.

Insecurity concerns stemming from the nuclear development and proliferation obviously occurred in Northeast Asia in the

* This article is summarized from thesis of Piyada Jutaviriya, *"The Role of Japan toward the Nuclear Crises on the Korea Peninsula since 1990s"*, Master of Arts in International Relations, Faculty of Political Science at Thammasat University, by Kamonwan Somdee.

¹ Darryl Howlett. "Nuclear proliferation", in John Baylis & Steve Smith (eds.), *The Globalization of World Politics*, Oxford: Oxford University Press, 2001, p.419.

² Richard J.Harknett. "Nuclear weapons and territorial integrity in the post-Cold War world", in K.R. Dark (ed.), *New Studies in Post-Cold War Security*, England: Dartmouth Publishing, 1996, pp.29-33.

1990s. On December 31, 1991, North and South Korea agreed on the Joint Declaration of the Denuclearization of the Korean Peninsula which was later enforced on February 19, 1992. Together, they promised not to manufacture, produce, accept, and possess nuclear weapons, nuclear reprocessing and uranium enriched facilities. In addition, the declaration consisted of the obligation of mutual inspections between these two countries and the enforcement of the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) and the International Atomic Energy Agency (IAEA) created by Japan, South Korea, and the U.S.³ In spite of the existing declaration, Chairman Kim Il Sung of the Democratic Peoples Republic of Korea (famously called North Korea) caused nuclear a threat perception on the Korean Peninsula. The crisis caused by North Korea remarkably occurred in the two different periods: 1993-94 and 1998-99. In the early 1990s, the North violated the declaration by denying the IAEA's inspection at its two nuclear sites in Yongbyon as a response to the U.S. protection and military base in South Korea. Moreover, Pyongyang later declared its decision of withdrawal from

the NPT on March 12, 1993, due to the US ignorance of Pyongyang's 1992 proposal for the replacement of nuclear reactors and the restarted joint exercise of the Team Spirit military between Washington and Seoul.⁴ Significantly, North Korea tested short-ranged missiles twice in May and June in 1993 in the Sea of Japan.⁵ Japan perceived that the Northeast Asian region was instable. Under this light, The Government of Prime Minister Morihiro Hosokawa suddenly condemned and protested North Korea's action, but the North ignored Japan's reaction. Pyongyang's nuclear development program was continuously kept on. After meeting with the U.S. in June 1994, however, North Korea agreed to halt the nuclear program and signed the Agreed Framework, so called the *Geneva Agreement* on October 12, 1994. The reason why Pyongyang signed this agreement was for the exchange of Light-Water Reactors (LWRs) for the replacement of the previous graphite-moderated reactors which could produce lots of nuclear warheads.

In terms of threat perception, it was believable that national interests were intervened and endangered by other

³ Hideya Kurata. "North Korea's Renewed Nuclear Challenge", *Japan Review of International Affairs*, Vol.17, No.2, 2003, p.87.

⁴ Guangyao Jin. "The Changing Situation of the Korean Peninsula and Its Impact on Security Future", <http://www.nautilus.org/archives/nukepolicy/workshops/shanghai01/jinpaper.txt>, Shanghai: Center for Korean Studies Fudan University, 2001.

⁵ *Asia Yearbook*. "Japan", *Far Eastern Economic Review*, 1994, p.145.

countries.⁶ Under this light, President Kim Jong Il of North Korea continued the nuclear program and introduced again security threats to its neighboring countries by the end of the 1990s. On August 31, 1998, Pyongyang launched a Taepodong 1 ballistic missile with a range of over 1,500 km. across Japan into the Pacific Ocean. This action not only threatened Japan, South Korea, and the United States, but also broke the 1991 Declaration and the 1994 Agreement. Moreover, it was anticipated that the inter-continental ballistic missile namely Taepodong 2, was produced for test firing in the following year. For North Korea, it was supposed to halt this test-firing mission on the condition that the construction of its nuclear reactors were finished rapidly and also if the sanctions were left. On September 12, 1999, the North agreed to terminate missile production, test, and distribution in a range of 300 miles and to freeze its trading of nuclear weapons, and its technological and skills flow. In exchange, North Korea demanded the compensation for any profit losses that resulted from the ending of the program. Of course, none of the involving countries fulfilled the North's requirements. They enhanced Pyongyang only in KEDO's

energy project on the condition that North Korea was to follow the agreement. The North's demand was merely a bargaining strategy. Actually, North Korea unwillingly gave up its nuclear program because of state sovereignty, regime survival and financial stability. As a result, the nuclear weapons program was secretly accelerated. Meanwhile, North Korea permitted the inspection for food aid and the alleviation of economic sanction in return. However, the inspectors could not find the suspected weapons including any devices since all of these apparatuses were removed.⁷ Despite that the nuclear inspectors failure to discover the hidden nuclear sites, their efforts in requesting the renunciation of North Korean nuclear and missiles program has existed.

To some extent, North Korea developed the nuclear weapons program with some important reasons. First, nuclear weapons could be used to defend the country from the nuclear threat of the United States. Actually, the nuclear ambition and ideology of North Korean leaders challenged the U.S. more than the nuclear technology and quantity. Second, it could be applied to frighten and influence Seoul to give up the idea of one Korea governed by South Korea

⁶ Raymond Cohen. "Threat Perception", *Threat Perception in International Crisis, US: The University of Wisconsin Press, 1979, Chapter 1.*

⁷ Jung-Hoon Lee & Chung-In Moon. "The North Korean Nuclear Crisis Revisited: The Case for a Negotiated Settlement", in J.Peter Burgess (eds.), *Security Dialogue, Vol.34, No.2, SAGE Publications, June 2003, pp.142-143.*

and to freeze its military collaboration with Tokyo and Washington on attacking Pyongyang. Third, after the Korean War, the U.S. protected South Korea from communist powers like North Korea, China, and the former Soviet Union by stationing its troops in South Korea. Under this circumstance, nuclear possession was served as Pyongyang's priority to counter the US army in Seoul. Fourth, Kim IL Sung and Kim Jong-Il employed nuclear cards to preserve their Stalinist regime. Lastly, nuclear possession became a symbol of influential power, by which North Korea bargained with other states for the core interests such as food aid, financial assistance, and recognition from the international community.⁸

Japan and Nuclear Non-Proliferation policy

According to the severe destruction of atomic bombing at the end of World War II, all of the Japanese governments since then have adopted three principles supporting Japan's peace constitution on the nuclear issue: no manufacturing, no possession and no permission of nuclear weapons entering into the country.⁹ Furthermore, Japanese

policy-decision makers essentially took consideration on the administrations agenda, the national peace constitution, Ministry of Foreign Affairs' policy, and public opinion before enforcing the policy. In addition, Japan implemented foreign and defense policies differently. It consisted of a nuclear policy toward other countries which was dependent on the external factors such as international relations, other countries' attitudes, global systems, periods of time, situations, problematic areas, and the balance of power. These factors were to accomplish Japan's core interests. In this regard, her national interests here referred to security, stability, and economic prosperity.

To maintain peace and security, Japan agreed to join the NPT during the Cold War period. Under the NPT provisions, Japanese nationals were prohibited to develop and possess nuclear weapons that were consistent with the Basic Policy for national defense under Japan's defense policy. In the international level, Japan actively strengthened the anti-nuclear policy by supporting the activities of protesting nuclear development for military purpose of other countries. It definitely wanted to protect national and regional security.

⁸ Michael J. Mazarr. "The Origins, 1945-1980", *North Korea and the Bomb: a Case Study in Nonproliferation*, New York: St. Martin's Press, 1995 & 1996, pp.15-34.

⁹ Japan's Defense Agency. "Basic Policy for National Defense", http://www.jda.go.jp/e/policy/f_work/frame22.htm#c.

Besides the treaty, Japan also promoted the activities of the Korean Peninsula Energy Development Organization (KEDO) which was initially formed under the process of the Agreed Framework by Japan, South Korea, and the United States in 1994. This organization has never promoted the nuclear development for weapons production but strengthened the development for the purpose of energy production.

It was noticeable that Japan had rather treated the nuclear crisis in Northeast Asia more serious than in South Asia. Despite the higher risk of a nuclear and missile war between India and Pakistan, Japan paid more attention in a peaceful settlement on the Korean Peninsula by arranging cooperation mainly with the U.S., South Korea, China, and Russia. The first reason for this argument was that North Korea's middle-range as well as long-range missiles could easily reach Japan because of its geographical location. Second, Japan has been afraid of other missile launches from North Korea after it fired the Taepodong1 ballistic missile across Japan into the Pacific Ocean in 1993. Third, Japan had realized that North Korea's nuclear program undoubtedly caused the proliferation

of nuclear weapons, technology and the arms race of the non-nuclear states such as South Korea and even itself in bargaining with the North for national security. Fourth, Tokyo wanted to balance the power with Pyongyang for peace and stability in the region and the international community. Finally, Japan required peaceful negotiations and normalization with North Korea relating to the abduction issue¹⁰ that happened in 1970s and 1980s.

After Pyongyang's missile tests in 1993, Japan changed its attitude immediately against North Korea because it perceived a national security threat. Since North Korea tested the Nodong and other short-ranged missiles in 1993 and denied the nuclear inspections despite the NPT agreement, as an NPT member, Japan determined that it should cut off the contribution of food aid and financial assistance through KEDO for North Korea's nuclear energy development in 1994. This decision affected the North directly because food and energy was very important for North Korea's military arrangement, its national daily consumption, and particularly for the secret nuclear program. Besides, Japan believed that under the suffering from the domestic economic

¹⁰ About 15 Japanese consisting of adults and children disappeared during 1970s and 1980s. On the report of Japan, North Korean agents caught them and forced them to teach the Japanese language to the North's spy for military purpose. Some were alive but some were dead. Some Japanese nationals married North Korean men and lived with their families until now.

crisis, the lack of foreign contribution probably forced Pyongyang to re-apply the NPT and to follow the 1994 Agreed Framework. Furthermore, Japan certainly dispatched its Self-Defense Forces to join the U.S.'s troops in a military action in order to suppress North Korea in case of an emergency. Japan's foreign and security policies essentially complied with the US-Japan Security Treaty, under which Japan froze the normalization process and admitted the U.S. troops to station on Japan's archipelago. Apart from the reason that Japan wanted to prevent North Korean attack, it preferred that the U.S. helped protect the country from other external threats, especially China and Russia. In this context, Tokyo believed that the Japan-U.S. security alliance showed that Japan was not alone but strong enough to balance the power with Beijing and Moscow.

Since 1997, the aggressive act under North Korean's nuclear power was faded because of economic and natural disasters. It was difficult for Pyongyang to make cultivation, trading, and infrastructure arrangements. Significantly, it affected the governmental fund for the state's military as the country lacked food, money, energy, and welfare. However, it did not mean that

Pyongyang gave up its fundamental regime. In July 1999, the New York Times reported that North Korea developed a nuclear weapons program and established secret nuclear facilities to produce other related-grade plutonium and missile warhead. The North denied the inspection and argued that it was just a satellite launch. North Korea believed that this report intentionally uprooted Pyongyang's regime and threatened its sovereignty.¹¹ The U.S. gave priority to an economic sanction as a punishment, on the contrary, Japan continued its contribution for KEDO's activities in spite of the report. The reason why Japan performed such behavior was that, at least, the assistance helped relieve the tension that meant Japan's safety. Japan was concerned that the sanctions provoked the North to accelerate the development program of nuclear weapons in retaliation. Therefore, Japanese defense policy was shifted to more conciliatory manner in the 1998 crisis.

Multilateral Framework

In dealing with the nuclear crises caused by North Korea, five main actors have made cooperation on a negotiated settlement. The U.S. provided protection for Japan and South Korea by reasons of long

¹¹ *Op.cit.* "Power Game", *Far Eastern Economic Review*, 1999, pp.16-21.

close ties and common interests. Moreover, the U.S. wanted to democratize Pyongyang's regime and supported the reunification of the two Koreas for a peaceful co-existence. For South Korea, the North's nuclear development remained a national and a regional threat. Therefore, Seoul required Washington's and Tokyo's active role in persuading Pyongyang to consider a nuclear-free Korea. Actually, China was a key player in the peaceful settlement, who strove for the most influential power in the region. In addition, China has long been a major supporter of Pyongyang's economy, food, oil, and importantly the nuclear skills. They shared the common threat perception, namely the United States. By the reasons, China did not suppress nor enforce North Korea as others required it to do. Russia, who had provided nuclear devices and technology for North Korea, wanted Pyongyang to open its nuclear facilities for the IAEA inspection. Russia froze the assistance for North Korea after the missile launch as a disagreeable stance. However, both China and Russia had never agreed with the U.N. economic sanctions, Japan, and the U.S. against North Korea since this would push Pyongyang to its earlier decision of its nuclear weapons and missiles production.

As Pyongyang had refused the normalization talks, Japan cooperated with

the United States to set up a working group to study the strategy of opposing the nuclear power of North Korea. Alternatively, both bilateral and multilateral negotiations were held for the purpose of peaceful settlement and regional stability on the Korean Peninsula. For Japan, the multilateral negotiation would be the mix of rigid and an adjusted manner, which would lead to an end of the conflict. In other words, if Pyongyang followed the conditions of the negotiation table, every party would offer peaceful help. Unless the agreement was abided, Pyongyang would face an aggressive pact such as economic sanction and military action. Significantly, the multilateral framework would create mutual trust and help every party to maintain national interests without any disputes in the international community.

In order to preserve peace and stability of the region, the United States, and South Korea demanded for a peaceful agreement with North Korea. When the North accepted this idea, in August 1997 the U.S., China, North Korea and South Korea had held the multilateral negotiations, called the Four-Party Talk in New York. Pyongyang required that Washington must withdraw its troops from Seoul, which was unacceptable for both Washington and Seoul. They did not believe that Pyongyang would really end

the WMDs and nuclear programs. For Pyongyang, the cancellation of the nuclear program might lead to the collapse of the national regime and sovereignty, which would be replaced by democracy under the control of the U.S. and its allies. Although Japan did not participate in this framework, Japan helped persuade North Korea to join the conference by giving some money for peaceful energy use in KEDO.

The idea of the Six-Party Talk was agreed in 2003 by the U.S., Japan, South Korea, China, and Russia as an alternative means for a peaceful settlement. The meeting of the six countries has been held many times until present. Japan preferred the negotiation with North Korea about the historical issues including the abduction of Japanese citizens during the Cold War and the nuclear program.¹² Japan talked about these issues every time, but North Korea did not want to refer to these issues. The North asked for the reparation of the victims during the Japanese colonial era. Most of the time, Pyongyang avoided talking about its nuclear program by holding the meeting and signaling that there were lots of nuclear and missiles hidden in the facility. This manner was seemingly the way to demand the contribution from other five countries, the KEDO and the United Nations.

Objectives of research study

1. To understand Japan's role and policy toward the nuclear crisis in 1993 comparing it with 1998.

2. To point out the complexity of international relations and Japan's policies toward North Korea's nuclear crises, which was surrounded by various factors.

3. To benefit students and other people who are interested in Japanese studies by focusing through Japan's historical politics and its role on the multilateral negotiations.

Hypothesis and Research Questions

Japan has implemented an aggressive as well as a conciliated posture as its mechanisms for nuclear tension reduction of the Korean Peninsula between 1993-1994 and 1998-1999. The different perceptions of threats and conflict resolution of all major actors, including the U.S., China, Russia, South Korea, and Japan itself, were possibly important factors in the decision-making process, which concentrated on the roles of Prime Ministers, Ministry of Foreign Affairs, and other bureaucracies.

Accordingly, to analyze and clarify the mentioned hypothesis, the following

¹² AFP. "Japan vents great concern over missiles", *Bangkok Post*, 27 September 2004, Section 1, p.6.

questions will be answered in this thesis.

- Why did Japan treat the 1993 crisis differently from that of the 1998?
- What role does Japan play in the Six Party Talks?
- What has been the expectations of Japan in the agenda of multilateral negotiations?

Conceptual Framework

In the analysis of Japan's active role and prospect in the nuclear crises on the Korean Peninsula, the concepts of Threat Perception and Balance of Power were applied accordingly.

“Threat Perception”

‘Threat perception’ or ‘Perception of threat’ under Raymond Cohen’s view is an *anticipation on the part of an observer, the decision makers, of impending harm usually of a military, strategic, or economic kind to the state.*¹³

In short, the concept of threat perception is applied to explain what is the indicator of the perception of North Korea’s threat for Japan; why Japan has decided to take part in the nuclear program alleviation;

why Japanese defense policies in 1993, 1998, and the early 2000s were different; and why Japan preferred the multilateral negotiation instead of the bilateral one.

“Balance of power”

To understand the concept of balance of power, the definition of ‘power’ should be firstly explained. *Power*, according to the idea of Joseph S. Nye, *refers to the ability to attain the purpose and goals with the possession of the resources: population, territory, natural resources, economic size, military forces, and political stability.* He added that a balance-of-power system is a way that states choose various actions such as the broadening of alliance to strengthen power in order to prevent other states from becoming dominant and influential actors over the others in the global system.¹⁴

In this sense, Kenneth Waltz argued that *great powers always balance each other, while smaller and weaker states aligned with great powers due to their autonomous.*¹⁵

In this research, the balance of power is the strategic means that Japan has applied to the 1994 and 1998 nuclear crises on the Korean Peninsula, to lessen the

¹³ Raymond Cohen. *Threat Perception in International Crisis, US: The University of Wisconsin Press, 1979, p.4.*

¹⁴ Joseph S. Nye, Jr. “Balance of Power and World War I”, *Understanding International Conflicts: an Introduction to Theory and History*, New York: Longman, 2003, p.58.

¹⁵ Robert Jackson and Georg Sorensen. *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*, Oxford: Oxford University Press, 2003, p.51.

aggressive acts of North Korea and the tension in the region. Japan has strengthened good relationships with South Korea, the U.S., China, and Russia for the purpose of their assistance to balance the nuclear and military power of the North. Moreover, Japan attempted to persuade the two Koreas to make a peaceful co-existence for security and stability in the region by the cooperation with the above four states to set up the meeting. However, Japan concerned that the U.S., China, and Russia would overwhelm the two Koreas. Thus, Japan joined the multilateral negotiation in order to keep balance with these states and to protect the two Koreas.

To achieve this goal, multilateral negotiations would be effective and an appropriate measure in accordance with the crisis. The discussion would provide an opportunity for peaceful negotiations with North Korea. For instance, in the trilateral security dialogue (among Japan, Korea, and the United States) and the two plus four negotiations or so called the six-party talk (among the U.S., Japan, China, Russia, and the two Koreas),¹⁶ the five states would be able to bargain with the North for the dismantlement of its nuclear program and the

nuclear non-proliferation. In exchange, North Korea would call for food, oil, and financial assistance for its survival. Eventually, the balance-of-power strategy would be the effective foreign policy that brings about Japanese core interests. This concept helps explain Japan's decision-making in the bilateral and multilateral negotiations, the influential factors for Japan's foreign and security policy decision-making, and Japanese policy implementation toward the nuclear crises during the different periods (1993, 1998, and 2000s).

Scope-Method

This paper mainly focuses on the role of Japan as an important actor in the multilateral negotiation settlement of nuclear crisis on the Korean Peninsula in 1990s until the Government of Prime Minister Shinzo Abe. The implementation of Japanese foreign and nuclear policies has depended on its core interests, threat perceptions, and both the internal and the external factors. From the timeframes, the Japanese government will be able to apply the experience as a lesson to provide resolution for the changed environment in the current and future nuclear issue.

¹⁶ Yoichi Funabashi. "Introduction: Japan's International Agenda for the 1990s", *Japan's International Agenda*, New York and London: New York University Press, 1994, p.20.

Japan's Role and Policy toward North Korean Nuclear Crisis during 1993-1994

An Overview of the 1994 North Korean Nuclear Crisis

The 1994 nuclear crisis on the Korean Peninsula initially started on March 12, 1993 when Pyongyang decidedly announced its intention to withdraw from the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT).¹⁷ The intelligence sources of Moscow, Washington, Tokyo, and Seoul believed that Pyongyang had extracted enough plutonium to produce small amounts of nuclear weapons. Even though they had, presumably, photographic evidence of the nuclear reactors construction progress taken by surveillance satellites, the North Korean government still insisted that the mentioned nuclear sites were military bases. However, they sought other approaches to convince North Korea to make a reconsideration over the withdrawal from the NPT and the acceptance of nuclear facilities inspections. For instance, President Bill Clinton warned that it would be the end of

North Korea unless the North terminated the manufacturing as well as the development of nuclear weapons. For Pyongyang's alternatives, however, the Clinton Administration offered the construction of the two light-water reactors (LWRs) replacing the North's graphite-moderated reactors in order to avoid putting too much pressures on North Korea. Nevertheless, shortly after the announcement on March 12, Pyongyang started testing various ranges of missiles by firing middle-range Nodong-1 ballistic missiles along with short-range Scud C missiles into the Sea of Japan on May 29, 1993 and followed by the Scud B missiles on June 5, 1993.¹⁸ Moreover, the North assertively denied the IAEA's full inspections of the suspected nuclear sites. Originally, that harmful manner of Pyongyang was stirred up by the U.S.-ROK Joint Team Spirit Military exercises,¹⁹ the U.S. hostile policy, and the international request for full inspections of the two suspected facilities in Yongbyon. According to Pyongyang, it was

¹⁷ Jung-Hoon Lee & Chung-In Moon. "The North Korean Nuclear Crisis Revisited: The Case for a Negotiated Settlement", *Security Dialogue*, Vol.34, No.2, June 2003, p.140.

¹⁸ *Asia Yearbook. Far Eastern Economic Review*, 1994, p.145.

¹⁹ *The United States and South Korea started the exercises for the first time in June 1976. Under this activity, apart from the joint movement of the troops, the practice in using nuclear weapons was relevant in a large scale.*

believed that Washington was behind the scene of the IAEA's demand for the special inspections by which North Korea argued that it was the IAEA's interference in its internal affairs.

As his political strategy, the former leader Kim Il Sung drew the U.S.'s attention by proposing on June 12 that North Korea would halt the plutonium production if the U.S. agreed to improve the relations, to provide financial assistance, and to establish new nuclear reactors.²⁰ Accordingly, the former President Jimmy Carter, who represented a special envoy, visited North Korea to negotiate with the leader Kim. After the dialogue, Pyongyang agreed to freeze the nuclear operations in exchange with technology and financial contributions for the construction of light-water reactors.²¹ The hope of peace building on the Peninsula almost collapsed along with the death of President Kim on July 8, 1994. In spite of his death, the antagonistic character, the Stalinist regime, and the self-reliance ideology still existed. It was clear that Kim Jong-Il, who succeeded him as the new head of state, did not only persist on the unique attitude like his father, but also applied a more aggressive manner in shaping the state's policies. The

hard-line stance of the two North Korean leaders alarmed all the major players in Northeast Asia as well as the United States, due to the fact that the nuclear development program of the North was a direct threat and a challenge toward regional security and stability.

Japan

It was remarkable that the Government of Japan conducted post-Cold War policy toward North Korea in accordance with threat perceptions and national interests. In terms of security concerns, Japan perceived that North Korea's nuclear brinkmanship was a national threat from, first of all, the secret nuclear reprocessing and the denial of the IAEA inspections of the nuclear waste sites. The refusal of North Korea over the nuclear sites examination could imply that Pyongyang really had secret plants as other parties believed. Pyongyang's decision on the withdrawal from the NPT and its violation against the provisions under the Safeguards Agreement also caused uncertainty and instability in East Asia. Very importantly, North Korean missiles were launched twice in May and June 1993, challenging Japanese security and regional

²⁰ Stephen Kriby. "The Effects of Regional Power Factors on Inter-Korean Relations and Implications of the Nuclear Issue for the Northeast Asian Security Order", in Hazel Smit and Chris Rhoder (eds.), *North Korea in the New World Order*, New York: St. Martin's Press, 1996, p.60.

²¹ *Washington Times*, 17 June 1994, pp. A1, A16.

stability. In lights of national interests, peace and stability of the Korean Peninsula served Japanese economic and security interests. To reach the goals, on one hand, the Japanese governments made efforts to normalize relations with the two Koreas and to promote a nuclear-free zone on the Korean Peninsula. On the other hand, Japan cooperated with the US in the study project of the Theatre Missile Defense (TMD) to deter the missile attacks of the North. As a non-nuclear state, Japan sought a peaceful resolution on the North's nuclear issue in order to fulfill the NPT and the disarmament regime. Because of these nuclear threat perceptions and national interests, Japan inevitably got involved in this issue.

The United States

With large-scale engagement in Japan, the United States could not ignore North Korea's activities. The main reason was that the Japan-U.S. relations remained core interests of the U.S.'s East Asia policy. Significantly, Japan became a major financial supporter of the U.S. foreign affairs such as the expenditure for U.S. troops in Okinawa and the financial contribution for the construction of the two light-water reactors for the North Korean energy utility. In addition, the White House exploited Tokyo as

a route to intervene in Asian affairs. For instance, the U.S. required Japan's support in coping with China who continued expanding its political and economic power in the region. Furthermore, U.S. viewed Japan as a strategic security point of the U.S. army. The existence of Washington's troops on Japanese land facilitated the U.S. regional control and psychologically threatened China, Russia, and North Korea as such. Consequently, the former U.S. leaders continuously maintained relationships with all Japanese governments since post war. According to Washington, Pyongyang's nuclear problem was a regional issue.²² In this context, the U.S. cooperated with Japan in dealing with the North by strengthening their security ties. Washington also persuaded Tokyo to pose financial sanctions toward Pyongyang and to join the study of a missile defence system. At a global level, the U.S. enforced the economic sanctions proposal against North Korea's aggressive acts in the international community.

China

Threat perceptions and national interests of China over North Korea's nuclear ambitions absolutely differed from Japan and the United States. The real threat toward

²² Wichian Intasi. *Comparison of the First and Second North Korea's Nuclear Dispute*.

Chinese security was the Japan-U.S. security arrangement and the U.S.'s East Asia policy. According to the reasons of historical, strategic, and cultural sharing, the Government of China included North Korea's issue as a major point in its foreign and security policies. One of China's goals was to help surviving the North Korean regime²³ by which Chinese security and economic interests on the Korean Peninsula were preserved. The existence of North Korean sovereignty belonged to Chinese political and military influences. It also guaranteed Chinese power on the Peninsula.²⁴ Since the 1950s, China had supported the North's nuclear training and cooperation.²⁵ It, thus, was hard for Beijing to blame or criticize Pyongyang's nuclear projects. To balance the power with Tokyo and Washington, Beijing disagreed with the economic sanctions against the test launches of North Korean missiles in May and June 1993 since it rather roused acceleration of North Korea's nuclear weapons process.

South Korea

North Korea's nuclear threat had many impacts on South Korean interests. The

launching of Pyongyang's missiles in 1993 broke the plan of improving the ROK-DPRK relations and the Korean reunification. The Kim Young Sam Administration proposed the provisional idea of a Korean Commonwealth for the time being as the preparatory process of the reunification.²⁶ Peace and stability on the Korean Peninsula was the most important point of South Korea's policy. With all efforts, Seoul also induced Pyongyang to open the suspected nuclear waste sites for international inspections. Moreover, Seoul decisively joined the military exercises and the missiles defense system together with Washington for the security assurance of the Peninsula. To strengthen peace and stability, the Government of South Korea offered assistance for the North's energy and the construction of new reactors. The South Korean government disagreed with the U.S. proposal of economic sanctions against North Korea's nuclear activities because it possibly affected the peace-building process on the Peninsula.

After the 1998 crisis, Seoul shifted its political strategy in dealing with Pyongyang. President Kim Dae-jung announced the "Sunshine Policy" which

²³ Samuel S. Kim. "Sino-North Korean Relations in the Post-Cold War World", in Young Whan Kihl and Hong Nack Kim (eds.), *North Korea: The Politics of Regime Survival*, 2006. p.185.

²⁴ Chusak Tangsakul. *Japanese Foreign Policy Toward Korean Reunification in the Post Cold War Era, Thesis (in Thai), The Degree of Master of Arts, Japanese Study, Faculty of Arts, Thammasat University, Bangkok, 2002, pp.124-125.*

²⁵ Leonard S. Spector and Jacqueline R. Smith, *Arms Control Today*, March 1991, p.9.

²⁶ Chusak Tangsakul. *Op.cit.*, p.5.

promoted peaceful coexistence between the two Koreas. This policy was seemingly a fundamental approach which brought about their future cooperation. President Kim aimed at improving Korean relations through cooperation and conciliation. In addition, he believed that this policy helped reduce military disputes and armament. More importantly, he wanted to enhance the trust-building measure between their countries. Moreover, this movement may lead to the establishment of a Korean economic community as well.

Russia

As Russia exerted influential power over the Korean Peninsula since the Cold War, the Government of Moscow realized that the uncertainty and instability of the Peninsula had an impact on Russia's economic and security interests. In regards, North Korea's territory was only 75 miles far from Vladivostok. As a result, the North became an economic path through which Russia transferred the armaments to Vietnam.²⁷ In the 1990s, Moscow's policy

was to keep closer relations with South Korea than the North.²⁸ Accordingly, the Russian government disagreed with the missiles tests of Pyongyang. Russia cooperated with the UN Security Council, the IAEA, U.S., Japan, and South Korea in seeking a resolution over North Korea's nuclear weapons program. Under the cooperation, Russia provided intelligence support to clarify whether the North intended to produce nuclear weapons. Despite the fact that lots of Russian scientists were working for the North's nuclear project for long periods, Russian leaders refused their support upon North Korea's nuclear weapons manufacturing. To assure this idea, Russia stopped exporting nuclear equipment and technology as a warning to North Korea that it must accept full-scope of the Safeguards Agreement. In addition, Russian officials did not allow Russian scientists to work in North Korea's nuclear lab anymore. Moreover, Moscow agreed with Seoul concerning the idea of the nuclear-free zone in the Korean Peninsula.²⁹

²⁷ Chusak Tangsakul. *Op.cit.*, pp.125-126.

²⁸ *Ibid.* pp.126-127.

²⁹ Center for Non-Proliferation Studies. *Monterey Institute of International Studies*, <http://cns.miis.edu/research/korea/nuc/chr93.htm>

Japan's Role and Policy toward North Korea during 1993-1994

1. Japan's Basic Policy on National Security

In Section Two named "Toward the Construction of a New International Framework" upon the 1993 Diplomatic Bluebook, it stated that Japanese security policy relied on three major points: strongly preserving the Japan-U.S. Security Arrangement, properly protecting national defence capabilities, and actively providing diplomatic moves for international peace and security.³⁰ From the three pillars, it implied that Japanese security was essentially dependent more on the U.S.'s protection due to the legal limitations under the present Constitution. Based on the Exercise of Right of Self-Defense, it was conditional that the right of Japan's self-defence to take effect when there was a critical aggression against the country; no proper methods except the self-defense arrangement; and a minimum level of the armed strength.³¹

It was unavoidable that Japan's

defense policy relied on the Japan-U.S. security arrangements.³² Since Post War, all of Japan's prime ministers considered that the Japan-U.S. security alliance was very important for the maintenance of Japan's security interests. As a result, they admitted the existence of the U.S. troops in the country for purposes of the protection of national security and the maintenance of regional stability. Based on Japan's Defense Policy, the stationing of U.S. forces in Japan undoubtedly ensured the neighboring countries that Japan would not rearm its troops any longer.³³

Japan does not only emphasize on national security, but also promotes regional and global peace, prosperity, and stability. It is noticeable that Japan's Constitution serves international peace and cooperation in peace-keeping operations. To maintain international peace, it is necessary that Tokyo has encouraged international cooperation with other countries and international

³⁰ Ministry of Foreign Affairs. "Section 2: Toward the Construction of a New International Framework", 1993 Diplomatic Bluebook, <http://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/1993/1993-3.htm#3.%20Diplomacy>.

³¹ Japan's Defense Agency. "Conditions for Exercise of Right of Self-Defense", Government View on Purport of Article 9 of Constitution, <http://www.jda.go.jp/e/index.htm>.

³² Ibid. Basic Policy for National Defense, http://www.jda.go.jp/e/policy/f_work/frame21.htm.

³³ Ibid. "Basis of Defense Policy", http://www.jda.go.jp/e/policy/f_work/frame22.htm#.

organizations, in particular the United Nations. This attitude is also included in Japan's foreign and security policies toward the global situation. Additionally, Japanese policy makers realize that national values are vital for conducting policy. Accordingly, Japan's supreme interests, which includes national security, stability, and prosperity, are arranged in the first rank that shape Japanese policies. The preservation of these core interests is a fundamental principle of Japan's foreign and security policies.

In the early 1990s, Japan encountered lots of problems both internally and internationally. The significance of whatever issue based on how serious it was. The domestic and international matters that Tokyo faced included, for example, a territorial dispute with Russia, criticism over Japan's role in the Gulf War, the relationship between Japan and Russia, Japan and China, and Japan and South Korea, and the first defeat in its entire 38 years of the conservative Liberal Democratic Party (LDP). Among these problems, North Korea's threat in terms of its nuclear development program needed urgent resolution due to a wide linkage of most key players in the region and

a great impact against Japan as well as international relations.

Though some Asian countries, for example, India and Pakistan, also developed nuclear weapons, Japan never took their threats seriously since it did not directly challenge Japanese interests. In contrast, the nuclear program of North Korea was very harmful due to the nearby location and the aggressive posture of Kim Il Sung and Kim Jong-Il. In addition, the Japanese people still feared and suffered from the bad experiences that resulted from the bombing of the U.S. at Hiroshima and Nagasaki in World War II. Thus, they did not want to wage war anymore. Japan attempted to convince other states to end the conflicts and to make peace with each other instead.

After the ratification of the Nuclear Non-Proliferation Treaty in 1976, Japan has continuously engaged in the disarmament and nonproliferation activities since the early 1990s.³⁴ In order to achieve an active role over the nuclear nonproliferation, Japan convinced the nuclear states to accept the NPT regime, including disarmament and a nuclear test ban as much as it could.

³⁴ Masako Toki. "Sixty Years After the Nuclear Devastation, Japan's Role in the NPT", Center for Nonproliferation Studies, Monterey Institute of International Studies, www.cns.miis.edu, December 2005.

2. Japan's Foreign and Security Policies toward North Korean Nuclear Crisis

In early 1993, the financial difficulties had an impact on political activities, in particular the re-election in 1993. Due to the economic problems, private sectors had no more contributions to support the campaign as usual. The multi-parties system or coalition parties reduced an effectiveness of the policy-making process since the leader had no absolute power to run the policy. It showed that under the coalition government ruled by the Japan New Party (JNP),³⁵ the real power belonged to Ichiro Ozawa who influenced other factions in the government.³⁶

The domestic problem also had an effect on the decision-making process of Japan's foreign policy. Prime Minister Hosokawa viewed economic problem as an emergency case needed to be healed. In the security field, Japan had military limitation according to an Article 9 of Japanese Peace Constitution which stated that the use of force was not allowed. At the same time, the peace-keeping operations as well as the international cooperation in peaceful means

were served as the objectives of Japanese defense under the Basic Policy for National Defense.³⁷ Furthermore, Japan pursued the three non-nuclear principles, which prohibited the possession, the production, and the admission of nuclear weapons into the country.³⁸ These factors limited Japan's defense capability in dealing with the external attack. Japan's security depended on U.S. protection. Thus, Japan's foreign and security policies relied on Japan-U.S. relations, particularly, the North Korean nuclear crisis.

The Japan-DPRK ties continuously stagnated because of Pyongyang's nuclear ambition. Moreover, the security concerns and mutual distrust between the two countries were eventually deepening under the external pressure by the confrontation between the United States and North Korea. Japanese people were worried and, at the same time, condemned Pyongyang's nuclear development program. The Government refused to continue the diplomatic relations with Pyongyang. Prime Minister Kiichi Miyazawa demanded that the North Korean government should reconsider its decision regarding the NPT withdrawal. He also emphasized that none of normalization

³⁵ Established in May 1992 by former Kumamoto governor Morihiro Hosokawa and competed in a Lower House election for the first time gaining 35 seats.

³⁶ *Asia Yearbook. Op cit.*, p.141-142.

³⁷ Japan's Defense Agency. "Basic Policy for National Defense", http://www.jda.go.jp/e/policy/f_work/frame21_hm.

³⁸ Ministry of Foreign Affairs. "On the Three Non-Nuclear Principles", <http://www.mofa.go.jp/policy/un/disarmament/nnp/index.html>.

discussions could occur until the North accepted the full inspections, including authentication, inspection, and verification of the nuclear weapons program by the IAEA.³⁹ Consequently, it caused the Japan's lack of progress and inevitably affected efforts to negotiate with Pyongyang regarding the nuclear-free arrangement and the abduction issue, which was another concern of the Japanese Governments.

As the aforementioned points, North Korean missile tests starting in May 1993 were a critical point that Japan suddenly perceived a security threat to the country and the region. According to the annual White Paper, Japan's Defence Agency stated that North Korea was a major threat to Japan.⁴⁰ For this reason, the Government carefully kept an eye on its move. Under the defence policy, the Japanese Government decided to strengthen its defence capabilities by purchasing some deterrent missile equipment from Washington and Moscow. Japan also acquired U.S. missile deterrent systems in order to deter North Korean missiles not to damage the Japan's archipelagos and the surrounding areas.⁴¹ However, this determination raised critical debates in the

region about Japan's rearmament. China, Russia, and North Korea worried about Japan's military movement. They were afraid that Japan was preparing to become a military power again.⁴²

Although Japan was reluctant to negotiate with North Korea on the nuclear issue, it had to negotiate because it threatened Japan's national security. Japan participated in multilateral negotiations on this matter to protect its core interests. Hence, Japan's North Korea policy at the meantime mainly focused on national defence, disarmament, and nuclear non-proliferation in order to protect national security and prosperity as well as regional stability. In light of the 1993-1994 nuclear tension on the Peninsula or generally called the 1994 crisis, national security was Japan's supreme interest. Under a concept of national interest, Neo-realist Kenneth Waltz defined that each state planned the best choice for its interests. Moreover, the basic values including state security and survival were valuable that states should defend.⁴³

It was essential that Japan also made more cooperation with other states in order to deal with Pyongyang's aggression.

³⁹ Center for Non-Proliferation Studies. *Op.cit.*

⁴⁰ *Asia Yearbook. Op.cit., 1994, p.146.*

⁴¹ *Asia Yearbook. Op.cit., pp.144-145.*

⁴² *From the Interview with the high-ranking official from Thai Governmental Department.*

⁴³ Robert Jackson & Georg Sorensen. "Realism", *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*, New York: Oxford University, 2003, ch.3, p.87.

For instance, after the test-fire of Nodong-1 and Scud missiles, Tokyo cooperated with Washington in establishing a working group to study counter measures against Pyongyang. In the summer of 1994, the Japan's Defense Agency supported the research of a Theatre Missile Defense (TMD) system in cooperation with U.S. and South Korea for purpose of deterring North Korea's missile attacks.⁴⁴ In addition, the Ministry of Foreign Affairs of Japan announced that Tokyo, Seoul, and Washington prepared to inform the UN Security Council about Pyongyang's denial of the special inspections, in order that North Korea abandoned its decision of withdrawing from the NPT.⁴⁵

It should be noted that Japan's policy decision-making was likely proactive in international affairs. Japan was completely reliant on a multilateral framework as stated in the Constitution of Japan that no country could manage everything by itself alone.⁴⁶ To protect the country from any threats and invasions from the North, the best choice of the Japanese government was to make collaboration politically and economically with

the alliances. Accordingly, Japan's North Korea policy continued to establish security cooperation together with U.S., South Korea, China, and Russia and major international organizations such as the United Nations and the IAEA. Japan, in cooperation with the U.S. and South Korea, encouraged North Korea to accept the negotiation for an establishment of regional peace and stability. Tokyo also joined with Washington and Seoul in establishing cooperation on the Korean Peninsula Energy Development Organization (KEDO)⁴⁷ for the purpose of an elimination of nuclear tension in East Asia. Japan also encouraged the North-South negotiations on the Korean reunification. In addition, Tokyo supported the U.S.-DPRK bilateral negotiation for the resolution of nuclear tension though it was doubtful whether Washington discussed only the matter of long-range missile capability without the terms of the medium-range missiles test which was Japan's concerns.⁴⁸

From the study, the major factors that had an influence on Japan's policy decision-making were identified as follows. First, the geographical reason and

⁴⁴ *Asia Yearbook. Op.cit., p.146.*

⁴⁵ *Center for Non-Proliferation Studies. Op.cit.*

⁴⁶ *Japan's Defense Agency. The Constitution of Japan, http://www.jda.go.jp/e/policy/f_work/kenpo_.htm.*

⁴⁷ *The creation of this organization was initiated by Japan, South Korea, and the United States in December 1994 in order to support the U.S.-DPRK Agreed Framework. Under*

⁴⁸ *Dr. David Fouse. Japan's Post-Cold War North Korea Policy: Hedging toward Autonomy?, <http://www.apcss.org/Publications/Ocasional%20Papers/OPJapansPost-Cold WarNorthKoreaPolicy.pdf>.*

Pyongyang's aggressive manner had an influence significantly on Japan's decision in taking action carefully toward the security issue on the Korean Peninsula. Second, the capacity of Japan's Self-Defence Forces was limited by the Article 9 of the present Constitution. Under this circumstance, Japanese policy makers decided to cooperate with the U.S. in securing national peace and regional stability. Third, the Governments of Japan continued promoting the Japan-U.S. security relations for the purpose of the protection of national security against Pyongyang's threat. As a result, Japan's foreign and security policies were based on the U.S.'s policy. Fourth, the Japanese government realized that the national economy was the supreme interest and

needed to be resolved first. Moreover, the Government believed that the missile test in 1993 was just a political tactics of North Korea, which was able to arrange a peaceful negotiation to seek a resolution. Fifth, the political change of Japan had a major impact on Japan's foreign and security policies because there were many players in the policy decision-making process. Under this light, it took time to make a consensus that served the dependent policy upon the Japan-U.S. security treaty. Lastly, due to the worsening of bilateral relations between Japan and North Korea, the Japanese Government instead promoted the multilateral cooperation with the U.S. and South Korea to deal with North Korea's aggression.

Japan's Role and Policy toward The North Korean Nuclear Crisis during 1998-1999

An Overview of the 1998 Nuclear Crisis

Despite the agreement between the United States and North Korea on the U.S.-DPRK Agreed Framework in 1994, East Asian peace and stability remained in jeopardy. Due to the different interpretation of the agreement, the denuclearization procedure

was sluggish, particularly in 1998. On one hand, Washington required that Pyongyang must end the process of loading spent nuclear fuel rods and, after that, the U.S. provided the heavy-fuel oil shipment for the electrical manufacturing for the North Koreans. On the other hand, the North preferred that Washington must first start

the delivery of fuel oil and Pyongyang later halted the nuclear weapons program. Besides, North Korea was angry that U.S. did not lift the economic sanctions but, instead, delayed the construction of the two light-water reactors and the delivery of heavy-fuel oil.⁴⁹ Pyongyang also accused that Washington intended to reform the North Korean regime and to disarm it.⁵⁰ The U.S. Congress made a decision to freeze the financial contributions for the shipment of heavy-fuel oil, while Pyongyang announced the continuation of its nuclear program in response.⁵¹ As a result, North Korea's nuclear issue was locked in a stalemate. These strategic moves were increasingly serious and led to the second nuclear crisis of North Korea by the end of the 1990s.

On August 31, 1998, Pyongyang tested an intermediate-ballistic missile by firing the Taepo-dong1 with a range of over 1,500 km. crossing Japanese archipelagos and falling into the Pacific Ocean.⁵² The launch of Taepo-dong1 was more serious than the missile tests in the first crisis. In light of national security, the medium-range missile of North Korea had a firing capacity to

reach farther distance than the Nodong-1 and the Scud missiles which were launched in the first crisis. Further, the North signaled that it had potential to attack all of Japan's cities.⁵³ More important, this test directly affected Japanese living, specifically the way of life nearby the sea. Thus, Pyongyang's 1998 nuclear development obviously alerted the Japanese to the major threat of national security. In terms of non-proliferation of weapons of mass destruction, the 1998 ballistic missiles test of the North was served as another stage of the nuclear development, of which both technology and weapons could be transferred rapidly to other states. That was very dangerous and threatening to peace and security of Japan and other countries in the international community. By all reasons, the Government of Japan suddenly responded to the North's aggression by cutting all assistances and holding a meeting of Japan and DPRK for the normalization of diplomatic relations. It was essential that Tokyo conducted foreign and security policies with great caution, in particular close cooperation on the security arrangement together with Washington and Seoul.

⁴⁹ Kevin Sullivan. *Washington Post*, <http://www.washingtonpost.com>, 15 May 1998.

⁵⁰ Reuters. <http://thestaronline.com>, 22 June 1998.

⁵¹ *Asia Yearbook*. *Far Eastern Economic Review*, 1999, p.139.

⁵² Jung-Hoon Lee & Chung-In Moon, "The North Korean Nuclear Crisis Revisited: The Case for a Negotiated Settlement", *Security Dialogue*, Vol.34, No.2, June 2003, p.141.

⁵³ *Op.cit.* *Far Eastern Economic Review*, p.134.

Furthermore, Tokyo willingly worked with other nations in the operations of non-nuclear proliferation and anti-missile tests.

For the United States, the missile launching by North Korea in 1998 was one of Pyongyang's political approaches that the North used to apply for international assistances. Though the missile fell into the Pacific Ocean, which implicitly targeted U.S. territories, Washington did neither fear nor worry much about Pyongyang's act. It was senseless if North Korea decidedly waged war on the U.S. army with its small amount and less effective nuclear bombs. In fact, the U.S. threat perception referred to the proliferation of the nuclear weapons and technology to the rogue states such as Iraq and Iran.⁵⁴ Importantly, the uncertainties and security environment of the Asia-Pacific region and Japanese territories along with the surrounding areas were included in, according to their security accord, the U.S. threat perception as well. Under this notion, at the meeting of the Japan-U.S. Security Consultative Committee on September 20 and 22, both countries shared a security perception of the North Korean missile test on August 31 as a security threat to East Asia.⁵⁵

From the viewpoint of South Korea, both of North Korea's missile tests in 1993 and 1998 meant security threat to the region due to the violation of the North-South Joint Declaration on Denuclearization and the Safeguards Agreement of the IAEA. It was also a threatening action against the engagement of the two Koreas under the Sunshine Policy initiative of President Kim Dae-Jung.⁵⁶ It was unlikely that Pyongyang was willing to encourage the idea of one Korea and a nuclear-free zone for the Korean Peninsula. For Seoul, the idea of Korean reunification could not proceed unless Pyongyang ended the nuclear program and abided by the Safeguards Agreement. Consequently, South Korea agreed with Japan and the U.S. that the North posed a nuclear threat to East Asia by the 1998 missile launch and its nuclear weapons program. To resolve the problem, President Kim continued driving the engagement policy, namely the Sunshine Policy, in peaceful means.

For China, although it has never considered missiles in terms of weapons of mass destruction as Washington did⁵⁷ due to the possession and the once provided cooperation of nuclear weapons and

⁵⁴ *Ibid.* p.142.

⁵⁵ Ministry of Foreign Affairs of Japan. "Sectoral Analysis of the International Situation and Japan's Foreign Policy", 1999 Diplomatic Bluebook, 1999.

⁵⁶ *Op.cit.* Far Eastern Economic Review

⁵⁷ *Ibid.* p.106.

technology with North Korea, China expressed no opinion about the North's nuclear development program. As North Korean missile tests in both crises were not defined as Chinese key security threats, Beijing rather paid attention to the original threats to national sovereignty, particularly the Japan-U.S. security arrangement. In China's view, the military cooperation between Tokyo and Washington in the missile defence system could raise the tension over East Asian countries and lead to the weapons race within the region.⁵⁸ Moreover, they rather targeted China and indirectly opposed the rise of China as a major power of the region.⁵⁹ Accordingly, Beijing strongly disagreed with Tokyo's and Washington's proposals of financial sanctions against Pyongyang.

Concerning the Russia-North Korea relations, the contact between the Russian Federation and South Korea broke their friendship. The launching of the Taepo-dong1 missile of Pyongyang increasingly worsened their poor relations. The Government of Russia, like other parties, was unhappy with the North's threatening act of no prior notification. Under this circumstance,

Moscow demanded the formal declaration of Pyongyang over the missile test in August 1998. Actually, it was possible that Russian movement, in light of opposing the North's nuclear projects, was intended to distort the fact that Russia had provided nuclear materials and technology to support the development of Pyongyang's nuclear weapons program. There was disclosed evidence that the number of Russian scientists had worked at the nuclear labs within the same area of other nuclear plants of North Korea since the end of the Cold War.⁶⁰ Hence, the missile test of North Korea in 1993 and 1998 was not a direct threat toward Russian interests.

According to a report in the New York Times on August 17, 1998,⁶¹ the Central Intelligence Agency of the United States of America (CIA) believed that North Korea hid the plutonium waste at the underground nuclear facilities at Kumchang-ri in order that the IAEA inspectors could not trace the plutonium reprocess. The Clinton Administration asked the North for the permission of international examination of these suspected sites. At the same time, the U.S. proposed a package of agreements for

⁵⁸ *Ibid.*, p.107.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Center for Nonproliferation Studies. "North Korean Nuclear Program", Monterey Institute of International Studies, <http://cns.miis.edu/research/korea/nuc/chr93.htm>.

⁶¹ Japan's Defense Agency. "Nuclear Weapons and Ballistic Missiles in East Asia", *East Asian Strategic Review*, Ch.2, 2000.

purposes of decreasing tension of the region and enhancing the diplomatic relations, in exchange.⁶² Additionally, all the key actors jointly made all efforts in seeking peaceful resolutions in order to reach the goal of ending the nuclear problem and preserving regional peace and stability. For instance, Japan stopped implementing the sanction measures against North Korea. Instead, Tokyo decidedly funded the construction of the two reactors at Sinpo in accordance with the provisions of the KEDO mission.⁶³ Japanese Prime Minister Keizo Obuchi and South Korean President Kim Dae-Jung declared that they fully supported and cooperated with the U.S. Administration in dealing with North Korea.⁶⁴ Further, Beijing and Moscow visited Pyongyang to induce the North to pursue the Geneva Agreement.

Japan's Disarmament and Nuclear Non-Proliferation Policy

According to the Disarmament and the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT), every government of Japan has made an exclusive contribution to global issues relevant to the non-proliferation and the

disarmament regime since early 1990s. To promote peace and stability of the Asia-Pacific region, Tokyo held the meetings with the representatives of, for example, Pakistan and India after their nuclear tests in May 1998 and discussed the resolution of the denuclearization and the disarmament. Moreover, Japan performed a leading role in light of the non-proliferation regime by arranging the Conference on Urgent Actions for Nuclear Non-Proliferation and Disarmament, namely “Tokyo Forum on Nuclear Non-Proliferation and Disarmament” during August 30 – 31, 1998 in Tokyo.⁶⁵

In part of peaceful cooperation on denuclearization and disarmament, Tokyo seriously made ultimate sacrifices in seeking resolutions regarding nuclear non-proliferation and disarmament through such multilateral framework as the G8, the United Nations Security Council, and the United Nations General Assembly. Japan employed diplomatic and technical skills to urge North Korea and other nuclear states to ratify the Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty (CTBT).⁶⁶ Moreover, as the basic approach on nuclear disarmament, the Japanese government continued the process of

⁶² Thomas W. Lippman, *Washington Post*, 11 September 1998, p.25.

⁶³ *Washington Post*, 17 October 1998, p.22.

⁶⁴ Yoshihisa Watanabe, *Daily Yomiuri*, www.yomiuri.co.jp, 21 March 1999

⁶⁵ Ministry of Foreign Affairs of Japan. “Conference on Urgent Actions for Nuclear Non-Proliferation and Disarmament”, <http://www.mofa.go.jp/announce/announce/1998/9/901.html>, 1 September 1998.

⁶⁶ Makao Toki. *Op.cit.*

submitting the draft resolutions called “Nuclear Disarmament with a View to the Ultimate Elimination of Nuclear Weapons” to the fifty-third General Assembly of the United Nations in 1998.⁶⁷ By the strong decision, 160 countries including the five nuclear states voiced no objection toward the Japanese proposal.⁶⁸ Significantly, Japan induced the nuclear nations including India, Pakistan, Iran, Syria, and particularly North Korea to ratify the treaty aiming to prevent armament and proliferation of nuclear weapons among the nuclear powers.

The Taepo-dong1 missile launching by North Korea into the Pacific Ocean, as aforementioned, raised a security alarm toward the Government of Japan and the citizens throughout the country. Resulting from the 1998 nuclear crisis, the Press Secretary Sadaaki Numata stated at the Press Conference on September 1 that the test of a ballistic missile by North Korea definitely challenged the non-proliferation regime.⁶⁹ Since the nuclear-free zone of the region was regarded as a Japanese security goal, the Government of Japan made all efforts to denuclearize North Korea in collaboration with

the U.S. and South Korea. To carry on the cooperative research on the defence system under the Ballistic Missile Defence (BMD) system along with Washington in September 1993, the Japanese Security Council authorized the Japanese government in fiscal year 1999 to do the technological research jointly with the U.S on the Navy Theatre Wide Defense (NTWD)⁷⁰ system in line with the Theatre Missile Defense (TMD) program.⁷¹

Japan's Role and Policies toward North Korean Nuclear Crisis

Japanese attitude over the 1998 crisis differed from that of the 1994 crisis. The Taepo-dong1 ballistic missile caused security concerns toward the Japanese due to the longer range of the missile, which had potential of destroying most parts of the whole country. Importantly, there was no prior notification of the North about the test. Under the circumstance, Japanese Chief Cabinet Secretary Hiromu Nonaka announced on September 1, 1999 that the North Korean missile test directly threatened Japanese

⁶⁷ *Op.cit.* 1999 Diplomatic Bluebook, www.mofa.go.jp, 1999.

⁶⁸ *Op.cit.* East Asian Strategic Review, 2000.

⁶⁹ *Ibid.* “The Test Ballistic Missile Launch by North Korea”, Press Conference by the Press Secretary, <http://www.mofa.go.jp/announce/press/1998/9/901.html#4>, 1 September 1998.

⁷⁰ The NTWD was served as a detector as well as a deterrent mechanism against the ballistic missiles above the atmosphere of Japanese territories.

⁷¹ *Op.cit.* East Asian Strategic Review, 2000.

security. This aggressive action raised deep concerns in terms of the regional peace and stability as well.⁷² The North argued that it was not a missile but a satellite launch. North Korea did not feel guilty but threatened again by citing that it had nuclear capability to attack big cities in Japan. Press Secretary Sadaaki Numata stated in the Press Conference on the same day that it possibly affected the bilateral relations between Japan and North Korea.⁷³ The idea of continuation to normalize their diplomatic relations thus collapsed. As a result, the abduction issue, which remained one of Japan's core interests, was also suspended. It was necessary that Japan reconsidered North Korea policy and seriously responded to Pyongyang's posture.

In the second crisis, Japan's role and policies over North Korea's nuclear issue dramatically changed from 'the wait and see' posture to 'the reactive manner'. In terms of the wait and see position, the Governments of Japan during 1993-1994 gave more priority to the Japan-U.S. security arrangement and the resolution of economic decline than to the nuclear reactive policy. On the contrary, the reactive role referred to the sudden

action that the governments strongly counteracted to Pyongyang's nuclear aggression at an early stage of the 1998 nuclear crisis. As mentioned, Prime Minister Keizo Obuchi reacted to North Korea's missile launching in 1998 by debating the revision of North Korea's policy at an emergency meeting with his cabinet to prepare the self-defense measure against Pyongyang's nuclear threat.⁷⁴ On the same day, the Chief Cabinet Secretary Nonaka expressed that Tokyo really opposed that action because it was not only the reason of a security threat but also the risk toward the operations around the sea of Japanese vessels and airplanes as such.⁷⁵ This stance was also transmitted directly to the Government of North Korea by the Japanese government.

Apart from the condemnation upon the North's aggression, the Japanese officials in the Ministry of Foreign Affairs released foreign and security policies in dealing with Pyongyang's nuclear issue to cut all relations with the North. A few days later Japan decisively suspended the diplomatic relations, the food aid, the US\$1 billion contribution to KEDO for the construction of the light-water

⁷² Ministry of Foreign Affairs of Japan. "Announcement by the Chief Cabinet Secretary on Japan's Immediate Response to North Korea's Missile Launch", www.mofa.go.jp/announce/announce/1998/9/901-2.html.

⁷³ *p.cit.* Press Conference by the Press Secretary.

⁷⁴ Anek Permwongseni. *Asia Yearbook (in Thai)*, Bangkok: East Asian Institute, Chulalongkorn University, 1999.

⁷⁵ *Ibid.* "Comment by Chief Cabinet Secretary Hiromu Nonaka on North Korea's Test Missile Launch", <http://www.mofa.go.jp/announce/announce/1998/8/831.html>.

reactors at Yongbyon, and the inter-flight of North Korean air charter between Pyongyang and Nagoya. In addition, the government promoted the study of their own intelligence satellite.⁷⁶ At the global level, Japan demanded that the UN Security Council launch a press statement on September 15 that North Korea's actions in August had endangered the regional fishing industry and maritime freight activities and deterred the trust-building operation of East Asian nations.⁷⁷

Owing to the sharing perception of North Korea's nuclear threat, the Government of Japan decided to closely cooperate with the U.S. and South Korea. At the bilateral level, Tokyo's and Washington's leaders agreed to take various occasions to put strong pressure against Pyongyang's missiles launching, development, and exports in the Japan-U.S. Summit meeting on September 22. They affirmed the exchange of information and viewpoints at all levels and more so in the future. Likewise, Japan and South Korea planned to exchange information and attitudes, but at a high level. Under this agreement, the two counterparts consisted of Japan's Foreign Minister Komura and Japan's Defense Agency (JDA) Director-

General Nukaga – South Korean Minister of Defense Cheon Yong Taek, and Foreign Minister Komura – South Korean Minister of Foreign Affairs and Trade Hong Soon Young. In the trilateral stage, Tokyo preferred to develop the security cooperation by continuing the research on the Ballistic Missile Defense (BMD) system together with Washington and Seoul. Moreover, Japan agreed with the proposal of consultation among the highest-level authorities. Lastly, Japan and the two countries confirmed to continue the ministerial-level consultation among them at the UN General Assembly (UNGA).⁷⁸

However, the tough measure of the Japanese Government by freezing financial contributions to KEDO was objected by the Clinton Administration and the Government of President Kim Dae-jung. On October 21, the Government of Prime Minister Keizo Obuchi eventually announced its decision to lift the economic sanctions and to make further cooperation with the KEDO.⁷⁹ In this context, it was reasonable that Japan's North Korea policy relied on the U.S. policy. The Japan-U.S. security alliance was the key factor that supported this point. The Government of Japan since post-war has

⁷⁶ *Ibid.* 1999 Diplomatic Bluebook.

⁷⁷ *Ibid.*

⁷⁸ *Op.cit.* "Announcement by the Chief Cabinet Secretary on Japan's Immediate Response to North Korea's Missile Launch".

⁷⁹ *Ibid.* 1999 Diplomatic Bluebook.

realized that the Japan-U.S. relations was the cornerstone of Japan's foreign and security policies as always mentioned in the Diplomatic Bluebook of Japan. Additionally, the controversial issue over the amendment

of Article 9 under the Japanese Constitution regarding the military arrangement of Japan's Self-Defense Forces (SDF) was another factor that influenced the Japanese policy makers to conduct the policy dependent on the U.S.

Japan's Role and Policy toward The North Korean Nuclear Crisis in 21st Century

An Overview of The North Korean Nuclear Crisis in 21st Century

The North Korean nuclear standoff continuously posed numerous security threats to regional peace and stability in the 2000s. The starting point was a public announcement in February 2002 by North Korea affirming its nuclear power status. Pyongyang, moreover, declared its unilateral suspension of the Six-Party Talks without the fixed dates. Under this stance, Japanese Foreign Minister Nobutaka Machimura told the reporters that this matter must be certainly submitted to the United Nations Security Council (UNSC) if North Korea denied the participation in the six-country negotiations on the nuclear issue.⁸⁰ Since

then, according to the Pyongyang's visit by the U.S. Assistant Secretary of State James Kelly in early October 2002, it was suspicious that the North was conducting a uranium enrichment program. The key players including Japan, U.S. and South Korea demanded that North Korea should end the enrichment program. They also asserted that Pyongyang's nuclear activities violated the Framework Agreement and considered to suspend the December Shipment of heavy fuel oil to North Korea.⁸¹ This movement challenged North Korea's decision upon the abandonment of its nuclear weapons program. The North argued that the U.S. itself abused the Agreement and insisted its intention to reprocess nuclear development.⁸²

⁸⁰ BBC News. "Japan Threatens N. Korea with UN", Website: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4521219.stm>, 12 February 2002.

⁸¹ Ministry of Foreign Affairs of Japan. "The International Situation and Japanese Diplomacy in 2003", Diplomatic Bluebook, Ch.1, 2004.

⁸² Ibid.

In December 2002, North Korea increasingly agitated the regional concerns by re-starting its nuclear facilities and expelling the IAEA inspectors out of the country.⁸³ Further, the North Korean Ambassador to China Choe Jin-su implied that Pyongyang possibly lifted the freezing of missile launching within 2003.⁸⁴ In response, the Board of International Atomic Energy Agency (IAEA) strongly criticized Pyongyang's nuclear reactivation on January 6, 2003.⁸⁵ The IAEA Board requested that North Korea should authorize the return of the inspectors into its nuclear plants and give up its secret nuclear weapons program rapidly, or otherwise, envisage such measures by the UN Security Council.⁸⁶ Afterward, North Korea declared again on January 10 about its intention to withdraw from the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) as well as the IAEA Safeguards Agreement. By mid-February, the IAEA Board condemned again the North's action on breaking the Safeguards Agreement and reported this matter to the UN General Assembly with the encouragement of Tokyo,

Washington and Seoul.⁸⁷ What Ambassador Choe Jin-su meant in December 2002 actually happened in the next year. North Korea fired the surface-to-ship missiles with a shorter range of 100 km. twice in February and once in March 2003.⁸⁸ Moreover, the North declared on April 18, 2003, that the spent fuel rods were reprocessing.⁸⁹

Despite the prolonged Six-Party Talks comprising Japan, the U.S., South Korea, China, Russia and North Korea, the permanent peace of the Korean Peninsula has not been guaranteed yet. The reason was that the demands of North Korea and the other five delegations did not get together. In addition, the North always exploited nuclear card as a strategic bargaining power in order that other parties fulfilled its requirements. For instance, Pyongyang issued a statement on October 2, 2003 after the first round of the Six-Party Talks that since the negotiations did not conform to its interests, North Korea considered continuing the nuclear deterrence. At the same time, the North revealed that it

⁸³ Jon Wolfsthal. "The Intelligence 'Black Hole' over N. Korea", *BBC News*: <http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/world/asia-pacific/3073677.stm>, 17 July 2003.

⁸⁴ Ministry of Foreign Affairs of Japan. *Japan's Disarmament Policy*, 2004.

⁸⁵ *Op.cit.* *Diplomatic Bluebook*, Ch.1, 2004.

⁸⁶ *BBC News*. "North Korea Nuclear Crisis", *Website*: <http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/world/asia-pacific/2604437.stm>, 28 June 2004.

⁸⁷ *Op.cit.* *Diplomatic Bluebook*, Ch.1, 2004.

⁸⁸ *Op.cit.* *Japan's Disarmament Policy*, 2004.

⁸⁹ Yang Sung-chul. "The Six-Party Talks and a New Beginning on the Korean Peninsula", *Korea Policy Review*, Vol.3, No.4, April 2007.

successfully reprocessed the approximately 8,000 spent fuel rods and plutonium.⁹⁰ According to Hanyang University nuclear expert Professor Kim Sae Hun, North Korea made an alarm before the negotiation among the six countries for the purpose of bargaining power.⁹¹ Besides, the U.S.'s hostile policy was another main factor for which North Korea denied to participate in the negotiations. At this point, the North had accused that it was forced to develop nuclear weapons due to the U.S.'s hostile policy.⁹² During the Asia trip by the U.S. Secretary of State Condoleezza Rice in 2005, Washington named Pyongyang "an outpost of tyranny" that angered the North Korean government. In this context, North Korean Deputy UN Ambassador Han Song-ryol preconditioned the U.S. apology for the insult and that Washington struck it out or North Korea refused to return to the Six-Party Talks.⁹³

Besides that the six-party negotiations appeared to make no progress,

the Korean Peninsula faced again serious concerns by North Korea's nuclear acts frequently during 2005 and 2006. On February 10, 2005, Pyongyang announced that it had nuclear weapons in its hands as a response to the U.S.'s hostile policy.⁹⁴ Next, Japanese media networks reported on May 2, 2005, that North Korea tested a short-range missile of 100 km. into the Sea of Japan. However, it did not frighten Japan due to its very short range and its ineffectiveness.⁹⁵ There was evidence from satellite photographs that the North was arranging a launch of a long-range ballistic missile expecting to be a Taepo-dong 2 missile with a range of 3,500-6,000 km. at a military base in northern part of the country.⁹⁶ In July 2006, North Korea launched seven missiles which included the Taepo-dong 2 Missile with a range of 3,500-6,000 km.⁹⁷ This incident abruptly worsened the procedure of nuclear negotiations among the six power states and the bilateral relations

⁹⁰ *Op.cit. Diplomatic Bluebook, Ch.1, 2004.*

⁹¹ Lee Tee Jong. "US and China Try To Lure N. Korea Back To Talks", *The Straits Times*: http://www.asianewsnet.net/level3_template1.php?13sec=4&news_id=36825, 4 March 2005.

⁹² *Ibid.*

⁹³ *Bangkok Post*. "North Calls For Apology Before Joining Talks", 2 April 2005, p.6.

⁹⁴ Robert S. Norris and Hans M. Kristensen. "North Korea's Nuclear Program, 2005", *Bulletin of the Atomic Scientists*, Vol.61, No.3, May/June 2005, pp.64-67.

⁹⁵ Ravi Prasad. "North Korea Fires Short-Range Missile", *ISN Security Watch*: <http://www.isn.ethz.ch/news/sw/details.cfm?ID=11208>, 2 May 2005.

⁹⁶ Reiji Yoshida. "North Moving Long-Range Missile to Pad But Launch Not in Offing", *The Japan Times*: <http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20060520a1.html>, 20 May 2006.

⁹⁷ Linus Hagstrom and Marie Soderberg. "Taking Japan-North Korea Relations Seriously: Rationale and Background", *Pacific Affairs*, Vol.79, No.3, Fall 2006.

between North Korea and Japan, U.S., South Korea, China and Russia. More important, the UN Security Council adopted the resolution 1695 co-sponsored by Japan, U.S., U.K., France, Greece, Denmark, Peru and Slovakia responding to the North's ballistic missile launching on July 5.⁹⁸ There were several meetings among the six nations to resume North Korea's nuclear issue up to present. Lastly, North Korean leader Kim Il Sung returned to the six-nation talks in 2007 and agreed to abandon its nuclear weapons program in exchange for international contributions including the supply of heavy-fuel oil, food assistance, humanitarian aid and financial contributions.

Japan's Role and Nuclear Non-Proliferation Policy over Security Issues

In the context of nuclear-free ideology, Tokyo has long adhered to the Three Non-Nuclear Principles⁹⁹ as a basic policy to maintain national peace and security. Under the principles, Japan intentionally refrained from the possession, production, and permission of nuclear

weapons entering into the country. Tokyo could arrange the nuclear activities only in peaceful means and without the purpose of becoming a nuclear state.¹⁰⁰ This regime inspired Japan to perform an active role in international affairs by seeking measures to reinforce the treaties relevant to disarmament and non-proliferation and to denuclearize the whole world.¹⁰¹

Owing to the tension of nuclear brinksmanship of the nuclear states especially North Korea, Libya and Iran in the 21st century, Japan exerted all efforts to prevent the proliferation of weapons of mass destruction (WMD) including missiles, nuclear arms, biological and chemical weapons and also conventional weapons such as small arms and military equipments. The Government of Japan continued promoting the Disarmament and Nuclear Non-Proliferation Policies, in particular the ratification and enactment of the Ballistic Missile Defense (BMD) system and the Comprehensive Nuclear-Test Ban Treaty (CTBT) in cooperation mainly with the International Atomic Energy Agency (IAEA). Tokyo, for instance, held the Asian Senior-level Talks on Non-Proliferation (ASTOP),

⁹⁸ Statement by H.E. Mr. Shintaro Ito, Vice Minister for Foreign Affairs of Japan, 15 July 2006.

⁹⁹ Japan officially made a ratification in 1976.

¹⁰⁰ Ministry of Foreign Affairs of Japan. "On The Three Non-Nuclear Principles", Website: <http://www.mofa.go.jp/policy/un/disarmament/nnp/index.html>.

¹⁰¹ Op.cit. Diplomatic Bluebook, Ch.1, 2004.

submitted a draft resolution on nuclear disarmament “A Path To The Total Elimination of Nuclear Weapons” to the United Nations, and provided diplomacy for purpose of establishing the CTBT.¹⁰²

According to North Korea’s nuclear aggression since 2002, the Government of Japan perceived that the North’s nuclear act was a serious trouble that challenged to the nuclear non-proliferation.¹⁰³ Prime Minister Junichiro Koizumi had announced that the missile issue was significant to the Japanese security and that Tokyo considered making discussions for the settlement.¹⁰⁴ The Government led by Prime Minister Koizumi and Prime Minister Shinzo Abe conducted firmly an active role and policy toward the non-proliferation and disarmament under both bilateral and multilateral frameworks. Under the bilateral approach, the Japanese government also regarded the nuclear issue in the Japan-DPRK normalized negotiation next to the topics of normalization of diplomatic relations and the abduction issue. During the bilateral summit between Prime Minister Koizumi and leader Kim in September 2002, Koizumi succeeded in

generating the Japan-DPRK Pyongyang Declaration,¹⁰⁵ in which both of them willingly abided by the international agreements relating to the resolution of nuclear issues on the Korean Peninsula. More important, North Korea declared that it agreed to freeze the missile immediately.¹⁰⁶ At the Normalization Talks in Malaysia in October 2002, Japan called upon specific and active measures regarding the abolishment of the Nodong missile.¹⁰⁷ However, their bilateral negotiation on denuclearization and nuclear disarmament had no progress on the Japanese abduction issue.

In the context of multilateral framework, the Government of Japan leant on the international cooperation, in which Japan played an active role in striving for the enactment of nuclear disarmament and non-proliferation. Tokyo convinced other states parties to mainly preserve and reinforce the nuclear disarmament and non-proliferation regime. In addition, Japan proactively proposed the disarmament and non-proliferation at the ASEM Regional Forum (ARF) and the Political Declaration on Prevention of Proliferation of Weapons of

¹⁰² *Ibid.*

¹⁰³ *Op.cit. Japan’s Disarmament Policy, 2004.*

¹⁰⁴ *Statement by the Press Secretary/ Director-General for Press and Public Relations, Ministry of Foreign Affairs of Japan, 24 February 2005.*

¹⁰⁵ *Approved by Prime Minister Junichiro Koizumi and Chairman Kim Jong-Il on 17 September 2002.*

¹⁰⁶ *See “Japan-DPRK Pyongyang Declaration”.*

¹⁰⁷ *Op.cit. Japan’s Disarmament Policy, 2004.*

Mass Destruction and Their Means of Delivery, that later adopted at the ASEM Foreign Ministers' Meeting in July 2003.¹⁰⁸ In dealing with North Korea's nuclear crises, Japan demanded that the international community must forcefully ask the North for the abandonment of its nuclear weapons program with prompt, verifiable and irreversible action.¹⁰⁹ On the second session of the Preparatory Committee for the 2005 Nuclear Non-Proliferation Treaty Review Conference during April and May 2003, Japan emphasized the unity of international community in coping with North Korea's decision on the NPT withdrawal.¹¹⁰ On the third round of the Six-Party Talks, Tokyo asserted that Pyongyang must express a proactive action in resolving the nuclear and missile issue, the normalization of diplomatic relations and the abduction issue before gaining Japanese economic assistance.¹¹¹ Besides those international institution forums, the Government of Japan paid attention to the nuclear discussion in the six-nation negotiations, or-so called the Six-Party Talks (SPT) despite its small role in the

negotiations. However, Japan realized that the Six-Party Talks fulfilled Japanese interests in terms of participation in the nuclear direct talks with North Korea.¹¹² Significantly, Japan kept a balance of power with China, for the existence of Japanese regional power. Apart from the Six-Party Talks, Tokyo exerted its efforts in seeking resolution of Pyongyang's nuclear problem in close cooperation with Washington and Seoul.

Japan's Role and Policies toward North Korean Nuclear Crisis

North Korean nuclear ambition in the 21st Century directly posed a grave threat to peace, security and stability of East Asia including Japan. As a counteraction toward the declaration of North Korea's intention to withdraw from the NPT, the Ministry of Foreign Affairs of Japan expressed Japan's deep concern and considered to call on North Korea to reconsider about the NPT removal and on the abandonment of its nuclear weapons program all at once.¹¹³ Japan persistently requested that North Korea must

¹⁰⁸ *Op.cit. Diplomatic Bluebook, Ch.3, 2004.*

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ *Op.cit. Diplomatic Bluebook, Ch.3, 2004.*

¹¹¹ Ministry of Foreign Affairs of Japan. "Third Round of Six-Party Talks Concerning North Korean Nuclear Issues", Website: http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/n_korea/6party/talk0406.html, 27 June 2004.

¹¹² Kuniko Ashizawa. "Tokyo's Quandary, Beijing's Moment in the Six-Party Talks: A Regional Multilateral Approach to Resolve the DPRK's Nuclear Problem", *Pacific Affairs*, Vol.79, No.3, Fall 2006.

¹¹³ *Op.cit. Japan's Disarmament Policy, 2004.*

return to the Six-Party Talks to seek for a peaceful resolution immediately without any conditions.¹¹⁴ Additionally, another strategy that Tokyo applied, in cooperation with Washington, was to detect and contain the remittance from a group of pro-North Korean residents in Japan back to their homeland. Importantly, the Japanese government continued the hard-line policy until the North return to the Six-Party Talks (SPT). In response to the launch of missiles on July 5, 2006 by North Korea, Japan declared that the missile launching directly threatened the security of Japan and also broke the Japan-DPRK Pyongyang Declaration. In this case, Japan strongly protested the North's acts.¹¹⁵

In the process of Japanese policy decision-making of the Koizumi Government, there were hard-line policy makers that preferred the containment and sanction measures against North Korea to the conciliatory means. These people included the bureaucrats in the Ministry of Foreign Affairs (MOFA), the coalition and opposition parties, the authorities in the Prime Minister's Office (Kantei) and even his Liberal Democratic Party (LDP). They requested that North Korea must resume the negotiations

regarding the abduction issue and the normalization of diplomatic relations or absolutely face the sanction measures. On the contrary, Prime Minister Koizumi confidentially conducted diplomacy through the dialogue. For instance, Prime Minister Koizumi visited North Korea twice in 2002 and 2004 to negotiate for the resumption of Japanese abduction issue. Moreover, he required that Japan's foreign policy became independent from the U.S. influence. To support this idea, it appeared that he was indifferent to some of his opponents in his government as mentioned above. China, South Korea and even the Bush Administration opposed the Pyongyang's visits and the Yasukuni Shrine's visits.¹¹⁶

In spite of the big support from the public and the families of Japanese abductees, Prime Minister Junichiro Koizumi could not stand against the domestic political pressure that had more power in making North Korea's policy than he had. As a result, he decisively imposed sanctions against North Korea during his terms. Unfortunately, he lost his public support respectively because of the deployment of Self-Defense Forces (SDF) in Iraq in cooperation with the

¹¹⁴ *Op.cit.* Statement by the Press Secretary/ Director-General for Press and Public Relations, 24 February 2005.

¹¹⁵ Ministry of Foreign Affairs of Japan. "Japan Protests Against Launch of Missiles by North Korea", Website: <http://www.mofa.go.jp/announce/announce/2006/7/0705.html>, 5 July 2006.

¹¹⁶ Christopher W. Hughes. "The Political Economy of Japanese Sanctions Towards North Korea: Domestic Coalition and International Systemic Pressures", *Pacific Affairs: Vol.79, No.3, Fall 2006*.

United States and the internal affairs, specifically the failure of reforming a postal system. Amid his last term, Koizumi appointed Shinzo Abe a Deputy Chief Cabinet Secretary in order to lead the procedure of the abduction issue in October 2005. Koizumi was under pressure from members of his government to use proper sanction measures against North Korea and therefore he decidedly used them to negotiate with the North.¹¹⁷ During a one-year term of Shinzo Abe as Prime Minister, he strongly pursued the policy on abduction issue. According to North Korean nuclear tension, Prime Minister Abe cooperated with U.S. and South Korea in committing both discussion and pressures toward the North. He expressed a realistic attitude in promoting the revision of Article 9 under the present Constitution in pursuit of Koizumi's view in order to potentially tackle the modern threats including North Korean long-range missiles, biological and chemical weapons and terrorism.¹¹⁸ Inevitably, his term was short due to the scandal of corruption of his authority and small a support on his bill regarding the deployment of SDF to enhancing the U.S. troop in Afghanistan.

From the study, it proved that Japan's foreign and security policies toward

the North Korean nuclear crisis in the Twenty-first Century drastically changed from conciliatory to aggressive posture. In this context, the Government of Koizumi and Abe conducted tough policies against North Korea such as the stoppage of food aid, the containment of money transfers and the import-export controls at Japanese ports. The predominant issue of the Japanese government engaging in the 21st Century rather than in 1990s was the abduction issue. Prime Minister Koizumi seriously took into account the resolution of this concern by leading the official visits to Pyongyang twice in 2002 and 2004 to seek the progress of Japanese abductees missing. Moreover, Prime Minister Abe pursued this policy so strong that the Japanese people, especially the abductees' families, gave him an encouragement.

Actually, it appeared that Japan's policies towards North Korea's policy were driven under the influence of the hard-liners in the LDP and major governance organs such as MOFA and the Prime Minister's office.¹¹⁹ It meant that the domestic political pressure influenced the Japanese policy-decision making process. However, it was effective on the conditions that the policy users became

¹¹⁷ *Ibid.*

¹¹⁸ Haruko Satoh. "Japan Seeks Its Constitutional Soul", *Far Eastern Economic Review*, Hong Kong: Review Publishing Company Limited, Vol.168, No.7, Jul./Aug. 2005.

¹¹⁹ *Op.cit. Pacific Affairs: Vol.79, No.3, Fall 2006.*

powerless and weak. Accordingly, the internal pressure could indefinitely force Koizumi to implement an aggressive policy toward the North because he did not agree with some approaches such as the direct financial sanctions. In order to avoid the contradiction and domestic political pressures, Koizumi decidedly consulted a small group of advisors, instead.¹²⁰ Moreover, the powerful leader could enforce the policy smoothly if he gained a lot of support from most of the politicians, governmental officials and especially the public. Therefore, Koizumi had enough influence to convince others to support his decision.

According to peace-keeping ideology, Japan faced complicated problems of security policy implementation. On one hand, the principle of Article 9 under the present Constitution became an impediment of the security arrangement in reality, particularly against the modern threats such as terrorism and biological and chemical weapons. On the other hand, it was questionable that the conservatives and regional powers including China, Russia, and South Korea strongly opposed the idea of the Article 9 revision. However, the public and the families of Japanese abductees supported the constitution revision due to the security challenges of regional threats, especially the

long-range missile tests, nuclear development and exports by North Korea.

Besides the realist view of Junichiro Koizumi and Shinzo Abe, the rise of Chinese power was another key factor that forced Japan to perform the hard-line stance in dealing with North Korea's nuclear issue. Additionally, Japan gave priorities to the Japan-U.S. security relationship and both the bilateral and multilateral cooperation, in particular the Japan-DPRK normalization of diplomatic relations and the Six-Party negotiations, for the power balancing. In the multilateral framework, Japan was an important actor in bargaining with North Korea since it was the main financial contributor of the light-water reactors construction and food aid for North Korea.

Significantly, Tokyo kept playing a proactive role in the disarmament and non-proliferation regime. The Japanese government still induced the nuclear states and non-nuclear nations to ratify and enact the disarmament and nuclear non-proliferation policies. In the context of a bilateral approach, Japan exerted strong efforts on engagement with North Korea and sought the progress of the abduction issue. Apart from the Japan-DPRK bilateral relations, the Government of Japan also maintained the Japan-U.S. security relationship and the relations between Japan

¹²⁰ *Ibid.*

and China, South Korea, and Russia bilaterally for the purpose of permanent peace and stability in East Asia.

Conclusion

In terms of threat perception, the nuclear problem was one of Japan's security concerns, particularly the North Korean nuclear crises since 1990s. Japan perceived North Korea's nuclear activities as national and regional security threat. It was unavoidable that the country took part in the nuclear dismantlement mission. As one of the key contributors of the peaceful settlement programs, Japan supported the establishment of the two light-water reactors (LWRs) to replace North Korea's moderated grade-plutonium reactors. The financial assistance as well as food aid was transferred through the Korean Peninsula Energy Development Organization (KEDO). In addition, Tokyo always induced Pyongyang to join the six-party negotiations for a peaceful resolution. Japan actively promoted the anti-nuclear policy and the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) to comply with the three non-nuclear principles of the Constitution.

To ensure national and regional stability, Japan was engaged in the Asia-Pacific security arrangement with the U.S.

According to the statement in Japan's diplomatic Blue Books, in post-Cold War, every government of Japan maintained and relied on the Japan-U.S. Security Treaty even though it influenced Japan's foreign and security policies. For instance, Japan cooperated with the U.S. on the study of the Theatre Missiles Defence (TMD) system and the strengthening of the Japan-U.S. security relationship. In this context, the joint security arrangement automatically drove Japan to wage war with other countries in the region, which broke the NPT and Japan's Peace Constitution.¹²¹

In the first crisis, Japan neither reacted against North Korea's missile tests nor successfully convinced North Korea to abide by the Nuclear Non-proliferation Treaty and the Agreed Framework. Tokyo just looked at the problem and carefully implemented North Korea policy. In contrast, Japan immediately reacted towards the North's missile launching in 1998, it condemned the threatened activities and cutting all the contributions to North Korea as a response. Although Japan finally reconsidered assisting the North in accordance with the U.S.'s demand, Japan's attitude and manner towards North Korea definitely changed from the wait and see to the sudden response.

¹²¹ Akahata (ed.). "Japan-U.S. Security Treaty will be turned into global military alliance", *Japan Press Weekly*, No.2420, 26 February 2005, pp.4-5.

With regards, Japan seriously dealt with the North in the 21st Century. Japanese policy makers learned that by using soft and hard measures to influence their policy, it could effectively solve their problems. In the 2000s, Japan thus mixed two approaches together and implemented carefully in the multilateral negotiation framework.

The study proved that the role and policy of Japan towards North Korea's nuclear crises continuously shifted in line with the maintenance of Japanese national interests. In the domestic terms, the influential factors included the weakness of some Japanese leaders, the political change of the leading

party, and the legal limitations. According to the external factors, key players comprised the Japan-U.S. security alliance, the global system, international relations, and Chinese power.

It was a wonder why Kim Jong Il agreed to throw away the nuclear card despite the state's key mechanism of regime survival. Possibly, North Korea exploited the contributions of Japan and the others to strengthen its secret nuclear project. The missiles and nuclear threat would be raised again when North Korea wanted to make new demand of the incentives and the assistance from Japan, the U.S., and South Korea.

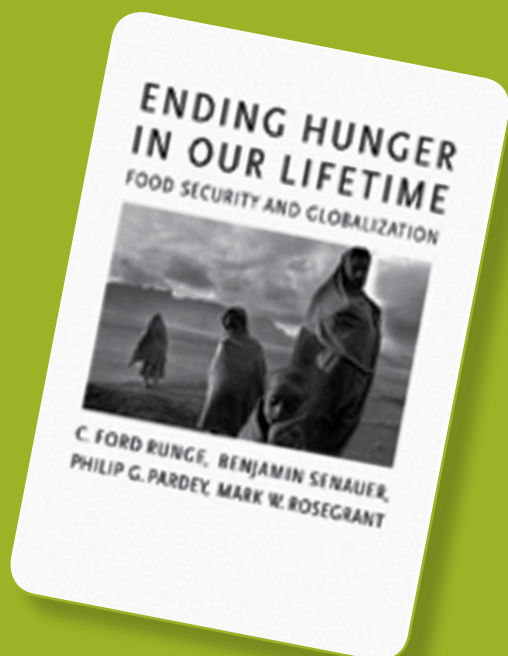
Abbreviations

BMD	Ballistic Missile Defense
DPRK	Diplomatic People's Republic of Korea
IAEA	International Atomic Energy Agency
KEDO	Korean Peninsula Energy Development Organization
NPT	Non-Proliferation Treaty
ROK	Republic of Korea
SDF	Self-Defense Force
TMD	Theatre Missile Defense
UN	United Nations
U.S.	United States
WMD	Weapons of Mass Destruction

“Ending Hunger in Our Lifetime: Food Security and Globalization” by C. Ford Runge, Benjamin Senauer, Philip G. Pardey, Mark W. Rosegrant.

เอกสิทธิ์ หนูนุกัถิ *

หนังสือเล่มนี้ มีเป้าหมายที่จะสื่อสารกับทุกคนว่าปัญหาความอดอยากสามารถยุติได้ โดยได้เสนอทั้งแนวคิด ข้อถกเถียง ข้อเท็จจริง และตัวเลขต่างๆ เพื่อที่จะสนับสนุนข้อสันนิษฐานดังกล่าว จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้คือ เป็นหนังสือที่เขียนถึงปัญหาสำคัญของโลก พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนให้ภาพจำลองสถานการณ์ที่ชัดเจน ด้วยภาษาและลีลาที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดี โดยที่ข้อมูลสนับสนุนการเขียนนี้ผ่านการวิเคราะห์วิจัยด้วยวิธีการทางวิชาการอย่างเข้มข้นจากคณะบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้โดยตรง

ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร หรือที่เข้าใจกันโดยทั่วไปในภาพของความอดอยาก การขาดแคลนอาหาร เป็นประเด็นปัญหาที่นานาชาติเริ่มให้ความสำคัญเมื่อเกิดวิกฤตการณ์อาหารทำให้ราคาอาหารพุ่งสูงและผันผวนในทศวรรษที่ 1970 จึงได้มีความพยายามแก้ไขปัญหานี้ด้วยการพัฒนาระบบการผลิตอาหารให้มีประสิทธิภาพมาก

* นักวิจัยประจำโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

ยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนปริมาณอาหารและคาด
ว่าจะบรรเทาปัญหานี้ได้ แต่ผลที่ได้กลับไม่
เป็นเช่นนั้น แม้ว่าหลังจากทศวรรษที่ 1970
ปริมาณการผลิตอาหารในโลกจะเพิ่มมากขึ้น
ก็ตาม แต่ปริมาณผู้อดอยากหิวโหยไม่ได้ลด
ลงมากอย่างที่คาดการณ์ ทำให้เห็นประเด็น
ว่า ปัญหาความอดอยากนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นจาก
การไม่มีอาหารเท่านั้น แต่เกิดขึ้นจากการที่ไม่
สามารถเข้าถึงอาหารเป็นประเด็นสำคัญด้วย
จึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหันมาให้ความสำคัญกับ
การลดปัญหาความอดอยากด้วยการพัฒนา
เช่น การลดปัญหาความยากจน โดยใช้กลไก
ของรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน หรือองค์กร
ระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีบางกลุ่ม
เห็นว่า ปัญหาความอดอยากเกิดขึ้นจากการ
ผูกขาดการซื้อขายสินค้าอาหารของบริษัท
และมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหานี้ด้วยระบบ
การค้าที่เป็นธรรม (fair trade) ระบบการผลิต
แบบพึ่งตนเอง ฯลฯ เป็นต้น

ในบรรดาผู้ที่พยายามลดปัญหาความ
อดอยาก ระหว่างผู้ที่เลือกที่จะใช้รัฐ/กลไกเชิง
สถาบัน กับผู้ที่ประณามการทำธุรกิจของ
บริษัทเอกชน ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่า แท้จริง
แล้วการยุติปัญหานี้อย่างถาวร อาจเกิดขึ้น
ได้ด้วยความร่วมมือกันของทั้งสองฝ่าย กล่าว
คือ ในหนังสือ “Ending Hunger in Our

Lifetime: Food Security and Globalization”
เขียนโดย C. Ford Runge, Benjamin Senauer,
Philip G. Pardey, Mark W. Rosegrant มีข้อ
เสนอว่า การยุติปัญหาความอดอยากนี้จะเกิด
ได้จากการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐและ
เอกชน โดยดึงจุดดีของทั้งสองฝ่ายมาใช้และ
แบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัด

ความมั่นคงทางอาหารโดยนิยามแล้ว
มีสาระสำคัญอยู่สองประการคือ การมีอาหาร
และการเข้าถึงอาหาร ในส่วนของการมีอาหาร
นั้นได้ถูกแก้ไขแล้วด้วยการปฏิวัติเขียว และ
การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเพิ่ม
ปริมาณผลผลิต แต่ในส่วนของการเข้าถึง
อาหารนั้น มีความเชื่อมโยงกับเรื่องของความ
ยากจนค่อนข้างมาก กลุ่มผู้ที่ไม่นิยมกระแส
หลักเชื่อว่าควรที่จะแก้ปัญหานี้ ด้วยการ
สนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเอง เพราะไม่
เชื่อว่า องค์กรเชิงสถาบันทั้งรัฐบาล องค์กร
ระหว่างประเทศและบริษัทต่างๆ จะสามารถ
แก้ไขปัญหานี้ได้ แต่ผู้เขียนหนังสือนี้มีความ
เห็นว่าองค์กรต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น
สามารถมีบทบาทสำคัญในการจัดการปัญหา
และเชื่อว่าการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันน่าจะ
นำประโยชน์มากกว่าการพึ่งพิงตนเอง

ตัวอย่างของความร่วมมือกันระหว่าง
รัฐและเอกชนได้แก่ แนวคิดที่จะใช้ระบบ

ตลาดแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนตั้งข้อสงสัยกันว่า แม้ระบบตลาดจะสามารถช่วยกระจายอาหารได้ดีก็จริง แต่ในระบบตลาดนั้นมีต้นทุนสาธารณะอยู่มาก เช่น ในเรื่องของสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ขององค์กรระหว่างประเทศ และสถาบันต่างๆ ที่จะต้องสนับสนุนให้ระบบตลาดทำงาน โดยมีสถาบันเป็นผู้รับผิดชอบต้นทุนสาธารณะ ด้วยการสนับสนุนด้วยการลงทุนศึกษาวิจัยปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนได้แสดงวิธีการยุติปัญหาความอดอยากอย่างเป็นรูปธรรมและคาดหวังว่าหากมีการนำไปปฏิบัติก็จะบังเกิดผลในขนาดอันใกล้ ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนในภาคเกษตรให้แก่เกษตรกรรายย่อย ปรับปรุงแหล่งน้ำ ถนนหนทาง พัฒนาเทคโนโลยีด้านพันธุวิศวกรรม การรักษาสีเขียวอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการผลิตในภาคเกษตร สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น แม้ว่าภาคเกษตรจะเล็กลงก็ตาม แต่ปริมาณผลผลิตไม่ได้ลดน้อยลงไปด้วย ลูกหลานเกษตรกรที่มีรายได้ดีก็จะสามารถเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นๆ ที่มีรายได้ดีเช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว นโยบายภาคเกษตรของประเทศต่างๆ และองค์กรระหว่างประเทศจะต้องได้รับการปฏิรูปเพื่อที่

จะทำให้ประเทศกำลังพัฒนาได้รับประโยชน์โดยตรงจากนโยบายภาคเกษตร ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลจะต้องเข้ามาเป็นผู้ดูแลในเรื่องสวัสดิการสาธารณะโดยตรง

ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า มาตรการจัดการลดปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพและปัญหาความมั่นคงทางอาหารมีมิติที่เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น จึงควรมีการประสานงานระหว่างองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดด้วย ภายใต้ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความชอบธรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้เขียนยังเห็นว่าการลงทุนภาคเกษตรจากต่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจและลดความยากจน ปัญหาของประเด็นนี้อยู่ที่ว่า การลงทุนดังกล่าวจะกระจุกตัวอยู่ในบางกลุ่มประเทศ ในขณะที่ประเทศที่มีปัญหาความยากจนมากที่สุดได้รับการลงทุนดังกล่าวในอัตราที่น้อยมาก

โดยสรุปแล้ว ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้เชื่อว่าความอดอยากยุติได้ด้วยการลงทุนนวัตกรรม และสถาบัน จึงสะท้อนว่าการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งภาคเอกชน ภาควิชาการ และสถาบันทั้งของรัฐและเอกชน

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

- คณะวิจัยโครงการชุมชนเข้มแข็งฯ. “รายงานการวิจัยโครงการชุมชนเข้มแข็งฯ กรณีศึกษาชุมชนเข้มแข็งในประเทศญี่ปุ่น.” *Japan Watch Project*. เมษายน- มิถุนายน 2550.
- เคอร์ติเจอรัลด์ แอล. *การเมืองแบบญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- นฤตม์ เทอดสถีรศักดิ์. *มหัศจรรย์หมู่บ้านหลังเขา Global Village พอเพียงและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ Brand Ages Books, 2550.
- ประเสริฐ จิตติวัฒนพงศ์. “การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการเลือกตั้งท้องถิ่นในญี่ปุ่น” ใน *รวมบทความญี่ปุ่น: การเมืองและนโยบายต่างประเทศ*. บรรณาธิการโดย ศิริพร วัชชวัลคุ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- เพ็ชรี สุมิตร. *ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- เพ็ญศรี กาญจนนัย. *ญี่ปุ่นสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2538.
- มาซาฮิโกะ โอโตชิ. *ประสบการณ์ยิ่งใหญ่ในหมู่บ้านเล็กๆ*. แปลโดย มุทิตา พานิช. กรุงเทพฯ: สอนเงิน มีมา, 2549.
- โรเซาเออร์, เอ็ดวิน โอ. *ญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย, 2524.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. *การบริหารเมืองหลวง และการบริหารท้องถิ่นเปรียบเทียบ : อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2541.

หนังสือและเอกสารภาษาอังกฤษ

- Frank J. Schwartz and Susan J. Pharr. *The State of Civil Society in Japan*. New York: Cambridge UP, 2003.
- John McCreery, *Japanese Consumer Behavior*. Great Britain: Curzon Press, 2000.
- Morihiko Hiramatsu, *One Village One Product: Spreading throughout the world*. Oita: Oita Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 2006.
- Oita Prefectural Government. *Reassurance, Vitality & Growth of Oita Prefecture: Oita in 2006 and Beyond (安心・活力・発展の大分県)*. Oita: Planning Promotion Department, 2006.
- “One Village One Product: Developing and promoting products that draw on local characteristics can help drive regional development.” *Asia Pacific Perspectives Japan Plus*, June 2004.

ข้อมูลจากเว็บไซต์

- Hometown Kitakyuushuu Journal, <http://www.city.kitakyushu.jp/file/29090200/Bridges/09.pdf>
19/04/07
- Igusa Kunio. “Globalization in Asia and Local Revitalization Efforts: A View from One Village One Product (OVOP) Movement in Oita” <http://www.ide.go.jp/English/Ideas/School/Pdf/igusa.pdf> 04/07/06
- Mehl, Margaret. “LOCAL HEROES.” History Today. (August 2001) www.highbeam.com/doc/1G1:77187676/LOCAL+HEROES.html?refid=ency_botnm 04/08/06
- Ministry of Land, Infrastructure and Transport of Japan http://www.mlit.go.jp/road/road_e/contents00/next_stage02.html 17/01/08
- Oita OVOP International Exchange Promotion Committee. “Fruits of OVOP” http://ovop.jp/en/ison_p/seika.html 16/06/06
- Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, “Local yet global” http://ovop.jp/en/ison_p/jissen1.html 16/06/06
- Oita OVOP International Exchange Promotion Committee. “Self-reliance and Creativity” http://ovop.jp/en/ison_p/jissen2.html 16/06/06
- Oita OVOP International Exchange Promotion Committee. “Human Resource Development” http://ovop.jp/en/ison_p/jissen3.html 16/06/06
- Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, “What is OVOP?” <http://ovop.jp/en/index.html> 16/06/2006
- Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, “Why was OVOP proposed?” http://ovop.jp/en/ison_p/haikei.html 16/06/2006
- Teruhiko Yoshimura, “Sustainable Local Development and Revitalization: Case of One Village One Product Movement: Its Principles and Implications.” <http://www.uncred.or.jp> 16/06/06
- <http://www2.asahi.com/2004senkyo/localnews/TKY200406130168.html> 03/02/06
- <http://ja.wikipedia.org> 03/02/06
- <http://www.nfe.go.th/japan/oita.html> 16/06/2006
- <http://www.oita-fta.jp/vtrade/e/company/je052.html> 17/01/08
- <http://www.oyama-nk.com/index.html> 17/01/08
- <http://www.pref.oita.jp/10500/satonoeki> 17/01/08
- <http://www.we-love-oita.or.jp/kankou/english/DorivingRestArea.html> 17/01/08
- <http://www.zenchu-ja.or.jp/eng/orgenization/index.html> 09/01/2008
- http://www.zenchu-ja.or.jp/eng/ja_a_multipurpose/index/html 09/01/2008

อฉิม สุพรรณพงศ์. “รายงานการศึกษาดูงานประเทศญี่ปุ่น (FUKUOKA, OITA) ระหว่างวันที่ 3-8 กรกฎาคม 2547.” จัดทำโดยจังหวัดลำปาง, 2547 <http://www.moc.go.th/opscenter/lp/Japan.htm1> 06/06/2006

สัมภาษณ์

กรรมการผู้จัดการบริษัทบ้านมะขาม (Tamarind House) จำกัด. ผู้ประกอบการในเขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ที่เข้าร่วมโครงการ OTOP. สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2006.

ผู้เชี่ยวชาญโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ประจำกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2006.

อรรถพล อรุณรส. กรรมการผู้จัดการบริษัท Bangkok Pewter จำกัด (ผู้ประกอบการในเขตวัฒนา กรุงเทพฯ ที่เข้าร่วมโครงการ OTOP). สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2006.

Mr.Shoji KIMOTO, Planning Director ของ Oita OVOP International Exchange Promotion Committee, 7 ธันวาคม 2549.

อื่นๆ

松井和久 (2006) 『一村一品運動と開発途上国—日本の地域振興はどう伝えられたか』,

平松守彦 (1990) 『地方からの発想』.

大分県一村一品21推進協議会 (2001) 『一村一品運動20年の記録』.

平松守彦 (1982) 『一村一品のすすめ』.

平松守彦 (1993) 『わたしの地域おこし』.

สารคดีของบริษัท Panorama Documentary ทางช่อง 9 ออกอากาศในวันที่ 16 สิงหาคม 2006.

แผ่นพับ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 21 เผยแพร่จิตวิญญาณของชุมชนสู่ประชาคมเมือง แผ่นพับแจกในงาน OTOP to The World 2005 จัดทำโดย Oita OVOP 21 Promotion Council, 2005.

Reference

Books

- Anek Permwongseni. *“Asia Yearbook (in Thai), Bangkok: East Asian Institute”*, Chulalongkorn University, 1999.
- Asia Yearbook. *“Japan”*, Far Eastern Economic Review, 1994.
- Chusak Tangsakul. *“Japanese Foreign Policy Toward Korean Reunification in the Post Cold War Era”*, Thesis (in Thai), The Degree of Master of Arts, Japanese Study, Faculty of Arts, Thammasat University, Bangkok, 2002.
- Darryl Howlett. *“Nuclear proliferation”*, in John Baylis & Steve Smith (eds.), *The Globalization of World Politics*, Oxford: Oxford University Press, 2001.
- Japan’s Defense Agency. *“Nuclear Weapons and Ballistic Missiles in East Asia”*, East Asian Strategic Review, Ch.2, 2000.
- Joseph S. Nye, Jr. *“Balance of Power and World War I”*, *Understanding International Conflicts: an Introduction to Theory and History*, New York: Longman, 2003.
- Leonard S. Spector and Jacqueline R. Smith, *Arms Control Today*, March 1991.
- Michael J. Mazarr. *“The Origins, 1945-1980”*, *North Korea and the Bomb: a Case Study in Nonproliferation*, New York: St. Martin’s Press, 1995 & 1996.
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. *“Sectoral Analysis of the International Situation and Japan’s Foreign Policy”*, 1999 Diplomatic Bluebook, 1999.
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. *“The International Situation and Japanese Diplomacy in 2003”*, Diplomatic Bluebook, 2004.
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. *“Japan’s Disarmament Policy”*, 2004.
- Raymond Cohen. *“Threat Perception”*, *Threat Perception in International Crisis*, US: The University of Wisconsin Press, 1979.
- Richard J.Harknett. *“Nuclear weapons and territorial integrity in the post-Cold War world”*, in K.R. Dark (ed.), *New Studies in Post-Cold War Security*, England: Dartmouth Publishing, 1996.
- Robert Jackson and Georg Sorensen. *“Introduction to International Relations: Theories and Approaches”*, Oxford: Oxford University Press, 2003.
- Samual S. Kim. *“Sino-North Korean Relations in the Post-Cold War World”*, in Young Whan Kihl and Hong Nack Kim (eds.), *North Korea: The Politics of Regime Survival*, 2006.

- Stepken Kriby. *"The Effects of Regional Power Factors on Inter-Korean Relations and Implications of the Nuclear Issue for the Northeast Asian Security Order"*, in Hazel Smit and Chris Rhoder (eds.), *North Korea in the New World Order*, New York: St. Martin's Press, 1996.
- Wichian Intasi. *Comparison of the First and Second North Korea's Nuclear Dispute*.
- Yoichi Funabashi. *"Introduction: Japan's International Agenda for the 1990s"*, Japan's International Agenda, New York and London: New York University Press, 1994,

Articles

- Akahata (ed.). *"Japan-U.S. Security Treaty will be turned into global military alliance"*, Japan Press Weekly, No.2420, 26 February 2005.
- Christopher W. Hughes. *"The Political Economy of Japanese Sanctions Towards North Korea: Domestic Coalition and International Systemic Pressures"*, Pacific Affairs: Vol.79, No.3, Fall 2006.
- Haruko Satoh. *"Japan Seeks Its Constitutional Soul"*, Far Eastern Economic Review, Hong Kong: Review Publishing Company Limited, Vol.168, No.7, Jul./Aug. 2005.
- Hideya Kurata. *"North Korea's Renewed Nuclear Challenge"*, Japan Review of International Affairs, Vol.17, No.2, 2003.
- Jung-Hoon Lee & Chung-In Moon. *"The North Korean Nuclear Crisis Revisited: The Case for a Negotiated Settlement"*, in J.Peter Burgess (eds.), Security Dialogue, Vol.34, No.2, SAGE Publications, June 2003.
- Kuniko Ashizawa. *"Tokyo's Quandary, Beijing's Moment in the Six-Party Talks: A Regional Multilateral Approach to Resolve the DPRK's Nuclear Problem"*, Pacific Affairs, Vol.79, No.3, Fall 2006.
- Linus Hagstrom and Marie Soderberg. *"Taking Japan-North Korea Relations Seriously: Rationale and Background"*, Pacific Affairs, Vol.79, No.3, Fall 2006.
- Robert S. Norris and Hans M. Kristensen. *"North Korea's Nuclear Program, 2005"*, Bulletin of the Atomic Scientists, Vol.61, No.3, May/June 2005.
- Yang Sung-chul. *"The Six-Party Talks and a New Beginning on the Korean Peninsula"*, Korea Policy Review, Vol.3, No.4, April 2007.

Website

BBC News. "Japan Threatens N. Korea with UN", Website: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4521219.stm>, 12 February 2002.

BBC News. "North Korea Nuclear Crisis", Website: <http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/world/asia-pacific/2604437.stm>, 28 June 2004.

Center for Non-Proliferation Studies. Monterey Institute of International Studies, <http://cns.miis.edu/research/korea/nuc/chr93.htm>

Center for Nonproliferation Studies. "North Korean Nuclear Program", Monterey Institute of International Studies, <http://cns.miis.edu/research/korea/nuc/chr93.htm>.

"Comment by Chief Cabinet Secretary Hiromu Nonaka on North Korea's Test Missile Launch", <http://www.mofa.go.jp/announce/announce/1998/8/831.html>

Dr. David Fouse. Japan's Post-Cold War North Korea Policy: Hedging toward Autonomy?, <http://www.apcss.org/Publications/Ocasional%20Papers/OPJapansPost-ColdWarNorthKoreaPolicy.pdf>

Guangyao Jin. "The Changing Situation of the Korean Peninsula and Its Impact on Security Future", <http://www.nautilus.org/archives/nukepolicy/workshops/shanghai01/jinpaper.txt>, Shanghai: Center for Korean Studies Fudan University, 2001.

Japan's Defense Agency. "Basic Policy for National Defense", http://www.jda.go.jp/e/policy/f_work/frame22.htm#c.

Japan's Defense Agency. "Conditions for Exercise of Right of Self-Defense", Government View on Purport of Article 9 of Constitution, http://www.jda.go.jp/e/index_.htm.

Japan's Defense Agency. The Constitution of Japan, http://www.jda.go.jp/e/policy/f_work/kenpo_.htm.

Jon Wolfsthal. "The Intelligence 'Black Hole' over N. Korea", BBC News: <http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/world/asia-pacific/3073677.stm>, 17 July 2003

Kevin Sullivan. Washington Post, <http://www.washingtonpost.com>, 15 May 1998

Lee Tee Jong. "US and China Try To Lure N. Korea Back To Talks", The Straits Times: http://www.asianewsnet.net/level3_template1.php?13sec=4&news_id=36825, 4 March 2005

Masako Toki. "Sixty Years After the Nuclear Devastation, Japan's Role in the NPT", Center for Nonproliferation Studies, Monterey Institute of International Studies, www.cns.miis.edu, December 2005

Ministry of Foreign Affairs of Japan. “Announcement by the Chief Cabinet Secretary on Japan’s Immediate Response to North Korea’s Missile Launch”, www.mofa.go.jp/announce/announce/1998/9/901-2.html

Ministry of Foreign Affairs of Japan. “Conference on Urgent Actions for Nuclear Non-Proliferation and Disarmament”, <http://www.mofa.go.jp/announce/announce/1998/9/901.html>, 1 September 1998

Ministry of Foreign Affairs of Japan. “Japan Protests Against Launch of Missiles by North Korea”, Website: <http://www.mofa.go.jp/announce/announce/2006/7/0705.html>, 5 July 2006.

Ministry of Foreign Affairs. “On the Three Non-Nuclear Principles”, <http://www.mofa.go.jp/policy/un/disarmament/hnp/index.html>

Ministry of Foreign Affairs. “Section 2: Toward the Construction of a New International Framework”, 1993 Diplomatic Bluebook, <http://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/1993/1993-3.htm#3.%20Diplomacy>

Ministry of Foreign Affairs of Japan. “Third Round of Six-Party Talks Concerning North Korean Nuclear Issues”, Website: http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/n_korea/6party/talk0406.html, 27 June 2004.

Ravi Prasad. “North Korea Fires Short-Range Missile”, ISN Security Watch: <http://www.isn.ethz.ch/news/sw/details.cfm?ID=11208>, 2 May 2005.

Reiji Yoshida. “North Moving Long-Range Missile to Pad But Launch Not in Offing”, The Japan Times: <http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20060520a1.html>, 20 May 2006.

Reuters. <http://thestaronline.com>, 22 June 1998.

“The Test Ballistic Missile Launch by North Korea”, Press Conference by the Press Secretary, <http://www.mofa.go.jp/announce/press/1998/9/901.html#4>, 1 September 1998

Yoshihisa Watanabe. Daily Yomiuri, www.yomiuri.co.jp, 21 March 1999

Others

AFP. “*Japan vents great concern over missiles*”, Bangkok Post, 27 September 2004.

Bangkok Post. “*North Calls For Apology Before Joinging Talks*”, 2 April 2005.

Thomas W. Lippman, Washington Post, 11 September 1998.

Washington Post. 17 October 1998.

Washington Times, 17 June 1994.

โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

เปิดรับ พิจารณาบทความ

เนื่องด้วยโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น ได้ทำการปรับปรุงและเปลี่ยนรูปแบบ จากจดหมายข่าวของโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น นับตั้งแต่ปี 2004 เป็นต้นมา เป็นวารสารกึ่งวิชาการเพื่อให้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น ภายใต้ชื่อว่า “Japan Watch Project” และเพื่อเป็นการเพิ่มแง่มุมที่หลากหลาย โครงการฯ จึง มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้เปิดเวทีให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ได้มีพื้นที่ในการนำเสนอผลงานสู่สาธารณชน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาและเสนอบทความ

1. ผลงานที่ถูกละเลือกต้องเป็นชิ้นงานที่เขียนขึ้นเองและไม่มีปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์
2. ผลงานที่ถูกละเลือกต้องมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเทศญี่ปุ่น และหากมีเนื้อหาสะท้อนนัย ต่อประเทศไทยจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ
3. ผู้ที่สนใจกรุณาส่งผลงานพร้อมด้วยระบุชื่อ นามสกุล และเบอร์โทรศัพท์/E-mail ที่สามารถติดต่อได้สะดวก และสำเนาบัตรประชาชน (เพื่อเป็นหลักฐานในการชำระค่าตอบแทน)
4. การส่งผลงาน อาจทำได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้
 - ทางไปรษณีย์ โดยระบุ ที่มุมซองว่า “เสนอบทความ Japan Watch Project”
 - ทางโทรสาร โดยระบุที่หัวกระดาษว่า “เสนอบทความ Japan Watch Project”
 - ทาง E-mail โดยระบุที่หัวเรื่องว่า “เสนอบทความ Japan Watch Project”(ดูรายละเอียดสถานที่ติดต่อได้ที่ปกหลัง)

■ **ณรงค์ศักดิ์ พิษณพิคุภ**

Master of Arts in Japanese Studies (Thammasat University)
Certificate of Japanese (The Japan Foundation Language Institute
Kansai Center, Osaka)
e-mail : cyber_mnp@yahoo.com

■ **ปิยดา จูตะวิริย:**

Master of Arts Program in International Relations
Faculty of Political Science, Thammasat University
e-mail : piyada@trf.or.th

เจ้าของ : โครงการสันติไมตรี ไทย-ญี่ปุ่น (สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

กองบรรณาธิการ : รศ.ดร.ศิริพร วัชรวิลาศ, เอกสิทธิ์ หนูนักดี, กมลวรรณ สมดี

วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิจัย บทความและสารความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับญี่ปุ่นแก่ผู้กำหนดนโยบาย ข้าราชการ และผู้ที่สนใจทั่วไป

สถานที่ติดต่อ : โครงการสันติไมตรี ไทย-ญี่ปุ่น ห้อง 608 ชั้น 6 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทรศัพท์/โทรสาร : 0-2221-2422
E-mail address : japanwatchproject@gmail.com

website : <http://japanwatch.trf.or.th>

ออกแบบ : บริษัท สร้างสื่อ จำกัด 17/118 ซอยประดิพัทธ์ 1 สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

The Other Sides of the Sun

“WOMEN”

ที่มา :

<http://www.daylife.com/photo/0bS1fy8eJ29IX/yuriko>

<http://www.jewcy.com/files/images/HillaryClinton.jpg>